

İÇİNDEKİLER

	<i>Sayfa</i>
<i>Josef Czyrek</i>	
Partinin halk aydınlarına gösterdiği özen	3
<i>George Hauli</i>	
Bunalımdan çıkış yolunu bulmak zorunludur	13
<i>Pavel Volobeyev</i>	
Ekim Devrimi deneyimi ve sosyalizme giden yolların seçimi	24
<i>Ho Şi Ban, Randolfo Banegas, Zinen Zorzovikis</i>	
Nikaragua'yı savunmak ortak görevimizdir	35
<i>Jaime Barrios</i>	
Halk iktidarı işbaşında	43
• Komünistlerin enternasyonalizmi ve barışın korunması	46
• Ana çatışma alanında	63
<i>Enyo Savov</i>	
Barışçı, nükleer silahlardan arındırılmış Balkanlar için	79
<i>Anatole Corbeau</i>	
Provokasyonun yöneticileri	89
ÖZEL SAYFALAR	
• TKP Merkez Komitesi'nin bildirisi	94
• TKP Merkez Komitesi'nin bildirisi	97
	1

• TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın SBKP Merkez Komitesi'ne mesajı	99
• TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Filistin Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne mesajı	100
• TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Yemen Sosyalist Partisi MK Genel Sekreteri A. Nasır Muhammed yoldaşa mesajı	101
• TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Honduras Komünist Partisi 4. Kongresi'ne mesajı	102
• TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Venezuela Komünist Partisi 7. Kongresi'ne mesajı	103

«BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI» – «YENİ ÇAĞ» dergisinin Yazı

Kurulu ve Yazı Konseyi'nde aşağıdaki ülkeler komünist ve işçi partilerinin temsilcileri bulunmaktadır: ABD, Arjantin, Avusturya, Belçika, Bolivya, Brezilya, Bulgaristan, Büyük Britanya, Cezayir, Çekoslovakya, Danimarka, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Ekvador, Endonezya, Federal Almanya Cumhuriyeti, Filipinler, Filistin, Finlandiya, Fransa, Guatemala, Guyana, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Honduras, Irak, İran, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Jamayka, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Kolombiya, Kosta-Rika, Küba, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Mısır, Moğolistan, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Salvador, Senegal, Sovyetler Birliği, Sri Lanka, Sudan, Suriye, Şili, Türkiye, Uruguay, Ürdün, Venezuela, Vietnam, Yunanistan.

SON REDAKSIYON TARİHİ: 28 Eylül 1985

YAZIŞMA	BOX 16367	Stredisko pro rozsirovani tisku –
ADRESLERİMİZ:	S 10327	Yeni Çağ
	Stockholm	Praha 6, Thakurova 3
	İSVEÇ	Czechoslovakia

Partinin halk aydınlarına gösterdiği özen

Josef Czyrek

Polonya Birleşik İşçi Partisi (PBİP)

MK Politik Büro üyesi, Merkez Komitesi Sekreteri

Marksist devrimciler, aydınların gerçeğin bilimsel olarak kavranmasına ve dünyada dönüşümlerin gerçekleştirilmesine aktif katılımını sağlamak için her zaman çaba harcamışlardır. V. İ. Lenin'in belirttiği gibi, «aydınlar, adı üstünde aydınlırlar, çünkü onlar sınıfsal çıkarların gelişmesini ve tüm toplumdaki politik gruplaşmaları çok daha bilinçli, çok daha kararlı ve çok daha tam olarak yansıtmakta ve dile getirmektedirler.» ⁽¹⁾

Polonya işçi hareketinin yüzyılı aşkın tarihi boyunca bilinçli proleterler, aydınlar içindeki sınıfsal ayrışmayı görerek, bilgisini, deneyim, enerji ve yeteneklerini emekçi halkın davasına adan aydınların temsilcilerine saygı duymuşlardır. Polonya Birleşik İşçi Partisi'nin öncelleri, ulusal ve sosyal kurtuluş için, yeni bir Polonya için işçilerle birlikte savaşıma katılan kafa emekçilerinin ilerici rolüne, hiç bir öteki toplumsal gücün veremediği değeri vermişlerdir.

Sosyalizmin doğası yaratıcı düşünceye, çelişkileri aşma süreci içinde, yeni ile eski arasındaki savaş içinde sürekli mükemmelleşmesi için geniş olanaklar yaratmaktadır. Aydınların girişkenliğine, onların mesleki ve politik aktifliğine olan ve giderek artan gereksinim işte buradan kaynaklanmaktadır. Günümüz koşullarında doğal olan uzmanlaşmaya karşın, toplumumuzun bu kesimi bir bütün olarak ideolojik, politik ve ekonomik birliği gerektiren sosyalist dönüşümler sürecinin öne koyduğu ödevleri yerine getirmektedir. Aydınlar bilimde ve teknik ilerlemede, eğitim ve kültürde, halk ekonomisinin tüm alanlarında verimliliğin artırılmasında, toplumsal bilince ve insanlar arasındaki ilişkilere sosyalist, hümanist değerlerin kazandırılmasında büyük bir rol oynamaktadırlar.

PBİP Merkez Komitesi'nin Mayıs 1985'te yapılan 19. Plenumu'nda, aydınların Polonya'nın çağdaş gelişmesindeki yeri ve görevleri üzerinde duruldu. Tartışmalarda vurgulandığı gibi, yeni düzen aydınların ülke yaşamına aktif katılmaları ve bu rolü yerine getirmeleri için nesnel koşulları yaratıyor. Sosyalizm, aydınları da tüm emekçilerin durumuna getiriyor, onları toplumun malı olan üretim araçlarına ortak ediyor. Toplumun öncüsü olan işçi sınıfıyla bu kesim arasındaki ilişkiler, kapitalizmde burjuvazinin dayattığı boyun eğmenin tam tersine, partnerlik niteliğini alıyor.

Partimiz, işçilerin partisidir. Ve doğal olarak parti, her şeyden önce

⁽¹⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 7, s. 343.

toplumda işçi sınıfının konumlarını güçlendirmeye, yaşamın çeşitli alanlarında onun rolünü artırmaya çalışmaktadır. Biz bu olguyu, toplumdaki ardıcıl gelişmenin sosyalist özünün derinleşmesi için gerekli ve önemli bir koşul olarak görüyoruz. Ancak bu söylenenler, öteki sosyal grupların rolünün küçümsendiği anlamına gelmiyor. Tersine, işçi sınıfı kendi tarihsel misyonunu yerine getirerek, tüm halk güçlerinin tam olarak kurtarılmasının en elverişli koşullarını yaratıyor. PBİP MK Birinci Sekreteri Wojciech Jaruzelski yoldaşın Plenum'da belirttiği gibi, «PBİP 9. Kongresi'nin genel doğrultusu, işçi sınıfının toplumda öncü bir rol oynadığına ve partinin kendi sınıfsal politikasını öteki sınıf ve emekçi kesimler aleyhine değil, tüm halkın çıkarları yararına uyguladığına ilişkin Marksist-Leninist görüşten kaynaklanmaktadır.» (2)

İşçilerin, köylülerin ve kafa emekçilerinin birliği, tüm emekçilerin çıkarlarının ortaklığı temeline dayanmaktadır. Bu, sosyal-ekonomik ve kültürel ilerleme davasına hizmet etmektedir. Parti, gerek işçi sınıfının yönetici rolünü küçültmeye yönelik her türlü yeltenişe, gerekse aydınlarla yönelik her türlü tavırların kısıktılmasına kesin karşı çıkmaktadır. Biz, aydınların «özel misyonu»na ilişkin tezleri kesinlikle reddediyoruz, 19. yüzyılın koşullarında ortaya çıkan ve aydınların güya «halkın ruhunu yönlendirdikleri»ni iddia eden bu tezlerin günümüz gerçeklerine uymadığını açıklıyoruz, ama aynı zamanda aydınların zengin geleneklerine, onların Polonya tarihine, uygarlığın gelişmesine yaptıkları katkıya derin bir saygı duyuyoruz.

Savaş yılları ve Hitlercilerin işgali, zaten sayıca pek te fazla olmayan Polonya aydınlarına büyük kayıplar verdirdi. 1945'te, kimi değerlendirmelere göre ülkemizde orta ve yüksek öğrenimli kişilerin sayısı 100 bin dolaylarına düşmüştü, yani savaş öncesine kıyasla yarı-yarıya azalmıştı. Bugün Polonya Halk Cumhuriyeti'nde yüksek öğrenimli kişilerin sayısı 1,5 milyondur. Bunların yarısından fazlası işçi ve köylü ailelerinden gelmedir, çünkü sosyalizm kafa emekçisi olmak isteyen işçi ve köylü gençlerine okulların kapılarını ardına kadar açmıştır. Kadınların kültürel yükselişi tarihsel boyutlara ulaşmıştır ve bugün öğrenimli, kültürlü kişilerin önemli bir bölümünü kadınlar oluşturmaktadır. Çağdaş aydınlar yeni değerler sisteminin etkisi altında, ilerici deneyim birikimi, demokratik ve devrimci gelenekler ruhunda yetişmektedirler.

Savaştan önceki aydınların da önemli bir kesimi bu geleneklere bağlı kalmış ve ülkenin kurtuluşunun daha ilk günlerinde, Polonya Ulusal Kurtuluş Komitesi'nin Temmuz Manifesti'nde yer alan kapsamlı programsal görüşleri ve bunların derin yurtsever ve insancıl anlamı aydınlar kesimini de sarmıştır. İşçi ve mühendislerin, bilim adamı ve sanat ustalarının ortak çabaları sonucunda savaş harabelerinin altından yeni kentler yükselmiştir, endüstri merkezleri kurulup gelişmiştir, ulusal kültürün anıtları yeniden

(2) «Trybuna ludu», 16 Mayıs 1985.

parlaklık kazanmıştır. Büyük toprak sahiplerinin sömürsünden kurtulan köye teknik ve bilimsel çalışma yöntemleri girmiştir.

Polonya'da bilimin, gerek temel gerekse pratik araştırmalar alanında elde ettiği başarılar dünya ölçüsünde ilgi görmektedir. Ülkenin birçok bölgesinde yeni yeni bilimsel kurum ve kuruluşlar oluşturulmuştur, üstelik bunların pek çoğu, önceleri hiç bir bilimsel kuruluşun bulunmadığı bölgelerde kurulmuştur. 40 yıl içinde edebiyat, müzik, heykelticilik, tiyatro ve sinema sanatı alanlarında yaratılan değerli yapıtlar tüm halkın varlığı olmuş, dünya ölçüsünde bu alanda elde edilen kazanımlara katkıda bulunmuştur. Birikmiş olan birçok soruna karşın eğitim, öğretim ve sağlık sisteminde dinamik bir gelişme sağlanmıştır.

Sosyalizm kuruculuğunda bizim elde ettiğimiz başarılar ortadadır, ama bunlar, 40 yıllık dönemin çeşitli aşamalarında ortaya çıkan güçlükler ve engeller olmasaydı, kuşkusuz çok daha büyük olabilirdi. Dogmatizm ve sekterlik belirtilerinin, gerçekleri değerlendirmedeki volütarist tutumların yarattığı olumsuzlukları özellikle kafa emekçileri çok daha şiddetli hissetmişlerdir. Örneğin, Batı teknolojisine ilişkin *lisansların sorumsuzca ithal edilmesi* bilim ve tekniğe ağır darbe indirmiştir, çünkü aynı zamanda Polonya'da mühendislik alanında düşünce gelişmemiştir. Bu yanlış politika, ne yazık ki, aydınların belli bir kesiminde taraftarlar bulmuş, hatta bu politikanın girişimciliğini yapan aydınlar olmuştur.

Bu kesimin sosyalist yaratıcılık sürecine daha aktif ve verimli katılımını engelleyen olguların başında, bu kesimin kimi temsilcilerinde hâlâ var olan önyargılar ve kökleri onların karmaşık kaderlerine ve varlıklı sınıflarla olan eski bağlarına dayanan yaşam tarzları gelmektedir. Obskürantist (karanlıkçı) dünya görüşü ve milliyetçilikle, aynı zamanda Batıya *kozmpolitik bir yönelimle içiçe giren tutucu görüşler* belirmişti. Kimi bilim adamları ve sanatçılar çoğu kez demagogilerin etkisi altında kalmışlar, dışardaki kötü öğütçülere kulak vermişler, nihilizmin yoluna gitmişlerdir. Bunlardan bir bölümü, özellikle son yıllarda, hatalara ilişkin ilkesel eleştirisi ile sosyalizme yönelik revizyonist saldırılar arasındaki farkı hâlâ kavramış değildir.

Batının antikomünist merkezleri bu durumdan yararlanmayı kararlaştırmış bulunuyorlar. Polonya aydınlarını devletin karşısına çıkarmayı kendilerine amaç edinen bu merkezler, bilimsel ve kültürel yaşamda karışıklık yaratmaya, geçmiş dönemlerin gerici sloganlarını canlandırmaya çalışmışlar, çeşitli «yapısal alternatif»ler ortaya atmışlar, bu planlar suya düşünce de «iç göç» çağrıları, «kültürü devlet sınırlarının dışına çıkarma» çağrıları yapmaya başlamışlardır. Batıda sürdürülmekte olan yayım politikası, bir takım kişilere haksız yere ödüller verilmesi, antisosyalist içerikli ve çoğu kez sanat değeri çok düşük olan kimi eserlerin değerli yapıtlarmış gibi gösterilerek geniş ölçüde reklâm edilmesi hâlâ uğursuz niyetleri desteklemek için yapılmaktadır.

«Polonya halkının ruhu»nun savunucuları pozuna bürünen, gerçekte ise Batılı antikomünist merkezlerin planlarının uygulayıcısı ve bu merkezlerin çıkarlarının savunucusu rolünü üstlenen karşıdevrimciler, bilim ve kültür emekçileri arasında korku ve tedirginlik yaratmak, onları bir felaketin kaçınılmazlığına inandırmak için yırtınıp duruyorlar. Kaderciliğin ve ilgisizliğin tek alternatifi olarak muhalefet yapmayı öneriyorlar.

İşte böyle bir ortamda partimiz, ülkemizin yaşadığı en zor dönemde sosyalist devletin yanında yer alma, ulusal çıkarları savunma yiğitliğini gösteren çok sayıdaki aydının bu tutumuna büyük değer biçmektedir. Biz, çeşitli nedenlerle kuşkuya kapılan, ruhsal bunalımlar geçiren, ama düşmanca eylemlerden uzak duran, günlük görevlerini namusluca yerine getiren kişilere anlayış gösteriyoruz, saygılı davranıyoruz.

PBİP'nin aydınlara ilişkin bugünkü politikası ulusal uzlaşma stratejisinden kaynaklanıyor. Bu politika, herkesle birlikte, hatta kararsızlığa düşmüş, ancak sosyalist gerçeği kabul eden kişilerle birlikte, doğru çözüm yolları arayıp bulmaya hazır oluşu ifade ediyor. Aynı zamanda bu politika, bozgunculuk ve anarşi, karşıdevrimci serüvenler taraftarlarıyla, halk düzeninin düşmanlarıyla hiç bir uzlaşmanın söz konusu olmadığını ve olmayacağını da açıkça gösteriyor. Biz, bunlara karşı savaşı sonuna kadar, antisosyalist güçlerin ve belgilerin kesin yenilgisine dek yürüteceğiz.

Devletimizin Anayasal ilkelerinin benimsenmesi, PHC'nin kanunlarına saygılı olunması ve herkesin bulunduğu görev ve işte namusluca çalışması uzlaşma doğrultusunun geniş temelini oluşturuyor.

Derin bunalım ve ekonomik gerilemeden sonra, halk ekonomisinde önemli kayıplara yolaçan emperyalizmin çeşitli yasak ve boykotlarına karşın, Polonya yeniden gelişme yolunda hız alıyor. Son iki yıl içinde ulusal gelirin yüzde 12 oranında artması bunu kanıtıyor. Ancak uğranılan zararın tam olarak yeniden karşılanabilmesi için, bilimsel-teknik devrimin istemlerinin düzeyine ulaşılabilmesi ve entansif gelişme yoluna girilebilmesi için ülkemiz bugün tüm olanakları seferber etmek zorundadır.

Bunun için PBİP, çağımızın istemlerine yanıt verecek bilimsel ve ekonomik programların hazırlanmasına ve bunların ardıcıl olarak gerçekleştirilmesine aydınların aktif katılımına büyük önem veriyor. Polonya işçi sınıfı ve tüm toplumumuz bilimsel-teknik kadrodan emek üretkenliğinin artışı, güç, araç ve zamanın çok daha verimli kullanılmasını sağlayacak yenilikçi kararlar almasını ve bunları geniş ölçüde pratikte uygulamasını bekliyor. Ülkemiz yaratıcı ve yapıcı girişimlere, kötülüğün her belirtisinin, savurganlık, gösteriş ve ilgisizliğin yerilmesi gerekliliğine gereksinim duyuyor. Aydınların, zor ve halk için önemli olan sorunlara yapıcı yaklaşımı, bu sorunların çözümüne aktif katılımı onların toplum yaşamındaki rolünü belirliyor.

Biz, Polonya'nın 80'li yılların sonuna ve daha sonraki on yılı kapsayan

dönem içindeki gelişmesine ilişkin perspektifleri hazırlamanın belirleyici aşamasına başlamış bulunuyoruz. PBİP'nin 10. Kongresi'nde tartışılıp onaylanacak olan yeni Parti Programı tasarısı üzerindeki çalışmalar sürüyor.

Parti, sağlam ve bilimsel temellere dayandırılmış bir stratejinin hazırlanmasında yaratıcı güçlerin yakın ilgisine ve etkili yardımına güveniyor. İşte bunun için biz, bilim adamlarını çeşitli düzeylerdeki danışma organlarına alıyoruz. Onlar sık sık fikir alışverişlerine katılıyor, onlara Ulusal Yeniden Doğuş Yurtsever Hareketi'nin forumlarında, bilimsel kurumlarda ve öteki kuruluşlarda kendi görüşlerini açıklama olanakları sağlanıyor.

İşgücü, enerji ve hammadde kaynaklarının sınırlı olduğu bugünkü koşullarda toplumsal gereksinimlerin daha tam olarak karşılanması ve önümüzde duran ödevlerin hızla çözüme kavuşturulması ancak üretimin yetkinleştirilmesi ve bilimsel kazanımlardan yararlanılması yoluyla sağlanabilir. Bu da, araştırma potansiyelinin, elde edilen sonuçların pratik olarak yaşama geçirilmesi çalışmalarının temel sorunlarda yoğunlaştırılmasını gerekli kılıyor. Bu temel sorunlar arasında emek gücü kaynakları ve halk ekonomisinin üretim fonlarının en verimli bir biçimde kullanılması, yatırım süresinin kısaltılması, sanayide, inşaat ve tarım sektöründe daha az enerji ve madde kullanımı gerektiren teknolojilerin payının artırılması, iletişim araçlarının ve mikroelektronikğin daha geniş kullanımı, üretim süreçlerinin komple otomatizasyonu ve robot kullanımı için kadro, bilimsel-teknik ve üretim koşullarının yaratılması, nükleer ve bioteknolojilerin geliştirilmesi yer alıyor.

Bilimsel araştırma ve proje çalışmalarına ilişkin programlar sisteminde değişiklik yapılması ve aynı zamanda güçlerin birleştirilmesi yoluyla bilimsel ve üretimle ilgili ödevlerin gerçekleştirilmesi için ekonomik ve örgütsel-hukuksal temellerin oluşturulması öngörülmüyor. Ayrıca, bilim-üretim ve üretim-bilim işletmelerinin, küçük çaplı eğitim-üretim birimlerinin vb. kurulması da gündemde bulunuyor.

Gelişme programları arasındaki uyum ve birliği ancak devlet sağlayabilir. Bilimsel-teknik ilerleme süreçlerinin planlanmasında devletin rolünün artmasının evrensel bir eğilim haline gelmesi bir raslantı değildir. Biz, bilimsel kurumların daha geniş girişimlerde bulunmaları için en elverişli koşulları yaratmaya çalışarak bu yönde yürüyoruz.

Yarının ve daha uzunca bir dönemin perspektifleri sadece bilim ve teknolojinin ülke ölçüsündeki başarılarına değil, aynı zamanda rasyonalizasyonun, her işletmede üretimi mükemmelleştirmenin ne ölçüde gerçekleşeceğine de bağlıdır. Şimdi gerçekleştirmekte olduğumuz ekonomik reformun başarısı için çözümleyici önkoşulları, bu iki düzeyde ileriye doğru yürümek ve aynı zamanda çevreyi de korumak oluşturuyor. Bu reformun ekonomik mekanizmaları, eğer yeniliklere yolu açarsa, bilimsel-teknik iler-

lemeyi teşvik ederse, üretilen malların kalitesini artırır ve üretim giderlerinin azaltılmasını sağlarsa, o zaman rolünü oynamış olacaktır.

Uluslararası bilimsel ve bilimsel-teknik bağlar, özellikle son zamanlarda Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK) çerçevesinde varılan anlaşmalar önümüzde geniş çevrenler açmaktadır. Her şeyden önce de, birçok alanda araştırmaların en yüksek dünya ölçütleri düzeyinde yürütüldüğü Sovyetler Birliği ile işbirliğinin geliştirilmesi bu olanakları çok daha artırmaktadır. Biz, amacı, teknik ilerlemenin tüm rezervlerini seferber ederek, SSCB'nin nitel bakımdan yeni bir sosyal-ekonomik gelişme düzeyine çıkarmak olan, SBKP ve onun Merkez Komitesi Genel Sekreteri Mihail Gorbacov yoldaş tarafından şimdi atılmakta olan adımlara büyük bir değer biçiyoruz. Bizi Sovyetler Birliği'yle bağlayan bağlar, bilim alanında elde edilen sonuçların karşılıklı yarar temelinde değiş-tokuşunu daha da genişletme olanağı sağlamaktadır. Bu alandaki ana hedefler, Polonya ile SSCB arasında 1984'te imzalanmış bulunan uzun vadeli ekonomik ve bilimsel-teknik işbirliği programında belirlenmiştir.

Bununla birlikte biz, kendi olanaklarımız ve partnerlerimizin buna hazır olmaları ölçüsünde gelişmiş kapitalist devletlerle ve gelişmekte olan ülkelerle karşılıklı yarar temelinde ekonomik ve bilimsel-teknik temasları genişletmeye çalışacağız.

PBİP'nin Polonya aydınlarına bağladığı umutlarının ikinci temel yönünü öğretim-eğitim çalışmalarında, her düzeyde hızlı bir yükselişin sağlanması oluşturmaktadır. Başka bir deyişle, eğitim-öğretim sistemini günümüzün istemlerine yanıt verecek bir düzeye çıkarmaktır. Bu, özellikle yüksek okullar için geçerlidir, çünkü bu okullarda son yıllarda öğretim-eğitim sürecinde belli bir düşüş görülmektedir. Ayrıca, üniversite yapısının halk ekonomisinin belli mesleklerde uzman kadro ihtiyaçlarını karşılayacak bir biçimde yeniden düzenlenmesi ve geliştirilmesi de büyük önem taşıyor. Polonya'nın kimi yüksek öğrenim kurumlarında endişe verici bir olay gözleniyor. Antisosyalist güçler Yüksek Öğrenim Kurumları'nın varolan özerkliğini kendi amaçları doğrultusunda kullanmaya yelteniyorlar. İşte bu durum karşısında biz, Yüksek Öğrenim Yasası'nda kimi değişiklikler yapmak zorunda kaldık ve bu değişikliklerle, Polonya'nın yüksek okulları devletin okulları ve sosyalist okullardır ilkesi temelinde yüksek öğretim kurumlarında sosyalist devletin etkinliği ile yapıcı özerklik arasında bir uyumluluk sağlanmış oldu.

Toplumsal bilincin biçimlenmesine ilişkin bütünsel bir sistemin oluşturulmasında aydınlara önemli bir rol düşmektedir. Bu sistem, sosyalizmin genel idelerine ve yurtsever geleneklere dayanmalı, entelektüel bakımdan zengin olmalı ve kişinin çokyönlü, ahenkli gelişmesini sağlamalıdır. İşte bu alanda eğitimin önünde sorumlu ödevler bulunmaktadır. Bu ödevler arasında en ertelenmez olanı ise, öğretimin her düzeyinde ve tüm okul-

larda teknik eğitimin gerçekleştirilmesi, bilimsel düşünce ve bilgilerin toplum içinde çok daha geniş ölçüde yaygınlaştırılmasıdır. Biz, emekçilerin mesleki hazırlıklarının sürekli mükemmelleştirilmesi, uzmanlaşma düzeylerinin yükseltilmesi için gerekli koşulların yaratılmasını da önemli sayıyoruz. Ve, nihayet, insanların emek alanında eğitilmesini pratikte tam olarak gerçekleştirme, emeğe her bakımdan saygıyı yaygınlaştırma ödevi de önümüzde duruyor.

Kültürel değerlerin çoğaltılması, korunması ve yaygınlaştırılması her zaman aydınların başta gelen bir görevi olmuştur ve öyle de kalmaktadır. PBİP sanat alanında, bilim ve kültür alanında tam bir yaratıcılık özgürlüğünden yanadır, yenicilik ve deneme yapma hakkını, öteki halkların kültüründe olan tüm ilerici ve insancıl değerlerin benimsenmesini savunmaktadır. Ancak burada da, yeni topluma hizmet etmek, kendi sosyalist devletleri için sorumluluğu paylaşmak, değişmez bir istem olarak kalmaktadır. Yaratıcılığa ve sanata böyle açık konumlardan yaklaşırken biz, aydınların tüm faaliyetlerinin sosyalist içeriğe sahip olmasını istiyoruz, Marksist-Leninist ideolojiye uygun olmasını savunuyoruz.

Halkın yaşamıyla sıkı sıkıya bağlı olan, insanların ihtiyaç ve istemlerini yakından bilen aydınların yarattığı edebiyat ve sanat eserlerinin yığınlar üzerindeki moral etkisi olumlu olabiliyor. Sanat ustalarını birleştiren çeşitli kuruluşlar ve parti örgütleri, toplumsal yükümlülüklerini işte böyle kavramaları için sanatçıları buna özendirmeye çalışıyorlar. Komünistler, karşılıklı saygı ve güvene, sosyalist devletin toplum için çok daha değerli yapıtlar meydana getirilmesini destekleme hakkının herkesçe kabul edilmesi temeline dayalı olarak tüm sanatçı gruplarıyla partnerlik ilişkilerinin kurulmasından yanadırlar.

PBİB'nin 10. Kongresi'ne sunulmak üzere, Polonya kültürünün gelişmesine ilişkin bir perspektif program tasarısı hazırlanıyor. Söz konusu program tasarısı, sanat alanındaki yaratıcılık düzeyinin genişletilmesi olanakları ve bu düzeyin genel orta öğrenim sisteminin uygulandığı ülkenin gereksinimlerine yanıt verebilecek duruma getirilmesiyle ilgili bir dizi zor soruna çözüm yollarını içermektedir.

Parti Plenumu'nda kararların alınmasından önce aydınlarla geniş görüş alış verişinde bulunuldu, danışmalar yapıldı. Çeşitli mesleklerden temsilcilerin, komünistlerin, bağlaşıp partilerden üyelerin ve aynı zamanda çok sayıda partisisiz yurttaşın katılımıyla 700'den fazla toplantı yapıldı.

Yapılan danışmaları dikkate alan Merkez Komitesi, aydınlar ortamındaki havanın iyileştirilmesi, aydınlar kesiminin toplumsal ve mesleki aktifliğinin daha da artırılması için, bilimin maddi temelının geliştirilmesine ve ayrıca kafa emeğini özendirecek çok daha etkin bir sistemin oluşturulmasına ilişkin bir dizi sorunun çözümü kavuşturulması gerektiği sonucuna vardı. Burada söz konusu olan şunlardır:

Birincisi, bilimsel-teknik ilerleme için, yaratıcı çalışmalara ilişkin laboratuvarların donatılması için yapılan yatırımların artırılması, uzmanlık alanına ilişkin özel literatürden daha geniş ölçüde yararlanılmasının sağlanmasıdır. Aynı zamanda, varolan araç ve gereçlerin tam ve verimli kullanılması da önemlidir.

İkincisi, yüksek düzeydeki uzman kadroların ekonominin çeşitli sektörlerine ve toplumsal yaşamın değişik alanlarına yerleştirilmesinin rasyonel bir biçimde olması ve ayrıca bu kadroların yerel ve bölgesel planda, işletmeler ve kurumlar içinde çok iyi bir şekilde dağılımının sağlanması büyük önem taşıyor. Bugün, işlev ve görevlerde ikili bir durum yaratan, yönetim aygıtında şişkinliğe yol açan, sorumluluk ve yetki alanında belirsizliklere neden olan kimi olumsuz olayları ortadan kaldırmak için bilimin örgütsel yapısında yeni düzenlemelere yönelik adımlar atılacaktır. Şimdiki örgütsel yapı çerçevesinde, ne yazık ki, önemli yaratıcı potansiyele sahip kişiler sırf idari işlerle uğraşmakta, hatta sıradan büro işleri yapmaktadırlar. Bilimsel-teknik ilerleme, her şeyden önce, derin ve geniş bilgilere, yurtsever görüş ve konumlara sahip olan, sosyalizme sadık, yetenekli ve aktif uzmanların öne çıkarılmasını gerekli kılıyor.

Üçüncüsü, derin bilgilere, deneyim ve girişimciliğe dayalı yüksek vasıflı emeği ödüllendirmenin iyileştirilmesini çok önemli sayıyoruz. Ücret ve maaşların ayarlanması sırasında nitel ölçütlerin rolünün artırılması, sosyal adalete aykırı olan basit denkleştirme konseptinden kesinlikle arınılması gerekiyor.

Buraya kadar belirtilenler, hiç bir şekilde maddi nitelikli özendirmenin rolünü azaltmıyor. Yaratıcı emek her yerde saygı görmelidir. Ancak böyle bir yaklaşım ve davranış güvensizliğin, önyargıların, hatta aydınlar arasında, özellikle genç kadrolar arasında hâlâ varolan hayal kırıklığının aşılmasına yardım edecektir.

PBİP Merkez Komitesi tüm Polonya aydınlarına, hem devletimizin politikasını sarsılmazca destekleyenlere, hem de hâlâ bu politikaya güvenle bakmayan, kararsızlıktan kurtulamamış olanlara seslenerek, ortak yaratıcı çabalara kendi katkılarıyla katılmaya, 21. yüzyılın istemlerine gerektiği gibi yanıt vermeye çağırmıştır.

Partili aydınlar çok daha büyük bir sorumluluk taşımaktadırlar. PBİP'nin sıralarında aydınların çeşitli katmanlarından ve meslek gruplarından yaklaşık bir milyon temsilci bulunuyor. Bunlar arasında çok değerli bilim adamları, teknik ve ekonomik ilerlemenin yaratıcıları, ekonomik ve kültürel yaşamın örgütleyicileri, çok sayıda ilerici pedagog, doktor ve gazeteci, tanınmış sanatçı yer alıyor. Partinin bu sosyal katmanlar arasındaki gücü, tam dengeli olmasa da, önemli bir düzeydedir. Yüksek okullardaki bilim adamı ve öğretim üyelerinin yüzde 24'ü, gazetecilerin yüzde 23,1'i, öğretmenlerin yüzde 21,3'ü, doktorların yüzde 14,6'sı, kültür ve sanat

emekçilerinin de yüzde 11,7'si PBİP üyesidir. Parti, onların bulundukları meslek kuruluşlarında aktif eylem yürütmelerini, parti politikasını burarlarda yaşama geçirmelerini, partisizlerin de bizim programımızı desteklemelerini sağlayabilmelerini başta gelen görevleri saymaktadır. Aydınların oluşturduğu parti örgütlerinin çalışmalarında, ki bazılarında bu çalışmalar henüz zayıftır, ideolojik ve politik militanlığı artırarak, aydınları toplumun temel ödevleri etrafında daha sıkı birleştirmeye çalışıyoruz.

Toplum bilimleri alanında çalışan komünistlerin önünde çok daha yüksek istemler bulunuyor. Parti, onların çabalarını, Marksist-Leninist teori ve metodolojiye dayanarak, sosyalist dönüşüm süreçlerini ve bu süreçlere uygun savaşım biçimlerini, üretim ilişkilerindeki değişiklikleri ve aynı zamanda toplumsal bilinç ve gereksinimlerin oluşması yollarını derinlemesine analize etme doğrultusuna yönlendiriyor.

Bizim ideolojik cephemizin aktif kesimi aydınlar kadrosundan oluşmaktadır. Parti eğitimi sistemi içinde binlerce konferansçı ve raportör, gazeteci ve redaktör kendi çalışmalarıyla toplum içinde Marksizm-Leninizm ideolojisini yayıyor, PBİP'nin Programı'nı ve parti politikasını, bilimsel dünya görüşünü propaganda ediyor.

Partinin aydınlar arasında etkisini sağlamlaştırmak için biz, onlar arasındaki tüm çalışmalarımızı iyileştirmeye kararlıyız. Ne ki, mesleklerinin özelliği ve bu kesimin ayrı ayrı gruplarının sosyal tutumları, kişilerin karakteristik özellikleri, ne yazık ki, her zaman dikkate alınmıyor, üstelik bazen çok nazik sorunlara ilkel bir tutumla yaklaşıyorlar. Bu tür hataların epey zararı oldu. Parti Merkez Komitesi tüm parti örgütlerini kafa emekçilerinin çeşitli gruplarıyla açık ve samimi diyaloga, değerlendirme ve görüş alışverişini günlük işler haline getirmeye, aydınlarla tek tek temaskurmaya ve direkt temasları genişletmeye çağırđı.

Bilim ve kültür alanının çeşitli dallarında çalışma yürüten merkezi parti kolektiflerine ⁽³⁾ bu bakımdan büyük ve sorumlu bir rol düşüyor. Çeşitli yakıcı, güncel sorunlar üstüne ideolojik-teorik ve bilimsel-teknik konferanslar düzenlemenin verimli ve yararlı olduğu görülüyor.

Aydınlar arasında çalışmanın başarısı önemli ölçüde bizim değerlendirmelerimizin doğru, kanıtlarımızı inandırıcı, ideolojik-eğitim faaliyetlerimizin atak, örgütsel çalışmalarımızın da düzenli olmasına bağlıdır. Özellikle, sosyalizm kuruculuğu süreçlerinin çok daha karmaşıklaştığı günümüz koşullarında.

Polonya aydınlarının kendi halkı karşısındaki yurtseverlik ödevini biz, günümüz dünyasında ülke çıkarlarına neyin hizmet ettiğı, ülkenin kalkın-

(3) Burada söz konusu olan, PBİP MK'ne bağlı olarak çalışan danışma organlarıdır. Bu organlarda komünistler, tanınmış bilim ve kültür adamları, yazar, ressam, filosof vb. yer almaktadır. (Not Red.)

ması ve savunması için nelerin gerektiği ve nelerin de ülke çıkarlarına ters düştüğünün doğru değerlendirilmesinde görüyoruz. Buna, Hitler faşizmine karşı verilen savaş tarihine baş vurulması, Polonya'nın bu savaşta uğratıldığı büyük kayıpların sürekli hatırlatılması, tarihsel utkuya bizim yaptığımız katkıların devamlı anlatılması yardım ediyor. Partimiz, entellektüel emek alanında çalışanların Reagan yönetiminin ve Federal Almanya'da giderek daha çok boy göstermeye başlayan intikamcılarının Polonya'ya karşı izledikleri politikanın gerçek amaçlarını kavramaları ve bunları yermelerini, emperyalizmin sosyalist ülkelere dayattığı silahlanma yarışının nükleer savaş tehlikesini nasıl artırdığını yığınlara anlatmalarını sağlamak için büyük çaba harcıyor. Bilim ve teknik, kültür ve eğitim alanında çalışanların, aydınların hümanizmi, insanlığın geleceği ve uygarlığın korunmasına ilişkin kaygıları bugün, uzayın militarizasyonu yönündeki çılgınca planlara en enerjik bir biçimde karşı çıkılmasını gerekli kılıyor.

Polonya aydınları her zaman barış için savaşıma aktif olarak katılmışlardır. Savaşın yerle bir ettiği Wroclaw kentinde 1948'de toplanan kültür ve sanat temsilcilerinin kongresinde emperyalizmin saldırgan politikasının halklara karşı hazırladığı yeni bir savaş tehlikesi karşısında tüm insanlığı uyaran ilk ses aydınların sıralarından yükselmiştir. «Soğuk savaş» yıllarında, en insancıl değerler adına, tanınmış bilim adamları ve sanat ustaları barışı savunmuşlardır ve onların bu tutumu bugün de Polonya'daki yeni kuşak aydınlar için esin kaynağı olmaktadır.

Wroclaw geleneğini sürdüren ülkemizin değerli sanat ve kültür ustalarından, tanınmış bilim adamlarından bir grup, dünyamızın barışçı geleceğini koruma belgisi altında Ocak 1986'da Varşova'da bir dünya aydınlar kongresi toplanmasını önerdi. Bu Kongre, Birleşmiş Milletler'in ilan ettiği barış yılının en önemli eylemlerinden biri olacaktır. Biz, bu foruma dünyanın tüm anakaralarından katılacak olan bilim ve kültür temsilcilerinin silahsızlanma ve halkların barışçı işbirliği yararına inandırıcı sözünü söyleyeceklerinden eminiz.

Bunalımdan çıkış yolunu bulmak zorunludur

George Haul

Lübnan Komünist Partisi (LKP) MK Genel Sekreteri

Lübnan birbirini izleyen fırtınalı olaylarla dolu bir dönem yaşıyor. Beklenmedik, oldukça çelişkili ve ilk bakışta son derece kanşık bir tablo ortaya çıkıyor. Yalnız bizim ölkemizin değil, aynı zamanda bütün bölgenin yazgısının bağı olduğu temel konuların çözümü için savaşımın, özgürlük, barış, ilerleme ve sosyalizm güçleri ile emperyalizm, siyonizm ve saldırı güçleri arasında dünya çapında süregiden savaşımın artan sertliği, bu tabloda yansımasını buluyor.

BAŞARI YOLUNDA ATILAN ADIMLAR

Lübnan ulusal-yurtsever güçleri son dönemde bir dizi önemli, gerçekten tarihsel başarılar elde ettiler. En başta söz konusu olan, Amerikan-NATO saldırganlarının ölkeden kovulmuş olmasıdır. İsrail, Lübnan topraklarının bir bölümünü, bu arada Beyrut'u bu saldırganların «refakatında» işgal etmişti. Bu başarı, önemi bakımından, İsrail işgalcilerine vurulan darbeden hiç te daha küçük bir başarı değildir ve ABD'nin Vietnam'dan sonraki en büyük yenilgisini simgelemektedir. Bu başarı, ABD'nin «Vietnam sendromu»ndan kurtulmaya başlamak üzere olan dış politikadaki saldırganlık doktrinine önemli bir darbe indirdi. «Çokuluslu güç» oluşturma politikası da fiyaskoya uğradı. Birleşik Amerika'nın, İsrail yönetiminin ve Arap gericiliğinin Yakındoğu'daki kendi amaçlarını gizlemek için BMÖ'nü paravana etme çabalarının boşa çıkmasından sonra ortaya çıkan Camp David Anlaşması'nın çürük meyvası biçiminde oluşan bu politika suya düşürüldü.

Tarihsel önemde başka bir olgu da, İsrail işgalcilerine karşı Lübnan yurtseverlerinin direnişindeki yükseliş oldu. Lübnan'da gerilla hareketi türünden silahlı operasyonların köy ve kentlerdeki yığınsal halk direnişleriyle içiçe geçtiği bir kurtuluş savaşı biçimi oluştu. Bütün bunlar, yurdumuzun kurtuluşu için savaşımında hangi sosyal gruptan ve sınıftan, hangi ideolojik görüşten olursa olsun, en geniş güçleri birleştirme yönündeki politik çabalarla destekleniyor. Lübnan yurtseverlerinin aktif eylemleri sonucunda İsrail çatışmanın tarihinde ilk kez stratejik girişimi yitirdi, İsrail'in orduları Washington'un jandarmalık rolünü önceki gibi başarıyla oynayamaz oldular.

İşgale karşı savaşanların ön sıralarında komünistler bulunuyor. Beyrut'un

düştüğü 16 Eylül 1982 günü partimiz Lübnan Yurtsever Direniş Cephesi kurulması için çağrıda bulundu. (1) İki gün sonra ise işgalcilere karşı ilk silahlı operasyonu gerçekleştirdi. Başkentte, Dağlık Lübnan'da, Bekaa Vadisi'nin batı kesiminde ve özellikle ülkenin güneyindeki sert çarpışmalarda komünistler ön sıralarda yer aldı, öncülük ettiler. İsrail saldırganlarının işgal ettikleri toprakların büyük bölümünü boşalttıktan sonra, sadece sınır boyunca 8 ile 12 kilometre genişliğinde bir bölgeyi elinde bulundurmaya devam ettiği bugünkü koşullarda, savaşçılarımız, girişimi elden bırakmıyorlar.

Yurtsever direnişin, din ve cemaat akımları da içinde, en değişik sosyal-politik güçleri birleştiren bir halk hareketine dönüşmesi, komünistlerin buradaki öncülük rolünü yitirdikleri anlamına gelmiyor. Tersine, bu rolün arttığını gösteriyor. Eğer devrimci partinin belgileri ve rotası yığınların, en geniş ilerici güçlerin desteğiyle karşılanıyorsa, bu, onun politikasının doğruluğunu kanıtlıyor.

Burjuva propagandasının, direnişin dinsel nitelikli olduğu, sözde müslümanların ya da hatta yalnız şiiilerin (2) hareketi olduğu yolundaki uydurmaları, halk içinde derin kök salmış olan antiemperyalist hareketi karalamaya, sorunu Lübnan'da siyonistlerin ve şiiilerin olmak üzere «iki terör»ün söz konusu olduğu biçiminde çarpıtmaya yöneliktir. Düşmanlarımız bu gibi görüşleri bilinçli olarak yayıyorlar. Ne yazık ki, bu yalanı Lübnan'daki kimi yığınsal iletişim araçları da yineliyor. Böylelikle bunlar, bazen farkına bile varmadan, emperyalizme hizmet etmiş oluyorlar.

Lübnan yurtseverlerinin üçüncü büyük başarısı, İsrail işgalcilerinin işbirlikçisi, emperyalizmin ajanı durumundaki iç gericiliğe vurdukları darbe oldu. İç gericiiliğin vurucu gücünü, siyonistlerin süngüsüyle ayakta duran, din temeline dayalı, faşist eğilimli falanjist parti oluşturuyor.

İsrail'in saldırısı ve bu saldırının sonuçları yüzünden meydana gelen büyük sarsıntılar, Lübnan'ın politik ve sosyal-ekonomik sistemindeki bunalımı daha da derinleştirdi. Bu sistem, finans oligarşisinin bir avuç temsilcisinin egemenliğine dayanıyor. Finans oligarşisi, banka, sanayi ve tarım sermayesinin ve aynı zamanda hizmetler ve dış ticaret alanlarında faaliyet gösteren sermayenin kaynaşmasıyla oluştu. Ekonomik alanda, dolayısıyla da politik ve idari alanlarda en güçlü konumlar, Lübnan burjuvazisinin hristiyan tabakasının elinde bulunuyor. Bu tabaka hristiyanların alt katmanlarını, işçileri, köylüleri, orta katmanların temsilcilerini sömürmekle birlikte, bütün hristiyanlar adına konuşma hakkını kendilerine maletmiş durumdadır. Müslüman burjuvazinin bir kesimi de bu tabakayla küçük kardeş hakkı temelinde işbirliği yapıyor.

(1) Aynı yılın 26 Eylül'ünde bu cephe kurulu. (Not Red.)

(2) Şiilik, İslamdaki başlıca iki akımdan biri. (Not Red.)

Ülkenin sosyal-ekonomik sistemi ABD emperyalizmine, uluslararası tekelere tamamen bağımlı durumdadır. Bu da kapitalizmin genel bunalımının yarattığı olguların «ithaline» yardımcı oluyor. Bizim burjuvazinin üst zümresi, kapitalizmin temellerini sarsmayacak, ama onun egemenliğini kısmen de olsa sınırlayacak her reform istemine çılgınca direniyor ve ekonomik, sosyal ve politik değişiklikten yana her çıkışı, «Lübnan'ın özgürlüğüne» saldırı olarak görüyor. Ama bugün bir dizi iç faktörün etkisiyle ve dıştan yeni bir saldırının olmadığı koşullarda burjuvazinin bu kesimi, kimi alanlarda önceleri olduğu gibi egemen durumunu korumakla birlikte, erkini, etkisini yeniden eski durumuna getirebilecek durumda değildir. Lübnan'ın birliğini yeniden sağlamaktan ise artık çok daha uzaktır. Ülkedeki bugünkü durumun özü işte budur.

1982 yılında, İsrail saldırganları Lübnan'a daldıktan sonra partimiz halkı işgalcilerle karşı aktif direnişe çağırıırken, bir dizi ertelenmez görev ileri sürdü. Bu görevlerden kimileri deyim yerindeyse, «savunma niteliğindedeydi» ve şunu içeriyordu: ABD'nin saldırı tehlikesini ortadan kaldırmak, ABD ve öteki NATO ülkelerinin birliklerini çekip gitmeye zorlamak; İsrail işgalcilerini ele geçirdiği topraklardan tamamen kovmak; falanjistlerin ülke üzerinde egemenlik kurmasını engellemek. Biz aynı zamanda bağımsızlığın yeniden sağlanması, Lübnan'ın bütünlüğünün korunması ve Arap dünyasının bir parçası durumunun güçlenmesi temelinde demokratik gelişmeyi savunma çağrısında bulunuyorduk. Komünistler halk yığınlarının sosyal-ekonomik ve politik gelişme yolunu seçme özgürlüğüne kavuşmaları zorunluluğunu belirtiyorlardı.

Bugün güçlenen din ve cemaat temelindeki eğilimler bu amaçlarla ilişki içine girmiş bulunuyor. Önceki aşamadaki yurtsever yükselişte önemli bir rol oynayan dinsel faktör, İsrail işgalcilerine ve Amerikan egemenliğine karşı savaşmada ulusal-demokratik yönelişini adım adım yitiriyor, köklü demokratik reformun uygulanmasına artan ölçüde karşı koyuyor. Ulusal-yurtsever güçler üzerinde giderek daha yıkıcı etkiye bulunuyor, Lübnan'daki iç bölünmenin derinleşmesine nesnel olarak destek oluyor. Ulusal-yurtsever güçlerin en başta komünistlerin işgalcilerle karşı direnişin örgütlenmesindeki önemini gözden düşürmeye yönelik olan ve daha sonra tam bir fiyaskoya uğrayan denemelere girişenlerin tam da dinsel açıdan yaklaşım taraftarları olması, bu bakımdan ilginçtir.

Partimiz zor koşullarda savaştı ve silahlı ve politik, yığınsal ve bireysel bütün savaşım biçimlerini uyum içinde uyguladı. Ülkenin güneyinde, Dağlık Lübnan'da ve Beyrut'ta çarpışmalar doruk noktasına tırmadığında bile biz en küçük grevlere dahi katılmaktan geri durmadık, emekçilerin sosyal-ekonomik istemlerini destekledik.

Öteki yurtsever güçlerle işbirliğinin tüm aşamalarında komünistler, Marksizm-Leninizm konumlarından ideolojik savaş yürütmeyi işçi sınıfının

ve onun öncü partisinin tarihsel misyonunun vurgulamayı unutmadılar, unutmuyorlar. LKP, dünya komünist hareketinin deneyimlerinden sürekli yararlanması sayesinde birçok hatayı önleyebildi. Legal çalışmaların geniş çapta yayıldığı aşamalarda bile biz durumda öngörülmeyecek her değişiklik karşısında partinin güvenliğini sağlayacak illegal parti yapısını her zaman titizlikle koruduk. Tipik bir örnek verelim. Ülkenin güneyinde kimi bölgelerin kurtarılmasından sonra, başarından başı dönen birçok yoldaş, parti kadrolarının yığınlar arasında legal çalışmaya yönlendirilmesi için LKP'nin Lübnan Ulusal Direniş Cephesi'ndeki illegal müfrezelerinin kısmen dağıtılmasını istediler. Ama, uzun vadeli zor savaşımında belirebilecek koşulları gözönüne alan parti yönetimi illegal çalışmanın tamamen korunmasını gerekli buldu. Ve bunu yapmakla halkı olduğu görüldü. Daha sonra bu, Amerikalıların, İsraililerin ve Arap gericiliğinin yeniden işgal edilen bölgelerde ana amaçlarından biri olan komünistleri ortadan kaldırma amacını gerçekleştirmelerini engelledi. Bugün partimiz önceleri olduğu gibi savaşımın her biçimini kullanmaya hazırdır.

Direniş süresince biz en geniş ulusal-yurtsever güçleri kendi belgeleri-miz çevresinde birleştirmeye çalıştık. LKP ile Valid Canpolat'ın yönetimindeki Sosyalist İlerleme Partisi arasındaki tarihsel bağlaşıklık kendisini kanıtladı, bu bağlaşıklık Lübnan Ulusal Selamet Cephesi'ne temel oldu. Bu cephede yurtsever hareketin omurgasını oluşturan çevrelerin yanısıra, geniş burjuva katmanlarının temsilcileri de yer aldı. Bunlar arasında daha önceleri de defalarca bu görevde bulunmuş olan Lübnan Başbakanı R. Kerami ve eski cumhurbaşkanı S. Franji gibi saygın politikacılar da söz konusudur.

En radikal yurtsever unsurların kararlı çabaları sonucunda, bu yılın Ağustos ayında Ulusal Birlik Cephesi kuruldu. Bu cephede, Sosyalist İlerleme Partisi, Lübnan Komünist Partisi, Arap Sosyalist Yeniden Doğuş Partisi (Lübnan seksiyonu), Suriye Ulusal Sosyal Partisi, Ulusal Demokratik Cephe'den başka partiler ve «Emel» Hareketi, Sayda Kenti Politik Konseyi vb., toplam 15 yurtsever ve ilerici örgüt biraraya geldi. Bunların yanı sıra ülkenin birçok ünlü politikacısı ve kamuoyu temsilcisi de cepheye katıldı. Cephenin dayanağını, dinsel görüşlerindeki farklara karşın toplumun ulusal-demokratik temelde yeni baştan düzenlenmesinden yana tutumlarını ortaya koyan sosyal güçler oluşturuyor.

Bugün en önemli görev, köklü politik reformu gerçekleştirmektir. Biz önceleri de Lübnan'ın kurtuluşu, bütünlüğünün yeniden sağlanması ve Arap devleti niteliğinin kesinleşmesi görevlerini hiçbir zaman iç politik dönüşümleri gerçekleştirme görevlerinden ayrı ele almadık. Şimdi ise bunlar arasındaki kopmaz bağ çok daha açık biçimde ortaya çıkmış bulunuyor. Yurdumuzun bütün topraklarını kurtarma, bağımsızlığını yeniden sağlama, ulusal egemenlik ve toprak bütünlüğünü güvence altına alma gö-

revlerini gerçekleştirmek, ancak Lübnan'ın Arap ülkesi niteliğinin kesinleşmesi ve buradan kaynaklanan istemlerin gerçekleştirilmesi temelinde, ancak politik yapıda kararlı ve kapsamlı reform yoluyla olanaklıdır. Söz konusu olan, dinsel temeldeki egemenliğin her biçimine, dolayısıyla sınıfsal-dinsel öncelikler sistemine de son verecek bir reformdur.

Komünistler ısrarla Ulusal Direniş Cephesi'nin kurulması çağrısında bulunarak, bugünkü aşamada durumun gelişmesiyle ilgili temel sorunlara yurtseverce yanıt verdiler. Buna ve cephenin kurulmasına tepki olarak, son zamanda ülkeyi sarsan barbarca silahlı terör tırmandırıldı. Sık nüfuslu bölgelerde yüzlerce masum insan bu teröre kurban gitti. Terörist eylemleri örgütleyenler, en geniş ulusal güçleri dini temel almayan yurtsever program çevresinde birleştiren cephenin kurulması karşısında çıkarları ve planları tehlikeye giren çevrelerdir. Söz konusu program Lübnan'ın bütünlüğünün sağlanması, onun politik sisteminin gerçek demokratik temel üzerinde yeniden düzenlenmesi ve ülkenin Arap dünyasının parçası durumunun güçlenmesi için koşulları içeriyor.

SAĞCILARIN TESLİMİYETÇİLİĞİNİ AŞARAK

Bugün devrimimizde, tamamen şartlı olarak iki yön ayırdedebiliriz: Ulusal ve demokratik. Belirtmek gerekir ki, ulusal görevlerin büyük ve ana bölümü gerçekleştirilmiştir ve amaçları bugünkü aşamanın görevlerini tamamlayan ve geliştiren yeni aşamanın yakınlığı söz konusudur. Bunların arasına mekanik olarak bir ayırım çizgisi çekmek olanaklı değildir. Nitekim, genel demokratik nitelikli sorunların çözümü için önceleri olduğu gibi bundan böyle de çaba harcanacaktır. Ama yeni olanın kendine özgü açık özellikleri görülmektedir. Amerikan ve İsrail işgalcilerinin ülkeden kovulmasından ve sosyal-ekonomik ve politik sistemin köklü bir biçimde yeni baştan düzenlenmesinden sonraki gelişme alternatifinin seçimi gündeme getirilmektedir.

Böyle bir düzenlemeye yönelmek hiç te kolay değildir. Bütün Lübnanlı yurtseverler İsrail'e, emperyalizme ve iç gericiliğe karşı ortak bir savaş yürütmekte olsa da, onların toplumumuzun daha sonraki gelişme yolu konusundaki görüşleri farklıdır. Bu, en başta politik reform konusunda geçerlidir.

Komünist Partisi, baş düşmana karşı ortak savaşımın çıkarlarının varolan çelişkilerin üstünde tutulması için çaba harcıyor. İşgalcilere ve falanjistlere karşı koyuşu artırarak, varolan rejime devrimci alternatif olacak iç reform hareketi içinde birliğin sağlanmasına yardımcı olacak bir biçimde demokratlar ve yurtseverlerin birliğini güçlendirmek reel olarak olanaklıdır.

Biz şunu anlıyoruz: Bugün karşılaştığımız zorluklar, yeni ödevlerin ka-

rakterinden kaynaklanıyor. Bu sorunlar sihirli değnekle çözülemez. Önümüzde yoğun bir çalışma dönemi bulunuyor.

Bölgedeki genel durum Lübnan'daki olayları doğrudan etkiliyor. Lübnan ve Yakındoğu bunalımları bölünmez bir biçimde birbiriyle bağlıdır.

Cemayel-Vazan hükümeti ile İsrail hükümeti arasında imzalanan 17 Mayıs 1983 Anlaşması, Washington'un onayını alarak, aslında Camp David'in ikinci halkası oldu. Bu anlaşmanın temelinde iki ilke yatıyordu: Çatışmaya çekilmiş her Arap ülkesiyle İsrail arasında ayrılıkçı sözleşmeye varılması ve «toprak karşılığında barış» biçimindeki sahte belginin gerçekleştirilmesi. İşte bu nedenle 17 Mayıs Anlaşması'nın daha sonraki iptali, genel olarak Camp David'e darbe oldu. Bu başarı, İsrail'e karşı koyuşta, «Amerikan modeli çözüme» ve Arap gericiliğinin saldırılarına karşı tutumda son derece önemli rol oynayan Suriye'nin Lübnan yurtseverlerine her bakımdan gösterdiği destek olmadan elde edilemezdi. Suriye hem 17 Mayıs Anlaşması'nı, hem de Amman Anlaşması'nı ⁽³⁾ sert bir şekilde kınadı, Yakındoğu bunalımının kapsamlı çözümü için çağrıda bulunuyor.

Filistinli ilerici güçlerin Lübnan yurtseverlerinden yana savaşıma katılması, başarıyı sağlayan etmenlerden biri oldu. Filistinli ilerici güçler Filistin Kurtuluş Örgütü yönetiminin aldığı sağ oportünist tutumu reddederek, Lübnan Yurtsever Direniş Cephesi'nin İsrail işgalcilerine karşı yığıtçe gerçekleştirdiği operasyonlara katıldılar. Ülkemizin ulusal-yurtsever güçleriyle birlikte onlar Dağlık Lübnan'da çarpıştılar, Beyrut'un güneyini saran ayaklanmaya katıldılar. Ve ABD'yi deniz piyadelerini geri çekmek zorunda bırakan ve 17 Mayıs Anlaşması'nı suya düşüren 6 Şubat 1984 Beyrut yığınsal direnişinde önemli rol oynadılar. Lübnanlılar ile Filistinlilerin savaş birliği, FKÖ Beyrut'tan ayrıldıktan sonra da devam etti. Bu birlik, FKÖ yönetiminin soruna «Amerikanın çözüm modeline» katılmak için sağ oportünist konumlara geçmesinden, yani emperyalizme ve siyonizme karşı kararlı savaşımdan fiilen vazgeçmesinden sonra da varlığını korudu.

FKÖ içinde sağ güçlerin izlediği rota, bu örgütün resmi yönetimini Lübnan ve Filistin yurtseverleriyle karşı karşıya getirdi. Böylece yalnız Filistin halkının davasına değil, aynı zamanda 15 yılı aşkın bir zamandır süregelen ve uğrunda birlikte kan döktüğümüz ortak savaşımıza da darbe vuruldu. Lübnan'da ve bütün Arap bölgesinde yenilgisini önlemeye çalışan Amerikan emperyalizmi, siyonizm ve gericilik bundan hemen yararlandı.

İsrail'in 1982'de Beyrut'u ele geçirmesinden sonra birbirine karşı duran

(3) Kral Hüseyin ile FKÖ Yürütme Kurulu Başkanı Y. Arafat arasında 11 Şubat 1985'te imzalanan Amman Anlaşması aslında Filistinlilerin haklarını ve en başta ulusal devlet hakkını görmezden geliyor, FKÖ'nün Filistinlilerin tek yasal temsilcisi rolünü yadsıyor. (Not Red.)

iki konum açık seçik ortaya çıktı. Filistin devrimci güçleri ile birlikte biz işgale karşı çıktık. Ama daha o zaman bizim tarafımızdan ve FKÖ yönetiminin yapılmış açıklamalar «değişik yönlerle» bakıyordu. Lübnan ulusal-yurtsever çevreleri, düşmanın kazandığı başarıların geçici olduğunu ve koşulların ortak savaşımı genişletmeye uygun olduğunu belirterek, Amerikan emperyalizmiyle, siyonizmle ve Arap gericiliği ile uzlaşmayı olanaksız sayıyordu. FKÖ yönetiminin etkili üyeleri, bu arada Yürütme Kurulu Başkanı Y. Arafot, başka bir yaklaşıma doğru kaydılar. Onlar şu görüşü savundular: Filistin sorununa çözüm, ABD'nin «istemlerine» uygun olmadıkça, perspektiften yoksundur, çarpışmaya devam etmek anlamsızdır ve Filistin Kurtuluş Örgütü Amerikan planlarının çerçevesi içinde kendisine bir yer bulmak zorundadır. Böylece bu yöneticiler, burjuva propagandasının dünyanın etki alanlarına bölündüğüne, aslında ise Yakındoğu'nun Birleşik Amerika'nın «özel çıkar» bölgesi olduğuna ilişkin savını fiilen kabul etmiş oldular.

FKÖ yöneticileri «Amerikan modeli çözüme» yanaşmakla, bu tutumun yaratacağı sonuçları bilinçli olarak kabullendiler. Yani Filistin devriminin saflarını bölme ve savaşkan çekirdeğini dağıtma, savaşan Filistinlilerin değişik gruplarını birleştiren kendi örgütünü torpilleme, ilerici güçlerle, özellikle Lübnan ulusal-yurtsever hareketiyle, komünistlerle ve Suriye ile bağlaşıklıkla vazgeçme yoluna gittiler. Yukarıda sözü edilen «toprak karşılığı barış» belgisi temelinde ayrılıkçı pazarlığa razı olmakla Arafot, Ürdün gericiliği ile birlikte ve Mısır Devlet Başkanı H. Mübarek'in ve kimi gerici rejimlerin himayesinde hareket ediyor.

Yakındoğu bunalımının gelişmesindeki olumsuz olgular, Lübnan yurtseverlerinin kazandığı başarıya gölge düşürdü, ABD'ye girişi ele geçirmek için yeni bir denemede bulunma olanağı verdi. Kuşkusuz Lübnan savaşçılarının elde ettiği başarının Birleşik Amerika'yı ve Batı Avrupalı bağlaşıklarını Yakındoğu bunalımını ayrılıkçı temelde çözmekten, çözümünü kendi tekeline geçirme çabasından vazgeçmeleri için hemen ikna edeceği konusunda hiçbirimiz hayal beslemedik. Hesabımız şuna dayanıyordu: Beyaz Saray tepeden bakma tutumundon vazgeçmek zorunda kalacak, yeni güçler orantısını kabul edecek ve soruna tek gerçekçi çözüm yoluna, yani BMÖ'nün gözetiminde yapılacak ve Sovyetler Birliği'nin, bütün ilgili tarafların, bu arada Filistin Kuruluş Örgütü'nün aktif katılacağı bir uluslararası konferans toplanmasına razı olacaktır. Ama FKÖ içinde sağcıların politikası, bizim bu umutlarımızı boşa çıkardı, bölgede tehlikeli hayallerin yeniden ortaya çıkmasına yardımcı oldu. Böylelikle, Arap gericiliğinin Washington'un yardımı ile «barışmo» olanakları araştırmasının, deyim uyuysa, maddi temeli yaratılmış oldu.

Arap dünyasında durumun kötüleşmesindeki etmenlerden biri de, Birleşik Amerika'ya dayanarak kendi konumlarını güçlendirmeye çalışan yerli gericiliğin aktifleşmesidir. Onun, kimi Yakındoğu rejimlerinin ve FKÖ

yönetiminin katılımıyla, askersel-politik blok çatıştirma çabaları da bunu gösteriyor. Gericiliğin liderleri, bunun yanı sıra, Amman Anlaşması'nın girişimciliğini yapanlara ve en başta Krai Hüseyin'e hareket alanı açmak, ardından da İsrail ve ABD ile yeni ayrılıkçı görüşmeleri başlatmak için, Fas Arap Konferansı'nın (*) kararlarını geçersiz kılmaya çalışıyorlar.

Bu amaçla bu yılın Ağustos ayında Arap devlet ve hükümet başkanları Kazablanka'da (Fas) danışma toplantısına çağıldılar. Bu toplantının örgütlenmesinde Washington'un büyük ölçüde parmağı vardı. Toplantı ilericiler için güçlerce boykot edildiği ve Arap dünyası halkları tarafından kınandığı için burada az ülke temsil edildi, sonuçları ise kısıtlı kaldı. Bununla birlikte, bu toplantının bir tehlike kaynağı olduğu ortadadır. Bu tehlike, Amman Anlaşması'nın aynı zamanda, ABD'nin Filistin halkının yığıtçe yürüttüğü savaşımı baltalamaya, Filistin davasını «yoketmeye», Arap Dayanıklılık Cephesi güçlerini, en başta Suriye'yi dumura uğratmaya, Arap ilericiler çevrelerine, özellikle Lübnan direniş hareketine karşı komployu genişletmeye yönelik çabalarının üstünü örtme denemelerinde gizlidir. Kazablanka'da kabul edilen rota, teslimiyet rotasıdır.

Bu rotanın Filistinli yöneticiler arasındaki taraftarlarının başlarına defne tacı takılacağına biz inanmıyoruz. Bunların «politika yıldızları», FKO çözüm formülü parantezinin dışına resmen atılır atılmaz ve Ürdün Kralı şu ya da bu biçimde Filistinliler adına görüşmede bulunma yetkisi alır almaz, kaçınılmazlıkla sönecektir. İşgal altındaki toprakların geri alınması için ödünsüz savaşımın fiilen vazgeçenler, «toprak karşılığı barış» belgisini yaşama geçiremezler. Savaş cephesinden kaçan ve soylu savaşım yolundan sapan saçıcılar bloku, FKO'nün «bölgede barışı tehdit etmekten» vazgeçmesi karşılığında İsrail'i ilhaktan vazgeçmeye zorlayamaz. Ancak, İsrail'in işgalindeki topraklarda egemenliğinin güçlenmesinin önüne geçebilecek durumda olanlar Filistin halkını topraklarına kavuşturabilirler. Biz şuna kesinlikle inanıyoruz: Filistin halkı, onun devrimci güçleri, örgütlerinin rotasını doğrultmayı başaracaklardır. Geniş yurtsever cephede birleşen bu güçler FKO'nün bugünkü yönetiminin oportünist çabalarını boşa çıkartacak ve örgütü bölgedeki ilericiler bağlaşıklığının başlıca dayanaklarından biri olarak öncü konumlara getireceklerdir.

ORTAK SAVAŞIMIN ÖN SIRALARINDA

Lübnanlıların özelemleri nasıl Filistinlilerin yazgısı çözüme ulaşmadan gerçekleştirilemeyecekse, Filistin sorunuyla bağ içinde ele alınmadan

(*) Fas'ın başkentinde yapılan konferansta (1982) Arap devletleri Yakın-doğu çatışmasına ortak yaklaşım saptadılar. Bu yaklaşım, örneğin, İsrail'in işgalindeki bütün toprakların boşaltılmasını, FKO'ne Filistinliler adına görüşme yürütme yetkisinin verilmesini, Filistinlilerin kendi ulusal devletini kurma hakkının tanınmasını vb. öngörüyor.

Lübnan'da olup bitenleri anlamak da aynı biçimde olanaksızdır. Bununla birlikte, ulusal-yurtsever hareketin rotasını belirlemek ve gerektiğinde düzeltmek, her şeyden önce onun kendi devrimci güçlerinin davasıdır. Yakin-doğu'daki genel durumu gözönüne almadan, Lübnan'da birliği sağlamak, toprakların tamamını kurtarmak ve ülkenin Arap dünyasına aitliğini kesinlikle yerleştirmek olanaksızdır. Öte yandan işçilerin, köylülerin ve geniş halk katmanlarının yaşamsal gereksinimlerinin karşılanmasını öngören sosyal-ekonomik asgari program gerçekleştirilmeden, ülkemizin gerçek demokratik reform yoluna girmesi olanaksızdır.

Bu amaçlara ulaşmanın önkoşulu olarak biz, Suriye'nin aldığı kesin tutumla güçlenmesine yardımcı olduğu Arap ulusal-kurtuluş hareketinin yeniden yükselmesinde, FKÖ içindeki bunalımın sağlıklı bir temel üzerinde giderilmesinde ve bölgedeki komünist ve işçi partilerinin eylemlerini aktifleştirmesinde görüyoruz. Son yılların olayları şunu gösteriyor: Arap dünyasındaki ulusal-kurtuluş hareketi bunalım durumundan, ancak işçi sınıfı ve onun öncü partisi bu hareket içinde baş rolü oynamaya başlarsa kurulabilir. Bu rolü ise, kanımızca ortak programın, devrimci alternatifin belirlenmesi ve gerçekleştirilmesi uğrunda yürütülecek enerjik savaşım sağlayacaktır.

«Yıkımlara uğratılmış ve uğratılmakta olan bir zamanların mükemmel ve barışçıl Lübnan'ı» üstüne üzüntüleri dile getiren sözlerle sık sık raslanıyor. Bu sözler duygulandırıcı etki yapıyor, ama biz ülkeyi ağır bunalımdan kurtaracak yakın bir çözümün henüz görülmediği görüşümüzü, tüm açıklığıyla vurguluyoruz. Ve ülkeyi bu bunalımdan en az Lübnan burjuvazisi kurtarabilir. Biz ise iç ve dış düşmana karşı savaşımда ciddi görevleri gerçekten de yerine getirmeye devam ediyoruz. Ama, LKP'nin demokratik çözüm önerisini yaşama geçirmeyi sağlayacak güçler orantısı henüz kurulamadı.

Komünistler ödünlere ve geçici çareler aranmasına karşı değildir. Çünkü bunlar amaca yaklaşmaya yardımcı olabilir. Belirleyici çatışmada hemen başarı elde edilmesinden söz etmek, bugün gerçekçi olmaz ve bu nedenle olayların gidişatını genel savaş yönünde yapay olarak zorlamak yanlış olur. Biz kararlı bir savaşım yürütüyor, gerici rejimden konumları birer birer geri alıyor, aynı zamanda kendi gücümüzü artırıyoruz. Ama komünistler, belirli bir esnekliğin gelecekteki başarıların önkoşullarının ortaya çıkmasına nesnel olarak yardım etse de, ödünler yönündeki adımlar konusunda hiç te hayal beslemiyorlar.

Yukarıda söylenenlerden anlaşılacağı gibi, İsrail işgalinden kurtuluş için, Amerikan egemenliğine karşı, Lübnan'ın bütünlüğü ve Arap özgünlüğünün korunması uğrındaki savaşımда işçi sınıfının partisinin güçlenmesi ve saflarının sıklaşması büyük önem taşıyor. Biz her zaman partimizin sınıfsal karakterini, Lübnan sorununu dinsel yaklaşım temelinde değil,

ulusal-demokratik temelde çözüme çağrısının sınıfsal niteliğini vurguluyoruz.

Biz bu temelden söz ederken, toplumun sosyal-politik yapısını köklü bir biçimde değiştirecek geniş kapsamlı demokratik reformu kastediyoruz. Bu reformun temel ilkeleri şu noktalarda somutlaşıyor:

- Ülkedeki tüm politik kurumlarda dinsel yaklaşımı tamamen ortadan kaldırmak;
- halkın temsil edilme sistemini, özellikle parlamento seçim sistemini orantılılık ilkelerine uygun biçimde hızla değiştirmek;
- yasama ve yürütme organları arasında yetkileri adalet temelinde paylaşmak, yürütme erkini öncelikle halk ve onun parlamentosu tarafından denetlenen hükümetin elinde toplamak;
- yönetim sistemini modernleştirmek, devlet memurlarının sorumluluğunu artıran yasalar hazırlamak;
- ve son olarak, orduyu, özellikle subay personelini yeni baştan düzenlemek.

Ulusal-yurtsever güçlerin ve bunların ana müfrezeleri olan LKP, Sosyalist İlerleme Partisi ve öteki ulusal-ilerici partilerin birliğini daha da güçlendirmeden, söz konusu geniş kapsamlı dönüşümler sağlamaz. Lübnan direniş hareketinin öncüsünün izlediği rotayı paylaşanlarla, bu güçlerin saflarını genişletmek olanaklıdır. Olayların bu yönde gelişmesi, Sosyalist İlerleme Partisi'nin sorunlara dinsel temelde yaklaşan parti niteliğini hafifletecek, din ve cemaat temelindeki akımların aktifliğini artırmasıyla ortaya çıkan sorunların giderilmesine yardım edecek ve ulusal-demokratik savaşında yükseliş sağlayacaktır.

Halk yığınlarına dayanan, İsrail işgaline ve ABD sızmasına karşı, aynı zamanda falanjist partinin egemenliğine karşı savaşımında saygınlık kazanan «Emel» hareketi ile Ulusal Birlik Cephesi içinde işbirliğini güçlendirmeye büyük önem veriyoruz. Bu hareket, köklü politik ve sosyal-ekonomik reformdan yana çıkan işçi ve köylüleri birleştiriyor. Ama bu hareket içinde, değişik olumsuz etmenlerin, bu arada antikomünizmin etkisi altında bulunan ve birçok ilkesel konuda sekte konumlarında bulunan, sorunlara din ve cemaat açısından yaklaşan güçler de yer alıyor. «Emel» hareketi ile geniş bir bağlaşıklık kurmak, gerçekleştirilmesi gereken ve olanaklı olan uzun vadeli bir görevdir.

Lübnan ulusal-yurtsever güçlerinin Suriye ile ilişkilerini geliştirmesi bölgesel düzeyde özellikle büyük önem kazanıyor. Kuşkusuz, bunu yaparken, biz, en başta oluşan durumla ilgili birçok çözümlerici konulardaki görüş birliğimize dayanacağız.

Lübnan'da elde edilen başarıların temelini uluslararası dayanışma, ile-

rici antiemperyalist güçlerin halkımıza gösterdiği yardım oluşturuyor. Bölgede Amerikan emperyalizmine karşı savaşımın bu savaşımın kurtuluş hareketinin değişik müfrezeleri ve Suriye'nin oynadığı rolden söz ederken, biz şunu aklımızdan çıkarmıyoruz: Sosyalist ülkelerin ve en başta Sovyetler Birliği'nin kararlı, ardıcıl desteği olmasaydı büyük başarıya ulaşamazdık. SSCB ile dostluk bağlarının güçlendirilmesi siyonistlerin 1982 yılında Lübnan'a, Filistin devrimine ve Suriye'ye karşı giriştiği saldırının sonuçlarını gidermede güçlü bir temel oldu.

Bizim yürüttüğümüz savaşım, dünya komünist hareketinin sürdürdüğü savaşımın bir parçasıdır. LKP yalnız Lübnan halkına yurdun çıkarlarını savunurken yaşamını vermeye hazır savaşçılar sağlamıyor, yalnız ülkenin yurtsever güçlerinin birleşmesi, Arap dayanışmasının güçlenmesi için savaşım yürütmekle kalmıyor, aynı zamanda enternasyonalizmin pekişmesine katkıda bulunuyor. Bu ise, Lübnan sorununu, Arap ulusal-kurtuluş hareketini Sovyetler Birliği'nin, tüm sosyalist topluluğun politikasıyla birleştiren bir köprüdür.

Önümüzde daha çok büyük zorluklar var. Ama biz, savaşımımıza ivme veren perspektifleri de görüyoruz. ABD ve İsrail'in Lübnan'ı «Amerikan malikanesine», Arap ülkelerinde iç gericiliği besleyen bir «İsrail çiftliğine» çevirmeye cidden belbağladıkları zamanlar tarihe karıştı. Bugün artık halkımıza, onun iradesine karşın Lübnan sorununa «kendi» çözümünü dayatmaya hiç kimse cesaret edemez. Bu çözüm ülkemiz işçi sınıfının ve onun partisinin aktif katkısı olmadan gerçekleştirilemez. Proletarya bunalıma adaletli çözüm bulma yönündeki bütün eylemlere katılmaya hazırdır. Ama eğer burjuvazi onun ülkenin yazgısının belirlenmesine katılmasını engellemeye kalkacak olursa, proletarya, haklarını güce başvurarak savunmak zorunda kalacaktır.

Partimiz Lübnan'ın ulusal çıkarlarına uygun bütün barışçı, olumlu çözümleri destekleyecek, selamlıyacaktır. Ama bununla birlikte biz, savaşımın bütün biçimlerini uygulamaya, tek cephe çerçevesinde Lübnanlı öteki yurtseverlerle ortak eylem yürütmeye her zaman hazırız. Kesin utkunun güvencesi budur.

Ekim Devrimi deneyimi ve sosyalizme giden yolların seçimi

Pavel Volobuyev

SSCB Bilimler Akademisi aday üyesi

Gerek Büyük Sosyalist Ekim Devrimi deneyimi, gerekse Lenin'in Rusya'daki sosyalist devrimin itici güçleri, ekonomik ve toplumsal önkoşulları ve dinamiği konusunda yaptığı tahlil yeni toplumsal sistemin oluşmasının temelinde yatan tarihsel yasallıkları gösteriyor. Bu, uluslararası işçi sınıfı hareketinin enternasyonalist kazanımıdır. Lenin, Rusya proleteryaasının insanlığın kapitalizmden sosyalizme geçişi aşamasını başlatan sosyalist girişiminin önemini değerlendirirken şöyle diyordu: «Önemli olan, buzun kırılmış olmasıdır. Yol açılmış ve gidilecek yol gözükmiştir.»⁽¹⁾

Sosyalizme giden yolların çeşitliliği ve her bir ulusun sosyalizme geçişin somut tarihsel biçimini seçmesi Lenin'in mirasının önemli bir bölümünü oluşturan fikirler arasında yer alıyor. Gümüzün tarihsel pratiği bu fikirleri inandırıcı bir şekilde kanıtlıyor. Sosyalizme giden yolun seçimi kardeş partilerin faaliyetinde kilit sorundur. Kardeş partilerin herbirisi güncel koşullara bağlı olarak, kapitalist baskıya karşı ve sosyalist toplumu kurmak için kendi yolunda savaşıyor. Bu işi devrim sürecinin özgüllüklerinin tarihsel yasallıklarının ışığında, sosyalizme giden yolu bağımsız bir şekilde belirleme ayrıcalığını kullanarak ve kendi halkının özgül ulusal koşullarıyla uyum içinde gerçekleştiriyor.

Lenin'in devrim teorisi, sürecin çok çeşitliliğini gösteriyor ve sınıf savaşımının gidişi içerisinde ortaya çıkan çelişkili eğilimler karmaşası içerisinde köklü toplumsal dönüşümler gerçekleştirmeyi sağlayacak etkili yol ve araçların araştırılmasını da beraberinde getiriyor.

LENİN'İN DEVRİMCİ SAVAŞIM STRATEJİSİ

Rusya'daki devrimci kurtuluş hareketinin proleter aşamasına yükselmesinden onlarca yıl önce (1890'ın ortalarında), Rusya'daki ileri görüşlü düşünürler feodal ve kölecî düzene karşı çıktılar ve ütöpik sosyalizmi savundular. Yani Rus devrimcileri yaklaşık 150 yıl önce kapitalizmi saf dışı eden yeni, sosyalist bir gelişme yolundan ülkede toplumsal dönüşümlerin gerçekleştirilebileceğine inanıyorlardı. 19. yüzyılın ikinci yarısında, Rus

⁽¹⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 44, s. 150 (Rusça).

aydınları hareketi, özellikle Narodnikler aynı şekilde burjuva yönelimli toplumsal ilerlemeyi reddediyordu.

Kapitalist olmayan gelişme fikri toplumsal düşüncenin değerli bir kazanımıydı. Ama gerçekten bilimsel bir şekilde ilk defa olarak K. Marks ve F. Engels'in yapıtlarında dile getirildi. Bununla birlikte Rus devrimci demokratlarının ve Narodniklerin politik-ekonomik topluluk ve köylü devrimi yoluyla sosyalizme geçişi becerebilecekleri umudu bir ütopyadan ibaretti (2) K. Marks, 19. yüzyılın sonlarında Rusya'nın «Batı Avrupa ülkeleri örneğini izleyerek kapitalist bir ulus olmak için ... bir dizi karışıklıktan geçtiğini» söylüyor. (3) K. Marks, Rus Narodnik ideologlarıyla yaptığı polemiklerde, Batı Avrupa'da kapitalizmin kökenleri konusundaki görüşünün kapitalist gelişmenin tarihsel koşullar ne olursa olsun bütün ülkeler ve halklar için kaçınılmaz olduğunu söyleyen bir teori gibi gösterilmek istenmesine şiddetle karşı çıktı. O, «tüm halkların» Batı Avrupa ülkelerinin geçtikleri kapitalizm yolundan «gitmeye mahkum olduklarına» inanmıyordu. (4) İlk Rus Marksisti olan Georgi Plehanov 19. yüzyılın sonunda Marksizm'in «hiçbir ülkeyi hiçbir şeye mahkum etmediğini, belirli bir zamanda bütün halklar için ortak ya da 'zorunlu' hiç bir yol göstermediğini» (5) belirtirken son derece haklıydı.

Lenin bu fikirleri gözönünde bulundurarak ve dünya çapındaki devrim sürecinin kısa bir değerlendirmesini yaparak sosyalizme giden yolların farklı olabileceği ve kaçınılmazlıkla farklı olacağı anlayışını dile getirdi. Sosyalist topluma geçme konusundaki tarihsel zorunluluk kendisini ulusal bağlamda gösterir. Somut tarihsel koşulların çok çeşitli olması, kapitalist ülkelerin eşitsiz gelişmesi ve dolayısıyla sosyalizmin maddi ve özellikle de subjektif-politik önkoşullarının farklı düzeylerde olgunlaşmış olması, sosyalizme giden yolların çeşitliliğinin ve sosyalizmin farklı ülkelerde değişik zamanlarda zafere ulaşmasının temelinde yatan nedendir. Lenin, bütün halkların er geç sosyalizme ulaşacaklarını, ama her halkın sosyalizme kendi yolundan ulaşacağını, her bir ülkenin koşullarına uygun demokrasi ve sosyalist dönüşüm biçim ve yollarına başvuracağını, dolayısıyla, sosyalist gelişmenin ulusal özellikler içinde sağlanacağını, bu özelliklerin «her bir ülkede farklı olduğunu ve bizim bu özellikleri ortaya çıkartmamız, incelememiz ve öngörebilmemiz gerektiğini» (6) belirtti.

Lenin, Narodnikleri ideolojik alanda bozguna uğratmasının son aşā-

(2) Politik-ekonomik topluluktaki toplumsal ilişkileri temel alarak sosyalizme «girme» tasarımları 1960'lı yıllarda bazı Afrika ülkelerinde tartışıldı. Ama sadece bu sosyal temelde toplumu sosyalist çizgilerle yeniden örgütlenme planlarının gerçekleşmeyecek bir şey olduğu görüldü.

(3) Marks ve Engels, Yapıtlar, c. 19, s. 120 (Rusça).

(4) Agy.

(5) G. V. Plehanov, Seçme Felsefi Yapıtlar, c. 1, Moskova, 1956.

(6) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 41, s. 74.

malarında, toplumun geliŖeceđi sosyalist yolun, bireylerin ya da partilerin isteklerine göre keyfi bir Ŗekilde se ilemeyeceğini belirtti ve toplumun geliŖme olanaklarını proletaryanın geliŖmekte olan kapitalizm temelinde verdiği sınıf savaşını tarafından yaratıldığını vurguladı.

Bununla birlikte proletarya kapitalizmin evriminin tip ve biçimleri karşısında ilgisiz kalamaz. Rusya'da kırsal alanlarda kapitalizmin ve daha geniş bir bağlamda genel olarak kapitalizmin gelişmesini inceleyen Lenin, burjuvazinin ana dayanağı olan özel mülkiyetin egemenliği ve emeğin sermaye tarafından sömürüsü vb. temelinde ortaya farklı biçim ve tiplerde kapitalizmler çıkabileceğini gösterdi. Bu kapitalizmler, üretici güçlerin gelişme hızına, toplumsal yaşamın ne ölçüde demokratikleştiğine, halk yığınlarının refahının boyutlarına ve benzeri Ŗeylere göre birbirlerinden farklılaşırlar.

Kapitalizm  ağındaki ilk burjuva demokratik devrimi olan 1905–1907 devrimi sırasında Rusya işçi sınıfı ve köylülüğü ülkeyi daha ilerici, burjuva-köylü tipi kapitalizm yolunda gelişmeye sokma girişiminde bulundu. Devrimci proletaryaya öncülük eden Bolşevikler, onu devrimin önderi durumuna getirmek, böylece burjuva dönüşümlerin sadece boyutlarını değil, tipini de kesin bir Ŗekilde etkilemek istediler. Çünkü bu dönüşümleri kimin ve nasıl gerçekleştireceği sorunu, ülkenin tarihsel yazgısı açısından birincil  nemdeydi. Lenin'in görüşünce, ancak feodal toprak mülkiyetinin devrimci bir Ŗekilde ortadan kaldırılması,  arlığın devrilmesi ve burjuvazinin yetkilerini sınırlayan demokratik bir cumhuriyetin kurulması, doğrudan sosyalizm için savaşıma geçme olanakları yaratabilirdi.

Ya sosyalizm ya da kapitalizm seçeneği kendisini 1917 şubatında Rusya'da kapitalizmin en gerici korunağı olan  arlığın burjuva demokratik devrimin zaferiyle yıkılmasından sonra kesin bir biçimde gösterdi.  lke şimdiye kadarki bu en derin ve ulus çapındaki toplumsal bunalımdan ancak *yeni tip*, temelden yeni bir toplumsal gelişmeye, sosyalist toplum sistemine devrimci bir geçişle kurtarılabilirdi.

Rus sosyal demokrasi hareketi içersinde Lenin'in karşısında yer alan ve Marksizm'in aslına sadık kaldıklarını iddia eden Menşevikler, Lenin'in Rusya'nın sosyalizme doğru ilerlemesi fikrine karşı  ıktılar. Bolşevikleri «devrimci ser vencilik»le suçladılar. Ülkenin geri kalmışlığını, ekonominin perişan durumda olmasını, proletaryanın sayıca azlığını ve benzeri Ŗeyleri bahane olarak öne sürdüler. Rusya'nın sosyalizm için yeterince  lgunlaşmamış olduğunu, sosyalizmin Batı'dan gelmesini beklemekten başka yapacak bir Ŗey olmadığını, çünkü ancak Batı Avrupa'daki toplumsal gelişmenin bir tür evrensel bir model sağlayabileceğini iddia ettiler.

Lenin, ekonomik ve sosyal açıdan Rusya'da kapitalizmin «orta derecede gelişmiş» tipte olduğunu, sanayi ve bankacılık alanında tekelleşik aşamasına ulaştığını, ülkede proletaryanın yığınalığının ve yoğunluğu-

nun ise yeterince yüksek olduğunu gösterdi. Öte yandan Rusya'nın görece geri kalmışlığı Lenin'in belirttiği gibi bir devrimin başlatılmasına pek elverişliydi. «... geri kalmış ülke devrimi kolayca başlatabilirdi, çünkü devrimin karşıtları bölünmüştü, burjuvazi örgütlü değildi.» (7)

Lenin, ülkenin sosyalist yola girmesi zorunluluğunu savunurken politik önkoşulların olgunluğuna büyük önem verdi. Rusya'da savaşım yeteneği ve politik nitelikleri açısından çok güçlü olan ve Bolşevik Partisi tarafından yönlendirilen devrimci bir proletarya vardı. Bolşevikler demokratik ortamın bütününe yani halkın kendiliğinden aktif faaliyetlerde bulunmasını, girişimciliğini ve enerjisini ve proletaryanın öncü rol oynamasını sosyalizm için kuvvetli bir itici güç olarak değerlendiriyorlardı.

Lenin'in derinlemesine tahlil ettiği sosyalist devrimin uluslararası yani da önemli bir itki sağlıyordu. Örneğin «tam yetkili bir yönetici» ve «güçlü bir hızlandırıcı» olan Birinci Dünya Savaşı bütün toplumsal çelişkileri keskinleştirmiş, kapitalizmin temellerini sarsmış ve getirdiği felaketlerle Avrupa çapında bir devrimci durumun olgunlaşmasını hızlandırmıştı. Yıkıcı savaş Rusya halklarını «yok olmak ya da sosyalizme doğru hiç beklemeden emin adımlar atmak arasında derhal bir tercih yapma» (8) durumunda bırakmıştı.

Sosyalist devrimin objektif ekonomik ve sosyal önkoşullarının biçimlenmekte olduğu koşullarda Lenin sübjektif faktörün, yani devrimci güçlerin temel politik, sosyal ve ulusal sorunları radikal bir şekilde çözme hazırlıklarının oynadığı belirleyici rolün altını çizdi. Lenin, daha sonra Rusya'nın sosyalizme doğru gelişmenin alışılacelmış tarihsel sıralamasını değişikliğe uğratabildiğini, sosyalizmin maddi önkoşullarının «bütünüyle» olgunlaşmasını beklemeyip işe «öteki uçtan» başlayabildiğini, yani önce politik erki ele geçirip, sonra bu erke dayanarak toplumsal ilerleme için gerekli olan modern üretici güçleri geliştirebildiğini belirtti.

Rusya'nın sosyalist yolu tercihi Lenin'in tanınmış Nisan Tezleri'nde olgunlaşmış bir tarihsel zorunluluk olarak dile getirildi. Lenin, devrimi, yaklaşan sosyalizme geçişi hiç de doğa üstü güçlerle bir tür «bilinmeyenin içine dalma» olarak görmedi. O, devrimi, kapitalistlerin ve büyük toprak sahiplerinin egemen oldukları düzenin bunalımından, ülkenin 1917'de içinde bulunduğu çıkmazdan pratik bir çıkış yolu, yani toplumsal gelişmenin somut sorunlarına somut bir yanıt olarak gördü.

İşçi sınıfı hareketinin amacı ve ülküsü olan sosyalizmi Lenin, ulusal bir gereksinim olarak tanıttı. Böylece sosyalizm, Marks ve Engels tarafından bulunan bütün proleter devrimlerin başarıya ulaşmasının önkoşullarına uygun bir şekilde pratikte somut bir ülkenin, Rusya'nın ulusal koşulları ve

(7) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 36, s. 252.

(8) Agy, c. 34, s. 112.

çıkarlarıyla bağdaştırıldı. Rusya işçi sınıfının stratejisi objektif devrim sürecine bağlı kaldığı ve mümkün olanla zorunlu olanın sınırlarını açıkça görebildiği için, Bolşevik Partisi teorik bir tasarım olan sosyalizmi güncel bir hedefe dönüştürebildi, ülkeyi ulusal bir felakete dönüşme tehlikesi gösteren bunalımdan sosyalist yoldan çıkartabildi. Ve yığınları olanaklı olan en kısa sürede burjuva demokratik gelişme aşamasına geçirebildi.

Dolayısıyla Rusya'da sosyalizm için verilen savaşım tarihi bir yandan bu savaşımın aşamalı olduğunu, pek çok alternatifler sunduğunu ve tutucu burjuva yolla sosyalist devrime büyüyen devrimci demokratik yol arasındaki çekişmeyi kendi içinde barındırdığını gösteriyor. Rusya'da sosyalizm savaşımının tarihi, öte yandan da dirimsel sosyal ve ulusal sorunların devrimci biçimde çözümünün tarihsel bir yasallık olduğunu gösteriyor. ⁽⁹⁾ 19. yüzyılın ikinci yarısında ve 20. yüzyılın başlarında Rusya'da yapılan çeşitli burjuva reformlarının olumlu sonuçları, hiçbir şekilde Ekim Devrimi'yle ve onu izleyen sosyalizm kuruculuğuyla kıyaslanamaz. Ekim Devrimi ve sosyalizm kuruculuğu sınıf sömürsüne son verilmesi, sosyal ve ulusal hak eşitliği, ekonomik ve kültürel geri kalmışlığın üstesinden gelinmesi, tüm halk için proletarya demokrasisi yapılarının yaratılması ve benzeri gibi halk yığınlarının ve bütün ülkenin dirimsel sorunlarına çözüm getirdi.

Rusya'da sosyalizmin zaferi sosyalist yolun seçilmesinin klasik Marksist formüle göre, yani kapitalizmi temel alarak ve kapitalizme devrimci yoldan son vererek yapıldığını gösterdi. Sovyet devletinin deneyimi aynı zamanda sosyalizme kapitalist olmayan bir gelişme yolu izlenerek varma olanağı bulunduğunu da gösterdi. Ekim Devrimi yapıldığında ülke nüfusunun yaklaşık altıda biri kapitalizm öncesi (ve hatta feodalizm öncesi) gelişme aşamasında bulunuyordu. Ve kapitalizmi atlayarak sosyalizme doğru ilerledi. Bunu Sovyetler Birliği'ndeki ileri ulusların kardeşçe yardımı ve Komünist Partisi'nin enternasyonalist politikası olanaklı kıldı. Böylece bir kere daha teorik bir tasarım, yani kapitalist olmayan yol dünyadaki toplumsal gelişmenin yeni tarihsel yasallıklarından biri durumuna geldi. Kapitalist olmayan yol, son 30–40 yılın tarihi tarafından doğrulanmıştır.

Ekim Devrimi'nin uluslararası önemi gerçekte onun Lenin'in devrim stratejisinin yaşama uygunluğunu ve güçlülüğünü kanıtlamış olmasındadır. Geçmişte olduğu gibi bugün de devrimciler, Lenin'in «hangi yolun seçileceğini» ⁽¹⁰⁾ sınıf savaşımının belirlediği konusundaki fikrine büyük önem veriyorlar. Sosyalist devrimler çağını başlatan ve Sovyet Cumhuriyeti'nin kurulmasına yol açan sınıf savaşımıdır.

⁽⁹⁾ Ekim Devrimi deneyimi örneğin sosyal reformizmin işçi sınıfı hareketi içersinde etkili olmadığını gösterdi. Rus Menşevikleri ve Sosyal Devrimciler'i «saf demokrasi»yi ve proletarya diktatörlüğü ile burjuva diktatörlüğü arasında sallanan bir tür «üçüncü yol»u savundular ve eninde sonunda karşı devrimin saflarına kaydılar.

DEVRİMCİ TAKTİĞİN ROLÜ

Ekim Devrimi, Rusya'yı kesin bir şekilde sosyalist gelişmeye yönlendirdi. Ve insanlığın toplumsal gelişme doğrultusunda köklü bir değişikliğin başlangıç noktasını oluşturdu. Ekim Devrimi deneyimi emekçilerin sosyalizm savaşımının başarıya ulaşmasının sadece toplumsal ilerlemenin genel çizgisinin doğru bir şekilde seçilmesine bağlı olmadığını gösterdi. Devrimci taktikler ve devrim sürecinin genel doğrultusu içerisinde ilerlemesi için en elverişli yol, biçim, adım ve olanakların araştırılması sınıf savaşımında büyük ve kimi zaman belirleyici önemdedir. Devrimci amaca doğru giden harekette çok geniş bir seçenekler yelpazesi bulunması ve ulusal özellikler ve uluslararası koşullar dolayısıyla durumda değişiklikler olması, doğrunun bulunmasını güçleştirir. Lenin, sadece güncel pratikte kendini gösteren seçenekleri değil, somut devrim süreci açısından olanaklı olan bütün alternatifleri teorik olarak tahlil etmenin ne denli önemli olduğunun ısrarla altını çizdi. Lenin, en etkin eylem çizgi ve yöntemlerini seçip devrimcilere verebilmek ve onları olaylardaki herhangi bir yön değişikliğine ve savaşım biçim ve araçlarının değişmesine hazırlıklı kılmak için olanaklı alternatifleri derinlemesine tahlil etti. Bu da devrimci değişikliğin olağanüstü kaygan koşullarında sosyalizme giden somut yolu seçmekte kullanılacak metodolojiyi ortaya koyan Marksist-Leninist proletarya devrimi öğretisine ve Ekim Devrimi deneyimine uluslararası bir değer kazandırdı.

Bu konuda devrimci güçlerin yaptıkları eylem tipleri, erki ele geçirmek için başvurdukları barışçı ya da barışçı olmayan yöntemler, öncelikli hedeflerin ifade edilmesi ve benzeri şeylerin bazı yanlarını belirtelim.

İlk olarak «doğrudan» gelişme yolunun mu yoksa «zikzaklı» gelişme yolunun mu seçileceği sorununun ele alalım. Bu yolların seçimi konusunda «çözümü, tarih, savaşımın içindeki güçlerden istemektedir». ⁽¹¹⁾ Bu yolların birincisi yığınların doğrudan devrimci savaşım vermeleri, aktif devrimci yaratıcılıkları ve eski erki devirmek için «cepheden saldırın» yolu, yani halk için en elverişli, ama aynı zamanda da en fazla güç gerektiren» ⁽¹²⁾ yoldur. İkincisi, yani «dolambaçlı» ve «zoraki» olanı ise yeterince güçlü olunmadığı ve geçici bir uzlaşmanın zorunlu olduğu durumlar içindir. Bu her iki yolu da Ekim Devrimi'nden önce değerlendiren Lenin şöyle diyordu: «İşlerin objektif durumu doğrudan devrimci yolu gösterdiğinde, bir Marksist kesinlikle devrimin bu yoldan gelişmesi için kavgaya verir». ⁽¹³⁾ Lenin, «zikzaklı» yolu seçme durumunun doğabileceğini de belirtti. Fakat bu durumda partinin «... ilkelerine, sınıfına, devrimci amacına sadık kalabilmeyi başarması» ⁽¹⁴⁾ gerektiğini hatırlattı.

⁽¹⁰⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 11, s. 103.

⁽¹¹⁾ Agy, c. 14, s. 8.

⁽¹²⁾ Agy.

⁽¹³⁾ Agy, c. 16, s. 20.

⁽¹⁴⁾ Agy, c. 34, s. 373.

Böylesi, biçim bakımından esnek, ama sınıfsal bakımdan tutarlı ve ilkeli bir politika 1917 Ekiminde uygulandı. Bolşevik Partisi ülke halklarına tarihlerinin bu dönüm noktasında açık sınıfsal dayanak noktalarını gösterdi. Lenin şöyle yazdı: «Sosyalizme doğru korkmadan yürümeliyiz . . . Yolumuz Sovyet Cumhuriyeti'nden, banka ve tekellerin ulusallaştırılmasından, işçi denetiminden, herkes için çalışma zorunluluğundan, toprağın ulusallaştırılmasından, toprak sahiplerinin hayvanlarına ve avadanlıklarına el konmasından geçmelidir». ⁽¹⁵⁾ Lenin'in mecazi olarak söylediği gibi, bu önlemlerin gerçekleştirilmesi, bu adımların atılması, Rusya'nın bir ayağını sosyalizme atmasını sağladı.

Görülüyorki, Sovyet erkinin kurulması, bütün demokratik ve sosyalist dönüşümlerin gerçekleşmesinde ana araç olarak birinci yerde gelmektedir. Lenin, Sovyet Cumhuriyeti ile olanaklı sosyalist alternatife kıyasla ülkenin toplumsal ve politik gelişmesinde bir adım geri gitme anlamına gelen alışlagelmiş burjuva parlamenter cumhuriyeti arasında bir tercih yapmak sözkonusu olduğunda halkın Sovyet Cumhuriyeti'ni ve sosyalizmi tercih edeceğinden emindi. Lenin, halkın Sovyetleri kurmasına, «tüm yaşamın onların kontrolü altına alınmasına» yardımcı olmanın Bolşevik Partisi'nin görevi olduğuna, böylece halk için «Kurucu Meclis aracılığıyla ya da ondan bağımsız olarak . . . tercihini işçi ve Köylü Sayılları Sovyetleri Cumhuriyeti'nden yana yapmasının» ⁽¹⁶⁾ daha kolay olacağına inanıyordu.

Lenin'in yaklaşımı, parlamento dışı devrimci savaşım biçimleri uygulayan Bolşeviklerin, parlamenter olanlar da içinde, öteki savaşım biçimlerini de dışılamadıklarını gösteriyor. Büyük önder sosyalizme geçiş için olanaklı aşamaları inceledi ve diğerlerinin yanısıra «kombine gelişme tipleri» fikrini ortaya koydu. Sovyet erkiyle Kurucu Meclis'in bir arada götürülmesi gibi.

Sorunun bir diğer önemli yanı ise, sosyalizme barışçı ve barışçı olmayan geçiş yolları arasındaki karşılıklı ilişkidir. Lenin, sürekli yeni toplumsal sistemi halk yığınları için en avantajlı ve en az acılı bir biçimde kurmanın yollarını araştırdı. Marks ve Engels gibi o da barışçı yolun yeğlenmesi gerektiğinin altını çizdi. Ama «barışçı» yol kavramı hiç de sınıf savaşımı verilmeyen bir hareket, yani «salt parlamenter» ve gerçekte reformist yollara başvurulması anlamına gelmemektedir. Lenin devrimin barışçı yoldan gelişmesi olanağını «son derece değerli» ⁽¹⁷⁾ olarak nitelendiriyordu. Bu yol Ekim Devrimi öncesinde özellikle de 1917 yılının Mart-Haziran ayları arasındaki ikili erk döneminde, burjuvazi güçlü bir şekilde zor kullanma olanaklarını yitirdiği, azami ölçüde demokratik özgürlükler elde edildiği ve emekçilerin erkinin Sovyetler biçiminde potansiyel olarak hazır olduğu bir sırada bir-

⁽¹⁵⁾ Agy, c. 34, s. 373.

⁽¹⁶⁾ Agy, c. 31, s. 164.

⁽¹⁷⁾ Agy, c. 34, s. 135.

çok kez ortaya çıktı. Lenin'in politik erkin emekçiler tarafından barışçı bir şekilde ele geçirilmesi ve sosyalizme barışçı bir şekilde geçiş konusundaki tahlili devrim teorisinin önemli bir parçasıdır.

Bu sorunla sıkı sıkıya bağlı olan bir diğer konu da Lenin'in geliştirdiği sosyalizme devrimci-demokratik yoldan gitme görüşüdür. Burada söz konusu olan, politik ve ekonomik hareketin, yaşam alanlarının gerici bürokratik, tekelci burjuva bir şekilde düzenlenmesinden kalkıp aşamalı bir şekilde devrimci demokratik biçimde düzenlenmesine doğru gitmesi olanıdır. Halk yığınlarının sosyalist değil, genel nitelikte demokratik görevler çevresinde toparlanması ve bu yığınların burjuvaziyle «uzlaşma» hayallerinden vazgeçmeleri yoluyla erkin emekçilerin eline geçmesi, sosyalizme doğru, «Sovyetlerin içindeki sınıflar ve partiler arasındaki savaşımın barışçı bir şekilde ortadan kaldırılması» ⁽¹⁸⁾ olanağına doğru, yani sosyalizmin çoğunluğun vazgeçilmez istemi durumuna getirilmesine doğru atılmış bir adım olabilirdi. Ekonomik alanda da Bolşevikler bu aşamada büyük sermayenin egemenliğini yok edici ve proletaryanın toplumdaki rolünü öne çıkartıcı köklü önlemler gerçekleştirmeyi planlıyorlardı.

Ekim Devrimi'nin sosyalizme geçişteki öteki yola, barışçı olmayan, silahlı yola başvurulması konusundaki deneyimi de büyük tarihsel önem taşıyor. Sovyet erkinin barışçı yoldan kurulması olanakları politik bakımdan ortadan kalkınca Lenin Bolşevik Partisi'ni ve emekçi yığınlarını silahlı bir ayaklanma başlatmaya çağırıyordu. O zamana kadar yığınlar politik deneyimleriyle burjuva demokratik reformlar ve burjuvaziyle yapılan anlaşmalar vasıtasıyla içinde bulunulan korkunç ekonomik ve politik bunalımdan çıkış için «daha kolay» bir yol bulunulamayacağını pek güzel öğrenmişlerdi. Objektif koşullar ülkede sosyalizmin kurulmasını ivedi bir zorunluluk olarak dayatıyordu. Bu objektif koşullar ulusal yıkım tehlikesi, savaşın uzayıp gitmesi, ekonominin çökmesi, toprak sorununun ve ulusal sorunun belirginleşmesi ve «umutsuz durum» ⁽¹⁹⁾ idi. Devrime karşı yeni bir fesat hazırlamakta olan karşıdevrimci askerleri hızla etkisiz kılmak gerekiyordu. Yığınlar demokratik istemler ve ivedi ihtiyaçlarının karışlanması için savaşım vererek sosyalizm için savaşıma varmışlardı. Toplumun yeni gelişme yolunun yığınların kendisi tarafından seçimi mekanizması böyleydi. Başkent Petrograd'daki silahlı ayaklanma devrimci güçlerin üstünlüğü sayesinde hemen hemen hiç kan dökülmeden gerçekleştirildi. Ülkenin her yerinde erkin Sovyetlere geçmesi pratikte barışçı bir şekilde gerçekleştirildi.

Lenin'in şiddete başvurma ve iç savaşı devrimin evrensel vazgeçilmez

⁽¹⁸⁾ Agy, c. 34, s. 81.

⁽¹⁹⁾ Belirleyici kavgaın arifesinde Lenin çarpıcı bir açıklıkla şöyle diyor: «... objektif olarak başka çıkış yolu yok, ... ya Kornilov'cuların diktatörlüğü ya da proletarya diktatörlüğü dışında başka çıkış yolu olamaz. (Agy, s. 406)

bir ilkesi olarak gösterdiği şeklindeki iddialar Marksizm'in karşıtları tarafından öne sürülmektedir ve tamamen asılsızdır. Bu savaşın, Rusya'nın ulusal çıkarlarına aykırı olarak yabancı müdahalecilerin desteğiyle burjuvazi tarafından başlatıldığı yadsınamaz. Lenin başka ülkelerin sosyalizme «başka yollardan, daha insancıl yollardan», «şiddete başvurmadan, Kerenski ve emperyalistlerin bize dayattıkları bu kanlı yola başvurmadan»⁽²⁰⁾ gideceklerini öngörüyordu. Nitekim işçi sınıfının erki barışçı yoldan ele geçirmesi yolları özellikle Alman faşizminin ve Japon militarizminin İkinci Dünya Savaşı'nda kesin yenilgiye uğratılmasından sonra, pek çok kez görüldü. Ve dünyanın çeşitli ülkelerinde uygulandı. Lenin'in göstermiş olduğu devrimin genel yasallıkları komünist ve işçi partilerinin programlarının ve politikalarının merkezini oluşturdular.

SORUNUN ULUSLARARASI ÖNEMİ

Dünyada son 30–40 yıl içinde meydana gelen gelişmeler Leninci devrim teorisinin temel tezlerinin canlılığını bir kez daha kanıtladı. Bu, sosyalizme giden yolların seçimi konusu için de geçerlidir. Kuşkusuz kadeş partilerin 20. yüzyılın ikinci yarısında toplumsal ilişkilerin sosyalist doğrultuda dönüşüme uğratılmasının somut yollarını belirlemelerinde yeni faktörler de rol oynamıştır.

Bütünyle yeni tarihsel durumun sonucu olarak sosyalizme geçişin objektif olanakları genişlemiş ve sosyalizme doğru ilerleme yollarının çeşitliliği geçmiş tarihsel deneyime göre çok daha artmıştır. Bu çeşitlilik içerisinde yığınların sosyal kurtuluş yolunu aradıkları koşullarda, devrimci Marksist partilerin önemi artmaktadır. Toplumsal gelişmede ilkesel yeni yolun seçimi, sınıf savaşımı içinde ve tek köklü toplumsal yenilenme aracı olarak kalan devrimin gelişmesi sırasında olur. Şimdiye kadar hiçbir yerde hiçbir kimsenin reformizm yoluyla sosyalizme vardığı görülmemiştir.

Öte yandan sınıf savaşımının sosyal, politik ve ekonomik koşulları giderek daha karmaşıklaşıyor. Bu da devrimci güçlerin, kardeş partilerin durumu bağımsız bir şekilde değerlendirmeleri yönünde bunlara yönelik istemler de artıyor.

Bütün sosyalist ülkelerde devrimler ulusal koşulların ve dış politik durumun dayattığı biçimlerde yapıldı. Sosyalizme barışçı ve aşamalı bir şekilde geçilmesi konusundaki Leninci fikirler bir dizi Güney-Doğu ve Orta Avrupa ülkesinde yapılan sosyalist devrimler sırasında yaratıcı bir şekilde geliştirilerek olayların içerisinde somutlaştırıldı. Kardeş partiler bu devrimlerde ne başkalarının deneyimlerini mekanik bir şekilde kopye ettiler ne de bu deneyimi tanımazlıktan geldiler. Sosyalist dönüşümlerin yol, biçim

⁽²⁰⁾ Agy, c. 38, s. 261, 262.

ve yöntemleri konusunda o zamana kadar elde edilmiş bilgilerin incelenmesi ve partiler arasındaki deneyim alışverişi yeni toplumun kurulmasına büyük ölçüde yardımcı oldu. Uygulamalar gösteriyor ki, denenmiş ve sınanmış yöntemlerin sıkı bir şekilde incelenmesi sosyalist dönüşümleri güçleştirmiyor, tam tesine kolaylaştırıyor.

Günümüzde sosyalist ülkeler reel, yaşayan sosyalizmi yetkinleştirmede ilk yol açıcılar oluyorlar. Kuruculuk konusunda, kapitalist dünyanın düşmanca tutumlarının etkisini azaltma konusunda gelişme sırasında ortaya çıkan çelişkileri çözme konusunda sürekli daha etkin araçlar araştırılıyor. Kısaca söylemek gerekirse, sosyalist sistemin tarihsel üstünlüklerinden en iyi bir şekilde yararlanmanın yolları araştırılıyor. Reel sosyalizm, içeriği gittikçe zenginleşen, ekonomik potansiyeli gittikçe artan, yığınların öz yönetimlerinin yaygınlaşması ve bireylerin her yönlü gelişmeleri için gerekli koşulların olduğu bir topluluk durumuna geliyor. Yeni sistem çok çeşitli biçimlerde yetkinleşiyor.

Tekelci devlet kapitalizminin bulunduğu ülkelerdeki komünist ve işçi partileri de programlarında ve politik, örgütsel çalışmalarında sosyalist dönüşümlerin gerçek olanaklarının tahlili konusuna büyük yer ayırıyorlar. Lenin, devrim süreçlerinin kaçınılmaz bir şekilde gittikçe daha karmaşıklaşacağını öngörmüştü. Lenin, devrim teorisinde subjektif ve objektif faktörlerin eşitsiz bir şekilde olgunlaşmalarını titizlikle incelemişti: «Ekonomik ve toplumsal gelişmenin koşulları sayesinde bir devrim olgunlaştıktan sonra devrimci sınıfların her zaman bu devrimi yapmak için yeterli güce sahip olacaklarını sanmak yanlış olur. Hayır. İnsan toplumu ilerici öğelerin bu kadar, işine gelecek' biçimde ve bu kadar rasyonel bir yapıya sahip değildir. Devrim olgunlaşmış olabilir, ama devrimi yapmakla görevli güçler henüz yetersiz kalabilir, bu durumda toplum çürür ve bu çürüme bazen onlarca yıl sürer» (21).

Pratik, kapitalizmin yavaşlamış olan çürüme süreci içerisinde onun ömrünü uzatma mekanizmasının yetkinleşmiş olmasının sosyalist yolun seçimini özellikle güçleştirdiğini gösteriyor. Gelişmiş toplumsal sistemler (Lenin, Batı kapitalizminin güçlü ve sağlam bir şekilde örgütlenmiş olduğunu söylüyordu) (22) «yük»lere, yani işleyişlerindeki ciddi bozukluklara daha uzun süre dayanma ve yeni koşullara adapte olma, böylece bunalımın devrimci bir patlamaya dönüşmesini engelleme yeteneğine sahiptirler.

Bu açıdan baktığımızda Leninin «saf» toplumsal devrim olmayacağı, devrimlerin sosyalist eğilim ağır basmakla birlikte birbirinden çok farklı toplumsal hareketleri bünyesinde barındırdığı konusundaki fikirlerinin ne denli güncel olduğu görülüyor. Bütün bunlar barış savaşıyla sıkı sıkıya

(21) Agy, c. 11, s. 366–367.

(22) Agy, c. 37, s. 67.

bağlı bir antitekel savaşım stratejisi geliştiren kardeş partilerin teori ve pratiğine yansıyor.

İki sistemin yanyana yaşaması koşullarında, Lenin'in sınıf savaşımının ve yığınların genel demokratik hareketinin burjuva toplumun sosyal ve politik yönelimi üzerindeki etkisi konusundaki fikirleri büyük anlam taşıyor. Burjuva toplumunun en gerici unsurlarının bugün izledikleri militarizasyon ve savaş hazırlıkları yolu önlenemez bir şey değildir. Bu yolun karşısına sermaye ülkelerinde de gittikçe daha geniş destek bulan dünyada gerginliğin azaltılması, yumuşama fikri dikilmektedir. Emperyalizmin günümüzde sosyalist dünyaya, işçi sınıfına ve ulusal kurtuluş hareketine karşı bir karşısaldırı yöneltme girişimlerinin sadece emekçi yığınlarının sosyal ve demokratik haklarına değil, aynı zamanda toplumsal ilerleme eğiliminin kendisine de zarar verdiği giderek daha geniş çevreler tarafından anlaşıyor. Bütün bunlar tehlikeli militarist çizgiye son verme olanaklarının giderek arttığını gösteriyor. Komünist ve işçi partileri sınıf savaşımı stratejilerini günümüzdeki gelişmenin güncel eğilimlerinin ışığında hazırlayarak, bunalımdan halk yığınlarının çıkarına bir şekilde çıkmak ve sosyalizm yolunda önemli basamaklar saydıkları demokratik dönüşümler yapmak için savaşıma giriyorlar.

Ekim Devrimi deneyimi ve Lenin'in devrim teorisi ulusal kurtuluş hareketindeki yeni olayların ve bu hareketin devrimci sürecindeki rolünün tahlilinde de anahtar görevi görüyor. Günümüzde ulusal kurtuluş devrimlerinin sosyal devrimlere büyümesi sorunu dünyanın çeşitli yerlerinde ortaya çıktıkça Lenin sosyalizme geçişin devrimci-demokratik biçimleri, ulusal kurtuluş savaşımıyla toplumsal kurtuluş savaşımı arasındaki karşılıklı bağ ve utkan sosyalizmin yeni kurtulmuş ülkelere yardımının önemi konusundaki fikirleri şimdiye kadar görülmedik boyutlara ulaşıyor. Bu fikirler ileri toplumsal sistemi kurma yönünde yeni somut olanaklar bulmak için geniş bir alan oluşturuyor.

Marksist-Leninist teoriden ve uluslararası komünist hareketinin deneyiminden esinlenerek devrimci demokrat öncünün sosyalist yönelimi seçtiği pek çok Afrika, Asya ve Latin Amerika halkının önünde kapitalist gelişme tipini aşma perspektifleri açılıyor. Bunun sonucunda gelişmekte olan dünyanın devrimci demokrat güçleri sosyalizm savaşımına katılıyor. Bu da sosyalist geleceğe geçiş sorununun incelenmesine çok sayıda yeni unsur katıyor. Bu inceleme tarih sürecinin gerçek yapıcısı olan emekçi yığınlarının köklü değişiklikler gerçekleştirme, hayatlarını kökten yenileştirme ve sosyal adalet istekleri gibi sarsılmaz bir temel üzerinde yapıyor.

Rusya'daki Ekim Devrimi deneyimi ve Lenin'in teorik mirası çağdaş işçi sınıfı hareketine ve bütün öteki ilerleme güçlerine tarihin ilerlemesini durdurmaya çalışan gericiliğe karşı verdikleri savaşta sadık bir şekilde hizmet ediyor.

Nikaragua'yı savunmak ortak görevimizdir

Ho Şi Ban

Vietnam Komünist Partisi'nin dergideki temsilcisi

Randolfo Banegas

Honduras Komünist Partisi MK üyesi, partinin dergideki temsilcisi

Zinen Zorzovilis

Yunanistan Komünist Partisi MK üyesi, partinin dergideki temsilcisi

Orta Amerika açık bir yara gibidir. Burada, ABD kara, hava, deniz kuvvetlerinin büyük çaplı manevraları eşliğinde olup biten dramatik olaylar dünyanın ilerici, demokratik kamuoyunun tepkisiyle karşılaşılıyor, uluslararası örgüt ve hareketlerin ve Washington'un hiç de hoşuna gitmeyen bir biçimde ABD'nin bağlaşıklarının protestolarına yol açıyor.

Söz konusu olan ABD emperyalizminin silahlı müdahalesinin artmasıdır. Onun Panama'daki, El Salvador'daki ve Kosta Rika'daki askersel varlığı artıyor. Honduras fiilen ABD işgali altındadır. Saldırının sivri ucu Nikaragua'ya yöneltilmiştir. Emperyalizm her an üstü örtülü operasyonlardan, şu ya da bu şekilde gizli yıkıcı ve terörist faaliyetlerden, limanların mayınlanması, ekonomik ablukadan ve son haddine varan psikolojik baskıdan Nikaragua Devrimi'ni, El Salvador'daki ve öteki ülkelerdeki ulusal kurtuluş hareketlerini sindirip ezmek amacıyla açık saldırıya geçebilir.

Washington'un emperyalist niyetleri, politik, sosyal-ekonomik, askersel sonuçlarının ne olacağı önceden kestirilmesi zor bir durum yaratabilir. Saldırılan durdurulmalıdır. Nikaragua'nın savunulması, bütün ulusların ve hükümetlerin, barışı, demokrasiyi, ulusal egemenliği ve kendi yazgısını belirleme hakkını kutsal sayan herkesin davasıdır. Bu bizim ortak enternasyonalist görevimizdir.

Dünya kamuoyu Orta Amerika bölgesindeki patlamaya hazır durumu yakından izliyor. Kardeş partilerin onayladıkları belgelerde ve yöneticilerinin yaptıkları açıklamalarda, ABD'nin şu andaki emperyalist çizgisinin «Santa Fe belgesine» dayandığı, yani gerek öz, gerekse biçim olarak «büyük sopa» politikasına geri dönüş olduğu belirtiliyor. Bunun başlıca özelliği, karşıdevrimci güçlerin eşliğinde açık saldırganlık ve verili durumda en küçük bir değişikliğe karşı artan hoşgörüsüzlüktür. Bir başka ayırdedici özelliği, Latin Amerika'nın karşı karşıya bulunduğu ivedi sorunların çözümüne yardım etmek bir yana, en azından bunları görmek ve ele almak konusunda gösterilen isteksizliktir. Tam tersine, bu çizgi, varolan

sorunların daha da keskinleşmesine götürüyor ve bölge halklarının ulusal gereksinimlerini, esenliğini ve egemenliğini küçümsüyor.

En gerici emperyalist çevrelerin çıkarlarını dile getiren şimdiki ABD yönetimi Beyaz Saray'a yerleştikten sonra «Sovyet-Küba-Sandinist komünizmine» karşı, «Batı değerlerini», ABD'nin «ulusal güvenliğini» savunduğunu öne sürmeye başladı. Başkan Reagan'ın açıkça izlediği amaç, Nikaragua'daki Sandinist hükümeti devirmek, El Salvador'a «demokratik bir çözüm» dayatmak, bölgede uluslararası tekellere hammadde ve ucuz işgücüne kolayca sahip olma olanaklarını sağlayacak yerli burjuvazilerin politik önderliğini garanti etmektir. (!)

Gerçekten de Nikaragua Devrimi'nin ya da Salvador'daki gerillaların en büyük kapitalist gücün «güvenliğini tehdit ettiği»ne inanmak gülünçtür. Halkın daha iyi bir gelecek için savaşımını «komünist sızma» ile özdeşleştirmek, çirkin amaçları haklı gösterebilmek için kullanılan eskimiş bir görüştür. Ve böyle durumlarda her zaman görüldüğü gibi, bu amaçların gizlenebilmesi için yalanlardan bir duman perdesi oluşturuluyor.

Gerçek ise bambaşkadır. Komploları kuran, Sandinistler değil, karşı-devrimciler ve onları besleyenlerdir. On milyonlarca dolar yıkıcı faaliyetler için harlandı. Beyaz Saray'ın baskısıyla, Amerikan Kongresi karşı-devrimcileri beslemek için «ek insancıl yardım»lar yapılmasına izin verdi. Demagojiye bakın: Sandino'nun ülkesinde iğrenç suçlar işleyen eşkiyalara karşı «insancıl tutum»! Bir de olgulara bakın: Son dört yılda 2.500 anti-Sandinist eylem yapıldı; yaşlı, kadın, çocuk demeden 12.500 Nikaragua yurttaş öldürüldü; bu ülkeye verilen maddi zararların yarım milyar doları bulunduğu tahmin ediliyor. Uygulanan devlet terörizmi işte böyledir.

Basındaki haberlere bakılırsa, Amerikan militaristleri ve casusluk örgütleri Nikaragua işini «çantada keklik» olarak görüyorlar. Bunlara göre askersel operasyonlar önce çoğunlukla önemli hedeflere yönelik hava akınları biçiminde olmalıdır. Sonra yeniden kurulacak bir «hükümet» kendi «ordusu»nu oluşturacak ve olası direniş yuvalarını yok edecektir.

Sinsiliğin ve arsızlığın bir örneği olan bu görüş yeni değildir. Bir zamanlar yoğun hava saldırılarının Vietnam'a karşı «kolay bir zafer»e yolaçaacağı ileri sürülmüştü. Saldırganların sinsi planları, bir on yılın, Vietnam'a ölüm ve yıkım getiren bir on yılın kâbusu oldu. Birbirini izleyen Amerikan yönetimleri, «kendi hükümet»lerini Saygon'da erkete tutmaya çalıştılar. 1975 ilkbaharında Vietnam halkı evrensel-tarihsel bir zafer kazandı. Geniş bir uluslararası dayanışma görerek, özgürlüğünü ve bağımsızlığını kesinlikle savundu.

Görülüyor ki, bu ders, yeni doğmuş Sovyet Rusya'ya, Kore'ye ve Küba'-

(1) Bak M. Stührenberg, «Stratégie américaine. Roll back en arrière-cour», Révolution, 29 Mart 1985.

ya saldırılarda alınan eski derslerle birlikte ABD yönetim çevrelerine şu basit gerçeği anlatmamıştır: Politik sorunlar her zaman silah gücüyle çözülemez ve askersel üstünlük, devrimini savunan, büyük ideolojik, politik ve moral üstünlüğe sahip olan ve ilerici insanlığın desteğini alan halklara karşı zaferin garantisi olamaz.

Gerçekten de emperyalistler, taktiklerini değiştirmelerine rağmen tarihsel deneyimlerden ender sonuç çıkartıyorlar. Şu andaki Washington yönetiminin çizgisi, sertlik konusunda, kendilerinden öncekini aşıyor. CIA, gerici güçleri biraraya getiriyor, paralı asker çetelerini oluşturuyor, silahlandırıyor ve eğitiyor. Pentagon çeşitli türden «olağanüstü durum»lar için askersel manevralar yapıyor, Honduras'ı en büyük köprü başına dönüştürüyor, birbiriyle bağlı askersel üslerden oluşan dev bir bölge oluşturuyor. Nikaragua'ya karşı askersel operasyonlar için dalları olan bir altyapı ve lojistik sistem kuruyor.

Sandinistler, en az beş darbe önlediler, 7 binin üzerinde karşıdevrimciyi öldürüp büyük miktarda askeri ganimet ele geçirerek, birçok saldırıyı geri püskürttüler. Nikaragua'nın ulusal ordusu ve milisleri her an harekete hazır durumdadır. «İkinci bir Grenada olmamalı! Geçit yok!» belgisi altında işçiler, köylüler, aydınlar, kadınlar ve hatta erginlik çağına gelmemiş gençler aktif savunmaya katılmak için gönüllü yazılıyorlar.

Şimdiki Washington yönetiminin saldırgan ve serüvenci tutumunun kökeninde yatan, korkunç yoksulluğa, en temel insan haklarının kabaca çiğnenmesine, yerel oligarşilerin ve uluslarötesi tekellerin keyfi yönetimlerine, yenisömürgecilığe ve ABD'ye bağımlılığa «hayır!» demeye cesaret eden halklara «örnek bir ders vermek» isteğidir. Özgürlükleri için savaşan halklar ezgi boyunduruğunu kırmak, demokratik hükümetler kurmak ve sosyal ilerleme yoluna girmek için mücadele ediyorlar. Bir dizi yeni sosyal başkaldırıyla karşı karşıya gelen emperyalistler, yitirdiklerini geri almaya çalışıyorlar, bu yönde silahlı korsanlık eylemlerine bile başvuruyorlar.

Bütün bunların temelinde kapitalist sistemi etkileyen genel bunalımın tırmanması ve tekellerin dünya üzerindeki güçler ilişkisinin barış, ulusal bağımsızlık, toplumsal eşitlik ve ilerleme güçlerinin yararına değişmesinden duydukları korku vardır. «Komünist tehlike»ye, atıfta bulunmalar, dünyamızdaki savaşları ve toplumsal adaletsizliği yaratanın bizzat emperyalizmin olduğunu gizlemek içindir. Bu, onu tarihsel açıdan yok olmaya mahkum ediyor. Ne var ki, emperyalizm hâlâ güçlü ve tehlikelidir. Onun saldırgan eylemleri büyük bir askersel tehlike oluşturuyor ve uluslararası gerginliği tırmanmasına yol açıyor. Bundan ötürü Nikaragua Devrimi'ni, savaşan Salvador ve öteki halkları savunmak, barış için, vazgeçilmez insan hakkı olan yaşama hakkı, özgürlük ve geleceğini bağımsız olarak seçmek uğruna evrensel mücadelenin bir parçası durumuna gelmiştir.

Şimdiki koşullar, emekçilerin enternasyonalist dayanışmasına özel bir önem verilmesini gerektiriyor. Bu bayrağı altında ilerici insanlığın Ekim Devrimi'nin her yıldönümünü kutladığı dayanışmadır. Enternasyonalizm ülküsü 19. yüzyılda formüle edilen ve tarih ilerledikçe artan ölçüde tam uygulanmasına başlanılan şu küçük komünist belgide ifade bulur: «Bütün ülkelerin proleterleri, birleşiniz!»

Sovyet Rusya'nın savunulmasında uluslararası dayanışmanın rolü üzerinde dururken Lenin şöyle demiştir: «Bütün dünyadan, üstelik de bize düşman olan ülkelerden de, emekçilerin sempatisi bize yönelen bütün saldırıların tümüyle boşa çıkartılmasında belirleyici kaynak, belirleyici neden olmuştur,» (2)

Daha sonra birçok ülkeden enternasyonalistler İspanya Cumhuriyeti'nin savunulmasına, o zamanlar henüz eşitsiz olan faşizme karşı İspanya'daki savaşa, 1945'deki Büyük Zafer'in başlangıcı olan kavgaya katıldılar. Dünya sosyalist sisteminin kurulmasının önemli etmeni, Sovyet halkının ve onun komünist partisinin enternasyonalist tutumu olmuştur. Sosyalist topluluğun, dünya komünist ve işçi hareketinin ve ulusal kurtuluş kuvvetlerinin yabancı tekelere ve yerli oligarşilere karşı savaşan halklara verdikleri kardeşçe destek, yitirilen tarihsel girişimi geri kazanmaya yönelik emperyalist çabaları çoğunlukla boşa çıkartan güç olmuştur. Bu, Vietnam'da, Küba'da, Angola'da, Etiyopya'da ve daha birçok ülkedeki deneyimlerle kanıtlanmıştır.

Bugün Nikaragua'ya karşı tutum, politik güçlerin ve kişilerin, partilerin ve örgütlerin gerçek amaçları ve hedefleri açısından bir ölçüttür. Nikaragua Devrimi'ni destekleme hareketi, gerçekten bir uluslararası karakter kazanmıştır. Ve her zaman olduğu gibi, komünistler bu hareketin en ön sıralarında yer almaktadırlar. SBKP ve Fransız Komünist Partisi'nin ortak açıklamasında saldırı tehlikesi karşısında bulunan ve «özgürlüğünü ve bağımsızlığını kahramanca savunan Nikaragua halkıyla ateşli dayanışmalarını vurgulamayı gerekli gördükleri» (3) belirtiyor. Sandinist Devrimi ile dayanışma yakın geçmişte Havana'da yapılan kardeş partilerin bölgesel konferansında, Bolivya, Kanada, Kolombiya, Finlandiya, Fransa, İngiltere, Guyana, Macaristan, Jamayka, Romanya, Güney Afrika ve İsveç komünist partilerinin kongrelerinde dile getirildi.

Latin Amerika'daki durum komünistlerin enternasyonalist tutumu, Nikaragua Devrimi'ne ve öteki kurtuluş hareketlerine destekleri ile ulusal konuları ele almalarındaki diyalektik bağı ortaya koyuyor. Honduras Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Rigoberto Padilla Rush Nikaragua'nın savunulmasının, ülkedeki ABD askersel varlığı nedeniyle

(2) V. İ. Lenin, *Tüm yapıtlar*, c. 44, s. 293 (Rusça).

(3) Sovyetler Birliği Komünist Partisi-Fransız Komünist Partisi Ortak Açıklaması, *Pravda*, l'Humanité, 4 Eylül 1985.

ayaklar altına alınan egemenliğini yeniden kazanma savaşımının en iyi biçimi olduğunu vurguladı. ⁽⁴⁾ Bu görüş El Salvador Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Şefik Jorge Handal'ın sözlerinde yankı bulundu. Handal, enternasyonalist görevlerini yerine getirerek ve ülkelerinin ve bütün dünyanın demokratik güçleriyle birlikte davranarak, komünistlerin, emperyalist saldırganın Nikaragua'yı ya da El Salvador'u ya da her ikisini birden işgal etmesini önlemek için ellerinden geleni yaptıklarını, komünistlerin silahlı çatışmaya görüşmeler yoluyla hakça ve onurlu bir politik çözüm bulunmasına çalıştıklarını, kardeş halkların kendi yazgılarını belirleme hakkı ve barış için savaşım verdiklerini belirtti. ⁽⁵⁾

Emperyalizmin artan saldırganlığı, ortak tartışmayı ve ortak eylemi gerektiren sorunların doğmasına yol açıyor. Bu genel sorunlar, Latin Amerika kardeş partilerinin bölgesel ve altbölgesel konferanslarında ele alınıyor. Sık sık bunlara geniş bir antiemperyalist, demokratik hareket ve güçler yelpazesinin temsilcileri de katılıyor. Birçok ilerici parti ve örgüt, Orta Amerika ve Karayipler'deki durumu olağanüstü tehlikeli olarak değerlendiriyor. Komünistlerle işbirliği içinde, bunlar, emperyalizmin tırmanan müdahalesine ve onun yerli kuklalarının keyfi yönetimine karşı savaşımın stratejisini ve taktiklerini oluşturuyorlar. Bu savaşımın en yakın amaçları, sosyalist Küba'yı desteklemek için birlikte hareket, Nikaragua'ya karşı geniş kapsamlı yardım ve El Salvador, Guatemala ve öteki ülkelerin yurtseverleriyle güçlü dayanışmadır. Askersel üslerin kaldırılması, bölgeye nükleer silahların yerleştirilmesinin önlenmesi, paralı asker kullanmama yükümlülüğünün üstlenilmesi, emperyalist tekellere bağımlılığa son verilmesi, Washington'un kurduğu askersel blokların dağıtılması gibi istemler, geleceğe uzanan amaçlar arasında yeralıyor.

Bütün bunlar, komünist partilerinin yığınsal antiemperyalist ve demokratik hareketler içinde işçi sınıfının rolünü güçlendirme çabalarının artan önemini, gittikçe kötüleşen yapısal bunalımın aşılabilmesi için yolları arama, aşırı dış borçların silinmesi, yeni, adil bir uluslararası ekonomik düzenin kurulması ve gerçek demokrasi için, halkların egemenlik haklarına saygı gösterilmesi için ortak bir platformda toplanılmasının önemini gösteriyor.

Barış güçlerinin 1983 Prag forumundan sonra geçen yıl Lizbon'da yapılan Nikaragua'yı savunma konferansı, Managua'daki sendikal toplantı ile Nikaragua'yla dayanışma eylemleri özellikle güçlendi. Bu yıl, bu eylemler, BM gözetiminde Nairobi'de yapılan kadın toplantısında, gazetecilerin uluslararası toplantılarında, sendikacıların ve demokrasi ve barış güçlerinin temsilcilerinin Havana'daki toplantısında, Moskova'daki Dünya Genç-

⁽⁴⁾ Bak: El proceso revolucionario hondureño en el momento actual, 1983, s. 1.

⁽⁵⁾ Bak: S. J. Haldal, «Devrimin özü», Yeni Çağ, sayı 4, 1985.

lik ve Öğrenci Festivali'nde ve ABD'de Beyaz Saray'a karşı düzenlenen miting ve gösterilerde doruk noktasına ulaştı.

Tüm anakaralarda Nikaragua'yı destekleme komiteleri kuruluyor. Bunlarda önde gelen bilim adamları, sanatçılar, politikacılar ve kamuoyu temsilcileri görev alıyorlar. Nikaragua halkına yardım etmek için vakıflar kuruluyor, fonlar açılıyor, ilaç ve yiyecek toplanıyor. ABD'de ve Kanada'da emekçiler yüzbinlerce dolar topladılar. Atina'daki İnşaat İşçileri Sendikası şu anda Nikaragua'daki çiftliklerde çalıştırılan traktörler satın aldı. Alman Komünist Partisi ve FAC'nin gençlik ve öğrenci örgütleri Managua'da bir basım evini donattılar. Genç Fransız komünistleri ve İsveçli sosyal demokratlar Nikaragua'da üç mesleki eğitim merkezi kurdular. Bu enternasyonalist dayanışmanın listesi çok uzundur. Birçok ülkede, CIA'nın paralı askerleri tarafından yakıp yıkılan hastanelerin, okulların, evlerin ve fabrikaların yapımı ve onarımı için ya da Nikaragua'daki kahve hasatına katılmak için gönüllü çalışma grupları oluşturuluyor. Nikaragua'ya hareket eden yeni bir genç Yunanlı enternasyonalist grubu uğurlamak için düzenlenen toplantıya katılanlar şöyle dediler: «Hepimiz Nikaragua halkıyla birlikte daha iyi bir dünya için savaşıyoruz. Nikaragua halkı geçmişin karanlığından barışın, özgürlüğün ve kardeşliğin parlayan aydınlığına yürüyor.» ⁽⁶⁾

Nikaragua'ya gösterilen uluslararası desteğin bir özelliği de, birçok kapitalist ülke hükümetinin doğrudan ya da dolaylı olarak bu desteğe katılmasıdır. ABD'nin Latin Amerika'daki faaliyetlerinin, özellikle de Malvinas çatışmasının, Grenada'nın işgalinin ve Orta Amerika bölgesindeki geniş silahlı çatışma tehlikesinin artmasının gerçekçi devlet adamları ve kamuoyu temsilcilerinin konumlarını etkilemesi sonucunda oluşmuştur.

Kolombiya, Meksika, Panama ve Venezuela'dan oluşan «Contadora Grubu»nun kurulması ve bunun Orta Amerika'daki durumun barışçıl çözümünden yana tutum alması Latin Amerika liderlerinin ⁽⁷⁾ politik düşüncesinde olan değişiklikleri yansıtıyor. ABD yönetiminin ve uydularının, Orta Amerika'daki bunalıma politik çözüm arayışlarına karşı tertipledikleri açık sabotajlara karşın, bu grup kimi ilerlemeler kaydetti. Bu grubun hazırladığı «Barış ve İşbirliği Belgesi» özlü biçimdeki bir çözüme temel oluşturabilir. Nikaragua, bunu imzalamaya hazır olduğunu açıklamıştır ve barışa bağlılığını, ABD ile görüşmelere devam etmek için yaptığı aralıksız çabalarla kanıtlamıştır. Beyaz Saray, hem bu belgeyi, hem de bizzat görüşmeleri baltalamak için elinden geleni yapıyor.

⁽⁶⁾ Odigidis, 13 Aralık 1984 (Yunanca).

⁽⁷⁾ «Contadora Grubu» hakkında ayrıntılı bilgi için BSS'nin 1984/9. sayısına bak. O günlerde kardeş partilerin temsilcileri bu grubun üyelerine kararsız ve yarım ağız davranışları nedeniyle eleştiriler getirmişler, ancak barışçı çabalara olumlu değer biçmişlerdi.

Ne ki «Contadora» sürecini etkisiz kılmamanın olanaksız olduğu görüldü. 1985 Temmuzunda, Peru Başkanı Alan Garcia Pérez bölge ülkelerine yalnızca emperyalist hegemonyacılık karşısında ekonomik ve politik bütünleşme çağrısı yapmakla kalmadı, aynı zamanda Sandinist Devrim ile dayanışmayı ve «Contadora» sürecini güçlendirmek için bir cephenin kurulması gerektiğini de söyledi. Arjantin, Brezilya ve Uruguay hükümetleri, ona katıldılar. Bu, Amerika-içi ilişkilerde yeni bir politik gelişmelerin başladığını gösteriyor.

Oybirliğiyle ABD'nin Nikaragua'ya uyguladığı ticari ve ekonomik yaptırımları mahkum eden 24 Latin Amerika ülkesinin tutumu açık olarak bunu kanıtlıyor. ABD'de komünistlere sempati duyduklarını söylemenin olanaksız olduğu birçok politikacı, şu andaki yönetimin Sandinistlere karşı isterik tutumuna karşı çıkıyor ve açık işgalin çok tehlikeli sonuçlarından korkuyor.

Batı Avrupa'da da birçok politikacı ve kamuoyu temsilcisi, Orta Amerika'da barışı savunuyor. Bu bağlamda atılan adımlar, Sosyalist Enternasyonal'in forumlarında ardarda selamlandı. Birçok kapitalist Avrupa ülkesinin liderleri Beyaz Saray'ın bu altbölgedeki politikasının Batı'nın çıkarlarına ters düştüğünü ve «Contadora Grubu»nun faaliyetlerini baltaladığını söyledi. Avrupa sosyal demokratlarının görüşlerini açıklarken. İspanya Dışişleri Bakanı Fernando Moran, Washington'un başarı umutlarının zayıf olduğunu, Avrupalıların sert Amerikan politikasını tartışmasız kabul etmelerinin zor olduğunu ve her zaman dünya çapında çatışma rizikosunu artırıcı kararlara karşı olduklarını vurguladı. (8)

Bağılantısızlar Hareketi'nin üyesi ülkeler ABD'nin saldırgan eylemlerini şiddetle kınıyorlar. Bu yıl Luanda'da yapılan bir konferansta Orta Amerika'daki sorunların politik araçlarla çözülebileceğini açıkladılar. «Contadora» sürecine verdikleri desteği yinelediler, bunun başarıyla sonuçlanması için her çabayı göstereceklerini belirttiler ve Nikaragua ve öteki savaşıyan halklarla dayanışmalarını dile getirdiler.

Orta Amerika'daki durumun barışçıl çözümü konusu birçok BMÖ belgesinde yansıtıldı. ABD'nin Nikaragua'ya karşı ticari ve ekonomik yaptırımlarıyla bağlı durumu irdeleyen Güvenlik Konseyi, «Contadora Grubu»nun çabalarına yüksek değer biçti.

Buradan çıkan sonuç, uluslararası topluluğun üyelerinin çoğunluğunun Washington yönetiminin izlediği saldırgan çizgiye karşı olduğudur. Biz bunda günün bir özelliğini, emperyalist haydutluğun olanaklarını sınırlayan önemli bir etmeni ve ABD'nin uluslararası alanda yalıtılmasına katkıyı görüyoruz.

Aramızdan biri, Managua'daki Amerikan büyükelçiliğinin karşısındaki

(8) Bak: Cambio 16, 8 Nisan 1985.

bir kulübenin duvarında bir afiş gördü. Bunda beyaz bir çarşafın üzerinde kırmızı harflerle şunlar yazılıydı: «Yankiler, teslim olmayacağız.» Bu saldırı-gana ciddi bir uyarı ve Nikaragualı yurtseverlerin devrimlerini savunma kararlılığını dile getiren açık bir kanıttı. Onların savunması gereken şeyler çoktur ve onlar yalnız değildirler. Sosyalist topluluğun, bütün dünyadaki komünistlerin, ulusal kurtuluş güçlerinin ve tüm ilerici insanlığın desteğine sahiptirler.

Yiğit Nikaragua halkıyla uluslararası dayanışma genişlesin ve daha etkili olsun!

Halk iktidarı işbaşında

Guyana'dan okuyucumuz John Bishop dergimize gönderdiği mektubunda şunları yazıyor: «Biz El Salvador'daki gelişmeleri ve ülke topraklarının büyük bir kısmını kontrolleri altında tutan devrimci güçlerin başarılarını yakından izliyoruz. Onların kurtarılmış bölgelerdeki faaliyetlerini anlatır mısınız?»

Bu soruyu El Salvador Komünist Partisi'nin dergimizdeki temsilcisi Jaime Barrios yanıtlıyor.

Komünistlerin de içinde bulunduğu Farabundo Marti Ulusal Kurtuluş Cephesi (FMLN) ve onun savaş örgütü Silahlı Kurtuluş Güçleri (FAL) halen ülke topraklarının üçte birini kontrolü altında tutuyor. Bu bölgelerde emekçi yığınların ve aynı zamanda kentlerde ve kırsal kesimdeki orta katmanların emellerine yanıt veren bir halk iktidarı oluşuyor ve güçleniyor. Kontrol altındaki bölgelerde işleri planlarken, FMLN, bu bölgelerin korunması ve güçlendirilmesi gereken devrimci savaşın cephe gerisi olduğu görüşünü çıkış noktası yapıyor. Çünkü, bilindiği gibi zafer büyük ölçüde cephe gerisinin ne denli sağlam olduğuna bağlıdır.

Halk iktidarı halk tarafından seçilen bir yerel organlar sistemidir. Bu yerel organların her birinde bir genel sekreter (genel yönetimi gerçekleştiren) erzak şefi (yiyeceklerin sağlanması ve halk için gerekli malların üretimi işlerini düzenleyen) ve milis şefi (bölgenin güvenliğinden sorumlu) bulunmaktadır. Gittikçe daha çok sayıda kadın da seçimle işbaşına gelecek görev yapmakta ve bu zor görevleri başarıyla yerine getirmektedir.

Halk iktidarı organları kontrolü altındaki bölgelerde çalışmalarındaki en temel görevleri ayrıntıları ile planlıyorlar. Ayrıca şunu da vurgulamak gerekiyor: Hükümet ordusunun gerilla üslerine sürekli saldırıları altında bu görevlerin yerine getirilmesi olağanüstü zor bir iş. Kendilerinden kat kat üstün düşman güçlerinin baskısı altında ayaklananlar sık sık kuşatmadan kurtardıkları binlerce kadın, çocuk, yaşlı insanla birlikte mütevazı malmülklerini ve çiftlik hayvanlarını yanlarına alarak bölgelerin içlerine kadar çekilmek zorunda kalıyorlar. Ancak düşman her yerde hatta geçici garnizonlarda bile asker bırakma olanağı bulamayarak geri çekildiği zaman savaşçılar ve yerli halk geri dönüyorlar.

Hükümetin uçakları köylerdeki sivil halkı sürekli olarak bombalıyor, cezalandırma, tepeleme müfrezeleri gerillaları destekleyenleri insafsızca yok ediyor ve bütün mahsulü ve tarım araçlarını imha etme taktikleri kullanılıyor. Ama egemen sınıflara ve bugünkü rejime sosyal-ekonomik alanda meydan okuyarak, halk iktidarı yaşıyor, faaliyet gösteriyor.

İktidarın yerel organlarının temel işlevleri arasında gerillalara ve tüm halka yiyecek maddesi sağlama görevi vardır. Bu nedenle tarım üretiminin geliştirilmesi için çok büyük çaba harcanıyor. Kontrolümüz altındaki bütün bölgelerde köylüler kolektif olarak büyük toprak parçalarını sürüp ekıyorlar ve genellikle pirinç, fasulye, darı yetiştiriyorlar. Devrimci ordunun savaşıları da fırsat buldukça çeşitli bölgelerdeki çiftliklerde çalışanların arasına katılıyorlar. Öte yandan halk iktidarı bu bölgelerde yaşayan ailelerin tahıl stokları olması için bireysel üretimin gelişmesini de teşvik ediyor.

Çocuklara süt sağlamak, halk için peynir yapmak için gerici büyük çiftlik sahiplerinin hayvanları kamulaştırılıyor.

Bütün bunlar savaş sırasında ve gübre ve tarım araçlarının yetersiz olduğu ve modern tarım araçlarının hiç olmadığı koşullarda yapıldığı için çoğu kez istenilen miktarda ürün sağlanamıyor. Öte yandan gerillaların yiyecek kaynağını kesmeye çalışan düşman, son zamanlarda hayvanları öldürmeye başladı. Fakat yine de FMLN genellikle yiyecek maddeleri üretiminin planlanması ve gerçekleştirilmesinde başarılı oldu. Fırınlar ve şekerleme imalathaneleri işletiliyor ve bölgelerde eğer düşman saldırısı olduğu ve halkı bir yerden başka yere götürmek gerektiği zaman gerekli yiyecek stokları sağlamak amacıyla konserve yapma olanakları araştırılıyor.

Halk iktidarı organlarının başka bir temel görevi de bölgelerdeki halkın ve savaşçıların sağlığını korumaktır. Burada da yine tıbbi donatım ve gerekli ilaçların eksikliği gibi zorluklarla karşılaşılıyor. Tenha bölgelerde, küçük çiftliklere kurulmuş seyyar hastanelerde ameliyatlara gaz lambası ışığında yapılıyor. Elektrik olmadığı yerlerde ise karatma kuralları kesinlikle uygulanıyor. Hükümet birlikleri bir saldırı başlattığı zaman, hastane personeli özel olarak kurulan sığınaklara çekilmek ve yer altında el lambası ışığında çalışmak zorunda kalıyor.

Bu zor koşullarda kendilerini bütünüyle halk devrimi davasına adanmış doktor, sağlık personeli ve tıp öğrencilerinin özverili çalışmaları ile işler yürütülüyor. Bunlar hastanelerin birinde bazı ameliyat aletleri yapmayı bile başardılar. Bu aletler şimdi operatörlerce ameliyatlarda başarıyla kullanılıyor. Hasta ve yaralıların bakımını sağlayan, tıbbi otlardan ilaçlar yapan ve halk arasında tıbbi bilgilendirme kampanyaları düzenleyen hastane sağlık görevlileri ekipleri doktorların en büyük yardımcısıdır. Her sekiz günde bir özel ekipler kapı kapı dolaşarak sağlığı koruma önlemleri alıyorlar ve halka sağlık bakımı konusunda bilgi veriyorlar. Bulaşıcı hastalıkların önlenmesine büyük önem veriliyor. Son günlerde bazı bölgelerdeki hastanelerde doğum yapma ve analizi koruma bölümleri açıldı.

Halk iktidarı eğitim alanında da önemli işler yapıyor. Çocuklar ve yetişkinler, savaşçıları ya da sivil halk arasında okuma-yazma bilmezliği orta-

dan kaldırmak için kurtarılmış bölge içinde her yerde seferberlik yapıyor. Elbette koşullar çok elverişli değil. Kitaplar ve öteki öğretim araçları yetersiz ve hükümet birliklerinin saldırıları görevlileri okulların yerini sürekli değiştirmek zorunda bırakıyor. Cezalandırma, tepeleme müfrezelerinin hücumlarında okullar yıkıldığı zaman sınıflar açık havada toplanıyor. Yeni iktidar organları büyük güçlüklerle karşı, öğretim işlerinin sürdürülmesinde ve okuma-yazma bilmezliğin ortadan kaldırılmasında başarılı çalışmalar yapıyorlar. Tüm bunlar halkımızın geleneksel kültür değerleri ile bağını sürdürmesine yardımcı oluyor ve kurtuluş mücadelesinin görevlerinin yerine getirilmesini sağlıyor.

Halk iktidarınca alınan önlemler FMLN ile halk arasında bağları güçlendiriyor. Bu olmadan ayaklananların ABD emperyalizmi tarafından yetiştirilen ve donatılan rejimin profesyonel ordusu karşısında direnmesi mümkün olamazdı.

Yeni bir toplumun kurulmasının bugün henüz gündemde olmamasına karşı, gerillaların yönettiği bölgelerde insanlar arasında yeni türden ilişkiler gelişiyor. *Halk iktidarının girişimiyle kurulan çeşitli atelyelerde kolektif çalışma düzenleniyor. Kadınların üretime katılmasını ve diğer önemli fonksiyonlar görmesini sağlamak için bazı bölgelerde kreşler, çocuk bahçeleri açıldı. FMLN savaşıları halkla birlikte sığınakların yapılması, siperlerin kazılması ve gerilla bölgelerinde gece gündüz nöbet tutulması işlerine katılıyorlar.*

Kurtarılmış bölgelerde doğmakta olan yeni üretim ilişkileri daha iyi, daha insanca bir toplumun filiz vermesi, Salvador komünistlerinin, tüm yurtseverlerin uğrunda savaştıkları aydınlık bir gelecek hakkında açık bir fikir veriyor.

Komünistlerin enternasyonalizmi ve barışın korunması

Bundan önceki sayılarımızda bildirildiği gibi, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Komintern'in 7. Kongresi'nin 50. yılı nedeniyle Prag'da uluslararası bir sempozyum düzenledi. Sempozyuma şu kişiler katıldı: *Randolfo Banegas* (Honduras Komünist Partisi MK üyesi), *Jaime Barrios* (Salvador Komünist Partisi MK Politik Komisyon üyesi), *Roland Bauer* (Almanya Sosyalist Birlik Partisi MK üyesi), *Ton Bogeskov* (Danimarka Komünist Partisi araştırma uzmanı), *Raul Valdes Vivo* (Küba Komünist Partisi MK üyesi), *Luis Emilio Veintimilla* (Ekvador Komünist Partisi MK üyesi), *Orel Viciani* (Şili Komünist Partisi'nin dergideki temsilcisi), *Frantizek Havlicek* (Çekoslovakya Bilimler Akademisi aday üyesi), *Ganço Ganey* (Bulgar Komünist Partisi MK üyesi), *Rogelio Gonzales* (Paraguay Komünist Partisi MK üyesi), *Xavier Garaycoa*, (Ekvador Komünist Partisi MK Yürütme Komitesi üyesi), *Erol Cantekin* (Türkiye Komünist Partisi MK üyesi), *Felix Dixon* (Panama Halk Partisi MK üyesi), *Ali Ileri* (Türkiye Komünist Partisi MK üyesi), *Edgar Caicedo* (Kolombiya Komünist Partisi MK üyesi), *Georg Kwiatowski* (Alman Komünist Partisi'nin dergideki temsilcisi), *Raja Collure* (Sri Lanka Komünist Partisi MK Politik Büro aday üyesi), *Luis Orlando Corrales* (Kosta-Rika Öncü Halk Partisi MK Politik Komisyon üyesi), *Unni Krishnan* (Hindistan Komünist Partisi Ulusal Konsey üyesi), *Jose Lava* (Filipinler Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi), *Jose Maria Laona* (Arjantin Komünist Partisi MK üyesi), *Domingos Lopes* (Portekiz Komünist Partisi MK aday üyesi), *Badamin Lhamsuren* (Moğolistan Devrimci Halk Partisi MK üyesi), *İbrahim Malik* (İsrail Komünist Partisi MK üyesi), *Ali Malki* (Cezayir Sosyalist Öncü Partisi MK üyesi), *Sam Moeti* (Lesoto Komünist Partisi'nin dergideki temsilcisi), *David Moraes* (Bolivya Komünist Partisi MK Politik Komisyon üyesi), *Farid Mugahed* (Mısır Komünist Partisi MK üyesi), *İb Nörlund* (Danimarka Komünist Partisi MK Yürütme Komitesi ve Sekretarya üyesi), *Jerzy Pawlowicz* (Polonya Birleşik İşçi Partisi'ne bağlı Sosyal Bilimler Akademisi doçenti), *Yevgeni Panfilov* (Felsefe bilimleri doktor aday, BSS çalışanı), *John Pittman* (ABD Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi) *Donald Ramotar* (Guyana İlerici Halk Partisi Yürütme Komitesi üyesi), *Jose Riva* (Dominik Komünist Partisi MK üyesi), *V. Ribakov* (Ekonomi bilimleri doktor aday, SSCB), *Refik Samhun* (Lübnan Komünist Partisi Politik Büro üyesi), *Janusz Seczys* (PBİP MK Uluslararası şube çalışanı), *Prof. D. Sirkov* (BKP MK'ne bağlı Bulgaristan Komünist Partisi Tarihi Enstitüsü müdürü yardımcısı), *Yuri Sklarov* (BSS başredaktörü) *Prof. Katalin Szokolay* (MSİP Yüksek Parti Okulu görevlisi), *Sandor Szorcisk* (MSİP'nin dergideki temsilcisi), *Agamemnon Stavrou* (Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi MK üyesi), *William Stewart*

(Kanada Komünist Partisi Yönetim Kurulu üyesi), *Satiadjaya Sudiman* (Endonezya Komünist Partisi MK üyesi), *Elean Thomas* (Jamayka İşçi Partisi MK üyesi), *Hans Vossen* (Alman Komünist Partisi Yönetim Kurulu'na bağlı olarak işletmelerdeki çalışmalar üzerine araştırmacı), *Bruna Furch* (Avusturya Komünist Partisi'nin dergideki temsilcisi), *Kadim Habib* (Irak Komünist Partisi MK üyesi), *Ali Havari* (İran Halk Partisi MK Birinci Sekreteri) *Salim Halid* (Ürdün Komünist Partisi MK üyesi), *Halid Hammami* (Suriye Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi), *Ho Şi Ban* (Vietnam Komünist Partisi'nin dergideki temsilcisi), Prof. *Horst Schumacher* (ASBP MK'sine bağlı Marksizm-Leninizm Enstitüsü'nde görevli) ve *Rondy Öhman* (İsveç Komünistleri Sol Partisi'nin dergideki temsilcisi). Sempozyumda ayrıca Komintern'in 7. Kongresi'ne katılanlardan biri olan *Halid Bağdaş* (Suriye Komünist Partisi MK Genel Sekreteri) ve *Stavros Zorbalas*'ın (Yunanistan Komünist Partisi Marksist Eğitim Merkezi yöneticisi) bildirileri de okundu.

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin 8. sayısında sempozyuma katılanların Komünist Enternasyonal'in 7. Kongresi'nin fikirlerinin tarihsel anlamına ışık tutan bildirileri ve konuşmalarını sunmuştuk. Aşağıda komünistlerin günümüzde barış için savaşımındaki enternasyonalist konumlarını ele alan tartışmanın bir dökümünü sunuyoruz.

SAVAŞ TEHLİKESİNE KARŞI DİRENİŞ SORUNU ÜZERİNE

Sempozyumda, bugün bir dünya savaşı tehdidine karşı verilen savaşıma yaklaşımın özünün komünistlerin şu açık çağrısında formüle edildiği belirtildi: «Savaş daha başlamadan engellenmelidir!» Bu yaklaşımda özgün olan nedir?

Karl Marks, komünist hareketin uluslararası eyleminin ideolojik temellerini ortaya koyan «Uluslararası İşçiler Birliği'nin Kuruluş Bildirisi»nde (1864), öteki sorunların yanısıra savaşa karşı savaşımı da ele aldı. Bunu metodolojik olarak görece bağımsız iki soruna ayırdı. *Birincisi*, uluslararası işçi sınıfının savaşa ve savaşa neden olan yönetici sömürücü sınıfların politikasına karşı koymada elindeki olanakları harekete geçirmesi ve yararlanması. *İkincisi*, böylesi canice bir faaliyetin durdurulamadığı durumlarda işçi sınıfının izleyeceği taktikler. Komünist hareketin tarihi boyunca Marksistler bu sorunun iki yanı üzerinde içinde bulundukları koşullar ışığında çalıştılar.

H. Schumacher, işçi sınıfının, özellikle onun devrimci kanadının her ne pahasına olursa olsun emperyalist savaş tehlikesine karşı savaş henüz başlamadan önce savaşım vermeye her zaman kararlı olduğunu söyledi. Bu nedenle İkinci Enternasyonal'in Stuttgart Kongresi'nin (1907) kararları,

işçi sınıfını yaklaşan Birinci Dünya Savaşı'na karşı koymak için elden gelen her şeyi yapmaya çağırırdı. Öte yandan savaş patlak verirse, bunun derinleştireceği bunalımı, kapitalizmin çöküşünü hızlandırmak için kullanmanın işçi sınıfı partilerinin görevi olduğu önemle vurgulanıyordu. Ancak o dönemde bu ana hatlar yalnızca birkaç işçi sınıfı partisinin pratik eyleminde yaşama geçirildi.

Bu iki sorun da Komintern'in 7. Kongresi'nde (1935) ele alındı. İşçi sınıfını faşist saldırılara karşı koymaya ve savaşı engellemeye yönelten kararlarında şöyle deniyordu: «Eğer işçi sınıfının tüm önleme çabalarına karşın yeni bir emperyalist savaş çıkarsa, komünistler barış için savaşımdaya örgütlenen savaş karşıtlarını, emperyalist savaşı, faşist savaş tacirlerine ve burjuvaziye karşı ve kapitalizmin yıkılması için bir iç savaşa çevirecek bir çalışmaya yönlendireceklerdir. (!)

Tartışmada şöyle bir soru ortaya çıktı: Böylesi bir yaklaşım nükleer savaş tehdidine karşı da geçerli midir? D. Ramotar, savaş tehlikesine karşı tutum belirlerken, şimdi barış içinde birarada yaşamaktan başkaca hiçbir mantıklı alternatifin olmadığı akılda tutulmalıdır, dedi. Öteki konuşmacılar da, eğer emperyalizm nükleer savaşa başvurursa, bunun toptan bir yıkım olacağını belirttiler. Barış olmadan tüm sosyal programların anlamı yoktur, çünkü nükleer bir savaştan sonra onları yerine getirecek tek bir kişi bile olmayacaktır. «Günümüz koşullarında, yok edici bir nükleer savaş bir iç savaşa ya da ulusal kurtuluş savaşına çevirmek üzerine konuşmak anlamsızdır» diyen E. Thomas sözlerini şöyle sürdürdü: «Sorun başkadır. Sorun, emperyalizmin politikasının bir devamı olan dünya savaşını, bu sistem dünyanın bir parçası olarak kalsa bile, bunun tamamen nasıl dışlanabileceğidir.»

A. Stavrau, geçmişle karşılaştırıldığında savaşı önleme sorununun şimdi köklü bir değişime uğradığını vurguladı. A. Havari, savaşın önlenmesinin yalnızca insan uygarlığının, halkların çıkarlarına en iyi uyan bir gelişme yolu sağlaması anlamına gelmediğini, bunun insanoğlu için bir ölüm kılım sorunu olduğunu belirtti. Komünistler nükleer savaşa yer verilmemesi görüşünü benimsiyorlar ve yığınlara da bunu benimsetmeye çalışıyorlar. Komünist partilerinin stratejileri günümüzde toplumsal ilerlemenin zorunlu koşulu olan barış içinde yanyana yaşama ilkesine bağlı olarak dünya barışının korunması olgusu üzerinde temellendiriliyor.

Savaşa karşı savaşımdaya günümüzdeki yaklaşımın bir başka temel niteliği, onu önlemenin gerçekten olanaklı olmasıdır. J. Lava, «Şimdi devletler, sınıflar ve sosyal güçler arasındaki denge barıştan yanadır. Bu tarihsel önemdeki bir olguda kendini göstermektedir. Faşizm üzerindeki zaferden buyana geçen 40 yıl boyunca emperyalist çevrelerin bir başka savaş

(!) Komünist Enternasyonal'in 7. Kongresi ve faşizme ve savaşa karşı savaşım, Moskova, 1975, s. 389 (Rusça).

çıkarmalarının engellenmesi olanaklı olmuştur» dedi. Günümüzde barış güçlerinin çok daha büyük potansiyellerinin olduğunu vurgulayan J. M. Lanao şöyle dedi: «Biz bunu çıkış noktası yaparak ve insanlığın geleceğini düşünerek şuna inanıyoruz ki, halklar emperyalizmin saldırgan politikasının önünde aşılmaz bir engel dikmeyi başaracaklardır. Kuşkusuz mevcut potansiyelleri hayata geçirmek büyük ölçüde savaşa karşı olan herkesin ortak eylemine ve toplumun barışçıl yolda gelişmesini yönetme yeteneğinde olan güçlü bir halklar ve hükümetler hareketi yaratmaya bağlıdır.»

D. Lopes, K. Habib ve A. Havari sosyalizmin emperyalizmle askersel dengeyi sağlaması ve bunun korunmasının, günümüzde savaşın önlenmesi stratejisinin dayandığı uluslararası ilişkilerde yepyeni bir etmen olduğunu belirttiler. Emperyalist güçlerin stratejik dengeyi bozmasına izin vermenin, saldırganlık ve savaş güçlerini cesaretlendirmekle eş anlamda olduğunu vurguladılar. Barışı güçlendirmek için bir yandan denge korunmalıdır, bir yandan da Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerin öteden beri savunduğu gibi, eşitlik ve karşılıklı güven temelinde askersel çatışma silahlarının düzeyi düşürülmeli, nükleer silahların yok edilmesine, genel ve tam bir silahsızlanmaya gidilmelidir. Horst Schumacher, gerçek uluslararası güvenlik yalnızca tüm devletlerin işbirliği ilkeleri üzerine oturtulabilir; bu, aklın ve gerçekliğin bir koalisyonunu yaratma politikasının anahtar ögesidir, dedi.

Sempozyuma katılanlar savaş tehlikesine karşı koymada Bağlantısızlar Hareketi içindeki Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin artan rolünü vurguladılar. L. Carrales ve V. Ribakov bu hareket içinde geri kalmışlığa karşı, yeni bir ekonomik düzen ve halklar arasında daha iyi ilişkiler için savaşım, silahlanma yarışına ve nükleer tehdide karşı koyuş arasındaki organik bağın artan ölçüde görüldüğünü söylediler. Yeni kurtulmuş ülkelerin sosyalist ülkeler ve uluslararası işçi sınıfı hareketini dost ve bağlaşıklık olarak görebileceği, gittikçe daha geniş ve artan ölçüde anlaşılıyor.

Nükleer bir felakete yol açabilecek gelişmelerin önünü almanın olanakları üzerinde duran J. Riva bazı çevrelerde ifade edilen «emperyalizmin yığdığı yığınsal kırım silahlarının ve ilk vuruş savunma sistemleri geliştirmesinin dünya savaş sorununu kapitalist ülkelerdeki geniş kamuoyunun dile getirdiği barış isteminin, barıştan yana olanların iradesinin dışına çıkardığına» ilişkin kuşkulara dikkat çekti. E. Thomas ve B. Fuch böylesi kuşku, nükleer savaşın tümüyle ABD ve SSCB'ye bağlı bir sorun olduğu, bunda bizim yapabileceğimiz hiçbir şey olmadığı ve zaman varken yaşamaya bakmak gerektiği görüşünde de ifade bulduğunu söylediler. Böylesi yazgıcı düşünceler, insanları pasifliğe itiyor, uluslararası politikaya müdahale etme konusunda cesaretlerini kırıyor. Bu düşünceler her ülkenin dünya çapında bir çatışmanın engellenmesine önemli katkıları olacağı olgusunun anlaşılmasından kaynaklanıyor.

Konuşmacılar çeşitli ülkelerin deneyimlerine dayanarak, ulusal çapta savaşının, ülkenin dış politikasının halk yığınlarının barış istemleriyle mi yoksa ABD emperyalizminin saldırgan çizgisiyle koalisyon içindeki «savaş partisi»yle mi biçimleneceğini belirlediğini gösterdiler. Ancak yalnızca tek bir ülkenin sınırları içinde hareket ederek nükleer tehlikenin önlenmesinin olanaksız olduğu da vurgulandı. Barış sorunu özde uluslararası bir sorundur ve bu, başarının hem tüm ülkelerdeki kazanımlar (ayrı ayrı her ülke de barışın savunulması çabalarını her yolla artırmanın zorunluluğu bundan dolaydır) ve hem de barış güçlerinin uluslararası işbirliği ve dayanışmasıyla belirlendiği anlamına geliyor.

Öyleyse farklı sınıfsal glerle böyle si dayanışma eylemlerinde birleştirici ilke nedir? Konuşmacılar İkinci Dünya Savaşı'ndan önce ve savaş sırasında bu ilkenin faşist barbarlığa karşı uygarlığın korunması olduğunu belirttiler. Faşizm, komünistlerin, sosyalistlerin ve burjuva demokratların ortak düşmanıydı. Aynı şekilde faşizmin dünya uygarlığının geleceği açısından getirdiği tehlikenin bilincine varılması ve Nazizmin başlattığı savaşta zafer kazanmasının kabul edilemezliği anti-Hitler koalisyonunu ortaya çıkardı. J. Riva «Bazı ülkelerde faşizm gerçek bir tehdit oluşturmakla birlikte, bu, barış ve demokrasi güçlerini toparlamada artık ortak payda olan bir sorun olmaktan çıkmıştır» dedi.

L. Veintimilla ve R. Gonzales bugün insanlığın nükleer yıkımla tehdit edildiğinin bilincinde olmanın, farklı ve hatta karşıt sosyal ve politik eğitlimden erkek ve kadınları savaşa karşı birleştirmenin ilkesi olduğunu sylerdiler. Bundan ötürü, yeryüzündeki tüm halklara savaş tehdidinin onları ne denli doğrudan etkilediğini gösterebilmeleri için yardımcı olmak, komünistlerin başta gelen grevevidir. E. Caicedo bunu şöyle açıkladı: «Bazı-ları hâlâ yanlış olarak ülkeleri çatışma alanının hemen yakınında olmadığı için nükleer bir yıkımda zarar grmeyeceklerini düşünüyorlar. Dünya-nın uzak bir köşesine giderek, kendini nükleer ölümden koruyabilmenin olanaksız olduğunu kavrayamıyorlar.»

Kapitalist ülkelerdeki pek çok insan için nükleer tehdidin görünen sosyal-sınıfsal yüzü geçmişteki faşist tehlikenin olduğu gibi açık değildir. Bu insanlar çok sık olarak nükleer tehdidin modern silahların doğasından ve bu yığinsal silah depolarından kaynaklandığına inanıyorlar. Hatta bazı aktif barış savaşçıları hâlâ bu tehlikenin politik kaynağını doğru olmayan bir şekilde tanımlıyorlar. J. Lava, D. Ramotar ve W. Stewart, emperyalist propagandanın «Batıya Sovyet tehdidi» konusundaki iddialarından kuşku duymayanlar da dahil olmak üzere, antikomünist kr inançların etkisindeki insanların da nükleer silahlara karşı çıktığını belirttiler.

Uluslararası durumun keskinleşmesinin ve silahlanma yarışının suçunu karşıt askersel bağlaşıkların sırtına «eşit» ya da «paylaşılan» şekilde yıkan formüller nükleer tehdide karşı sesini yükseltenler arasında oldukça yaygındır. Ne ki barış hareketindeki ideolojilerin özgürlükleri nükleer sa-

vaş tehdidinin kaynakları konusundaki böylesi yanlış görüşleri bu tehdidin ortadan kaldırılmasının insanlığın ortak kaygısı olduğunun anlaşılması ve devletlerin barış içinde yanyana yaşamasının uluslararası yaşamın zorunlu ve tek olası biçimi olduğunun tanınması ile birarada varolduğu olgusunda kendini göstermektedir.

Kuşkusuz bu, böylesi yanlış anlayışların tehlikeli olmadığı anlamına gelmez. Tersine bunlar barış hareketi içindeki ve çevresindeki olumsuz eğilimleri beslemeye hizmet ederler. Böylece bazı barış savaşçıları mevcut savaş hazırlıklarına karşı ivedi ve güçlü tavır alma yerine barışın bir önkoşulu olarak sosyalist topluluğun tek taraflı olarak silahsızlanmasında ya da sosyalist ülkelerin toplumsal ve politik düzenlerinde bir tür «liberizasyonlar» yapmasında ısrar etmeye başlıyorlar. W. Stewart «komünistler, 'ortak sorumluluk' ve nükleer silaha sahip devletlere ayrımsız bir yaklaşım gibi konularda, böylesi temelsiz görüşlerin barış davasına zarar verdiğini sergilemek için polemiği sürdürüyorlar. Bunu barış güçlerinin birliğini pekiştirmeye yardım edecek ve herhangi bir bölünmeyi önleyecek biçimlerde yürütüyoruz» dedi.

A. Havari, komünistlerin, geniş yığınların nükleer savaşın ne getireceğini ve tehlikenin nereden geldiğini görmelerini sağlamak gibi özel bir sorumluluğu olduğunu söyledi. Bu bağlamda nerede yürütülürse yürütülsün, aldığı biçimler ve özgünlüklerinden bağımsız olarak, barışın temel görevinin her yerde aynı olduğu belirtildi. Bu, komünistlerin geniş halk yığınlarını ABD emperyalizminin saldırgan çevrelerinin ve öteki ülkelerdeki onunla birlik içinde olan gerici güçlerin hegemonyacı çizgisine karşı koymak amacıyla örgütlemesidir. İnsanlığın üzerindeki nükleer yıkım tehdidi tam da bu saldırgan çevrelerden kaynaklanmaktadır.

O. Viciani savaş tehlikesinin kaynaklarını çözümledi ve uluslararası emperyalizmin ve hatta onun jeneratörü olarak ABD emperyalizminin delil olarak gösterilmesi, yeterli değildir, dedi ve şöyle devam etti: «Uluslararası tekeller düzeyinde işleyen ABD askersel-sanayi kompleksi, silahlı kuvvetlerin tepe yönetimi ve en gerici politik gruplar, uluslararası gerginlik ve çatışma politikalarının sosyal dayanağını oluşturmaktadır ve bunlar dünya arenasındaki saldırgan ve tehlikeli oyunların başlıca kışkırtıcısıdır. Fakat bunlar arasında bile şimdi ABD'deki politik erkin başlıca araçlarını kullanan en saldırgan çevrelerin tanımlanması gereği vardır. Bunlar, silahlanma yarışının tırmandırılmasını, yerel savaşların başlamasını, açık terörist diktatörlüklere desteği ve nükleer saldırganlık için çılgın planları hazırlayan ve yönetenlerdir.»

ULUSLARARASI DAYANIŞMANIN DİYALEKTİĞİ

Komünistlerin nükleer tehdite karşı savaşımındaki eyleminin etkililiği, büyük ölçüde onların uluslararası politikalarını ne ölçüde ardıcıl uygula-

dıklarına bağlıdır. Bu düşünce, proleter dayanışmasının içeriğini günümüzde barışın korunmasının gerekleri ışığında ele alan konuşmacılar tarafından birçok düzeyde temellendirildi.

B. Lhamsuren şöyle dedi: «Proleter enternasyonalizminde, sosyalist amaç her zaman genel demokratik sorunlarla organik olarak kaynaşmıştır. Bu sorunların çözümünden uzaklaşan, en iyi durumda çölde tek başına kalmış birisine benzer.» Proleter enternasyonalizmini, onun içeriğinden barışın korunması görevini dıştalayarak ele alan bir görüş, tekyanlıdır, son derece dar ve yanlıştır. Ve bu yalnızca günümüzün uluslararası ortamı açısından böyle değildir. Genel olarak Marksizm'in temel ilkeleri, komünist hareketin gelenekleri, deneyimleri ve politik ilkeleri açısından da böyledir.

Konuşmacıların belirttikleri gibi, proleter dayanışmasının karakteristik ve ayırtedici yönü, barışın ve sosyalizmin – yani reel sosyalizmin – ayrılmaz olduğudur. Komünistler barış için savaşımı her zaman «işçi sınıfının kurtuluşu için verilen genel savaşımın bir parçası» ⁽²⁾ olarak görmüşlerdir. Ve bu böyle bir «parça»dır ki, bu olmadan «genel»in kendisi de, devrimci hareketin ilkeleri ve görevlerine ilişkin Marksist-Leninst görüşün çarpıtılmış bir biçimine döner. L. Corrales ve K. Habib, bu «parça»nın reddedilmesinin cezasının ne olduğunu göstermek amacıyla sol maceracılığı, «emperyalizm üzerindeki sonul utkuyu kazanmak için barışın feda edilmesi» çağrısında bulunan saçma ve korkunç «teori»yi hatırlattılar.

Komünistlerin programatik amaçlarının gerçekleştirilmesi açısından barışın birincil öneminin farkında olunmasına karşın, yine de hâlâ, proleter enternasyonalizmine yeterince değer verilmediği ve hatta bunun reddedildiği görülmektedir. Sempozyumda, proleter dayanışmasının anlamsız ve yetersiz olduğu yolundaki görüşler de ele alındı. Proleter enternasyonalizmine, nükleer tehditin yok edilmesi amacıyla yalnızca komünistleri değil, aynı zamanda sosyal-sınıfsal, politik ve ideolojik görüş açısından farklılaşan, barış ve barış içinde yanyana yaşama için eylemlere katılanların geniş bir yelpazesini de harekete geçirme gereğine yanıt veren bir başka tür enternasyonalizm karşı konuluyor.

Bu bağlamda, komünist harekette kimsenin, tüm halkların genel insan-cıl kaygılarını, bu gezegende yaşamın korunması kaygısını ifade eden genel demokratik dayanışmanın yararlı ve pratik olarak uygun olduğundan kuşku duymadığı belirtildi. Tam tersine komünistler böylesi bir dayanışmayı kabul ediyorlar ve her yolla bunu teşvik ediyorlar, çünkü bu, olana en geniş barış cephesi için, tüm savaş karşıtlarının kaynaşmasına ve ortak eylemine duyulan gereği yansıtmaktadır.

Ancak, barış güçlerinin nükleer bir felaketin önlenmesinin ne kadar

⁽²⁾ K. Marks ve F. Engels, Yapıtlar, c. 16, s. 11 (Rusça).

gerekli olduğunun kavranmasından kaynaklanan bu artan enternasyonalist bilinci, komünistlerin enternasyonalizmini hiç de önemsiz kılmaz. B. Lhamsuren bu konuda şöyle dedi: «Komünistlerin birliği genel demokratik hedefler ve barış uğruna savaşanların tümünün dayanışmasının çekirdeğini oluşturur, çünkü buna ardıcılık, amaca uygunluk ve perspektif katar.»

S. Moeti, J. Riva ve Ho Şi Ban ise savaş karşıtı hareketi daha etkin kılmanın, komünist hareketin uluslararası işbirliğine ve Marks, Engels ve Lenin'in düşünceleri temelindeki ilkeli birliğinin daha da büyümesine artan ölçüde bağlı olduğunu belirttiler. E. Caicedo şunu vurguladı: «Savaşın önlenmesi için sınıfsal çerçeveyi oldukça aşan tüm barış güçlerinin bağlaşıklığı zorunlu olmakla birlikte, bu amaca ulaşılması herşeyden önce devrimci güçlerin, komünist partilerinin kendi aralarındaki birliğe bağlıdır. Tarihsel misyonları, barışın korunmasının birincil sorumluluğunu bunların omuzuna yüklemektedir. Eğer savaş karşıtı güçlerin dünya çapında uyum içinde olmasını istiyorsak, kendi sıralarımızı güçlendirmeliyiz.»

Tartışmalar sırasında, J. Pawlowicz, komünistlerin barışın korunması konusundaki tutumlarında ideolojik ve politik birliğin onların enternasyonalizminin bir ölçütü olarak görülüp görülemeyeceği sorusunu ortaya attı. Tartışmalarda da belirtildiği gibi, komünist hareketin hedefleri bu çerçevede içinde sınırlı değildir. D. Sirkov şöyle dedi: «Komünistlerin tarihsel misyonları şimdi şu ikili görevin üzerine gidilmesinden oluşmaktadır: Toplumsal ilerleme için savaşım ve nükleer savaş tehditinin yok edilmesi.» Günümüzde komünistlerin politikasında, militarizme ve savaşa karşı savaşımın önemi ve rolü artmakta, genel demokratik görevler de büyüyen bir anlam kazanmaktadır. Ancak bu, enternasyonalizmin sınıfsal, antikapitalist içeriğini asla azaltmamaktadır.

Sempozyumda, şimdiki uluslararası koşulların nerede eylem yürütülirse yürütülse komünistlerin programatik amaçlarına varmaları açısından belirleyici önemde olması nedeniyle, enternasyonalizmin ölçütünün ne olduğu konusuna böylesi bir yaklaşımın tümenden temelsiz olmadığı belirtildi. H. Hamami şöyle dedi: «Nükleer savaşın önlenmesi ve dünya barışının korunması sorunu, uluslararası komünist hareketin başlıca sorunlarından biri olmuştur.» Komünistlerin barışın ve barış içinde yanyana yaşamanın korunması uğrunda birliği, elbette genel demokratik dayanışma ile özdeş değildir, çünkü bu birlik sınıf ilkesi üzerine oturmaktadır. Bu ikincisi, özellikle ABD emperyalizminin başını çektiği en gerici çevrelerin politikasının neden olduğu nükleer tehdidin kaynağının ve kökünün, sınıf karakterinin kavranmasında, öte yandan, sosyalizmin uluslararası barışın sağlam bir kalesi olarak görülmesinde ve aynı zamanda savaşın hazırlanması ve başlatılması politikasına karşı direnen sınıfsal ve ulusal kuruluş savaşımının öneminin bilinmesinde ifadesini bulmaktadır.

Böylece, komünistlerin işbirliği, yalnızca barışa ilişkin sorunları kapsadığı durumlarda bile, tutarlı bir enternasyonalizme dayanmak zorundadır. Komünistler bu durumda da barış hareketi içinde bağımsızlıklarını korurlar. S. Zorbalas'ın kanısınca, günümüz koşullarında komünist ve işçi partilerinin insanlığın yüzyüze olduğu silahsızlanma, barış, yeni bir ekonomik düzen, demokrasi ve ulusal kurtuluş için savaşan halklarla dayanışma gibi sorunların çözümü için daha da ileri ortak eylemlere girişmesi özellikle yararlıdır.

S. Sudiman, J. Riva ve H. Hamami, barışa ilişkin konularda proleter enternasyonalizmi konumlarında yer almanın, nükleer bir dünya savaşının önlenmesinde sosyalizmin ve Sovyetler Birliği'nin nesnel ve olağanüstü önemli rolünden söz etmekten şu ya da bu biçimde geri durulmasını dışladığını belirttiler. Barışın korunması yönündeki çabalar, eğer günümüzün bu belirleyici barış gücüne karşı eylemlerle birleştiriliyorsa, boşunadır. Bu bağlamda, Raul Valdes Vivo, değişik ülkelerdeki komünistlerin sosyalist topluluğun barış girişimlerini desteklemesinin önemini vurguladı.

Sempozyuma katılanlar proleter enternasyonalizminin güncelliğine ilişkin kuşkuvarın teorik temelini ele alırken, bunun, günümüzde barışın sınıfsal ve ulusal kurtuluş savaşımının diyalektiğinin yeterince anlaşılamamasından kaynaklandığını belirttiler. Bu kuşkuvar, şu ya da bu biçimde, şimdi barışın korunmasının, işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketlerinin öteki görüşlerinden vazgeçilmesini zorunlu kıldığı düşüncesinden kaynaklanmaktadır. Bu yanlış bir düşünce tarzıdır. E. Thomas şöyle dedi: «Burada, barış için savaşımın önceliği sorununa soyut bir yaklaşım, bu savaşımın, halk yığınlarının ekonomik çıkarları, politik hakları ve ulusal sorunlarının çözümü için günlük savaşımından koparılması durumu vardır.» E. Caicedo şunu ekledi: «Barış ya da devrim, barış ya da halkların ulusal bağımsızlığı gibi bir ikilem formüle edenler, yanlış yaklaşım içindedirler.» Barış, emekçi halkın sınıfsal ve ulusal çıkarları, sosyalizmin çıkarları gözard edilerek korunamaz.

Başka konuşmacılar da komünistlerin sınıf düşmanlarının sosyalizmin, uluslararası komünist hareketin ve ulusal kurtuluş hareketinin zararına bir barıştan sözettiklerini, bunu hayal ettiklerini belirttiler. Emperyalizmin saldırgan çevreleri dünya sosyalizmini, komünist hareketi ve Marksist-Leninist ideolojiyi «tarihin çöplüğünde» görmek istediklerini açıklamışlardır. Ayrıca onlar, bunu yalnızca söylemeklede kalmıyorlar. Onların stratejisi halkların toplumsal ve politik yaşamlarını, ABD'nin ve uluslararası sermayenin bencil tutkularına uygun olarak zorla değiştirilmesini amaçlamaktadır. Burada, Washington'un hegemonyacı amaçları, onun sınıfsal amaçları ile yakından bağlıdır. Emperyalist çevreler, uluslararası sınıf savaşımını askersel bir çatışmaya dönüştürerek sosyalizme ve kurtuluş hareketlerine karşı savaşımında sosyal öç almayı ümit etmektedirler. Sudiman şöyle dedi: «Tüm ülkelerin halklarının egemenliği, güvenliği ve barışçı yaşamı, ABD

emperyalizminin saldırgan askersel faaliyeti tarafından tehdit altında tutulmaktadır.»

Bu arada, emperyalizmin çatışmayı şiddetlendirmeyi amaçlayan politikasının, sınıf çatışmasındaki konumlarını koruması ya da güçlendirmesi sonucunu hiç de güvence altına almadığı, konuşmacılar tarafından vurgulandı. Bu politika, kapitalizmden sosyalizme geçiş olan çağımızın içeriğini değiştirememekte ve geçici de olsa dünya devrimci sürecinin ilerlemesini engelleyememektedir. Emperyalizmin nükleer savaş tehdidini arttırmasına karşın, sınıfsal ve ulusal kurtuluş savaşını sürmekte, halk yığınları emperyalizmin üzerine giderek artan bir baskı uygulamakta ve sosyalist toplum geliştirmek ve güçlenmektedir. Sosyalizmin, işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketlerinin kazanımları, devletlerin barış içinde yanyana yaşamasının maddi temelini oluşturmaktadır.

Veintimilla, Schumacher ve başkaları, emperyalist propagandanın, toplumsal statükoyu emekçi halkın lehine değiştirmeyi amaçlayan ilerici güçlerin savaşımını karalamayı ve yığınların barış istemi üzerine spekülasyonlarda bulunmayı sürdürmekte olduğunu belirttiler. Kurtuluş hareketleri, işçi sınıfının hakları için, sosyalizmin çıkarlarını korumak için verdiği savaşım, antiemperyalist güçlerin karşılıklı dayanışması ve komünistlerin enternasyonalizmi, bunların tümü emperyalizm tarafından uluslararası ilişkileri bozan etmenler olarak nitelendirilmektedir. Sözde barış uğruna emekçi halkın sınıfsal faaliyetinin yavaşlatılması, ulusal kurtuluş hareketinin durdurulması, ya da «dondurulması» ve bunun sosyalizmle sıkı bağlaşıklığına son verilmesi düşüncesi reklam edilmektedir. Bütün bu propaganda, barışın korunmasının güçlü potansiyelinin, sınıfsal ve ulusal kurtuluş savaşımı ile savaşa karşı savaşımın kaynaşmasında yatan bu potansiyelin ortaya çıkmasını engellemeye yöneliktir.

Konuşmacılar böylesi bir birliğe ilişkin soruların basit olmadığını, teorik ve pratik alanda bütünüyle açık olarak görülemediğinin altını çizdiler. Şimdiki dönemin görülmesi gereken özgün yanının sınıf çatışmasını nükleer bir felaketin önlenmesine ve saldırganlık eylemlerine karşı yönlendirilmenin belirleyici bir anlam kazandığıdır. D. Sirkov şöyle dedi: «Genel olarak sorun, sınıfsal çıkarlarla, nükleer bir savaşın engellenmesine yönelik genel demokratik savaşım arasında optimal dengeyi bulmak ve bunu her bölgede, ülkede ve genel olarak dünyada her verili anda yapabilme sorunudur. Görev karmaşıktır, çünkü nükleer bir savaşın önlenmesi kesin bir zorunluktur, aynı zamanda iki toplumsal sistem arasındaki, emek ile sermaye arasındaki, ulusal kurtuluş hareketi ile emperyalizm arasındaki çelişkiler son derece gergin bir durumdadır.»

Barış için savaşımın toplumsal ilerleme savaşımı ile bağlanmasının biçimleri üzerindeki tartışma, sorunun metodolojik yönleri üzerinde, öznel ve nesnel etmenlerin, ulusal olanla uluslararası olanın ilişkisi üzerinde

odaklaştı. Emperyalist saldırganlık politikasına ve savaş hazırlıklarına karşı direnme olanaklarının, sosyalist toplumun ve savunma yeteneğinin daha da geliştirilmesi ve uluslararası işçi sınıfının ve ulusal kurtuluş güçlerinin konumlarının güçlendirilmesiyle daha da arttığı vurgulandı. Sınıf çatışması ile savaş karşıtı savaşımlar arasındaki ilişki, aynı şekilde bunun yöneliminde de ortaya çıkmaktadır. Kapitalist ülkelerde savaşın maddi ve politik hazırlığı, aslında, emekçi halkın ekonomik ve toplumsal kazanımlarını çalan, haklarını ayaklar altına alan sınıfsal güçler tarafından yürütülmektedir.

Birçok konuşmacı sorunun bu yönünü, ulusal kurtuluş hareketi açısından ele aldı. Corrales şöyle dedi: «Çağdaş devrimci sürece ve pratik faaliyetimize ilişkin teorik incelemelerimizde, sık sık yanlış bir şekilde barış için savaşımları ulusal kurtuluş hareketinden ayırıyoruz. Halbuki, ulusal kurtuluş hareketi saldırganlığın ve savaşın temel kaynağını, emperyalizmi zayıflatma amacına yöneliktir ve barış için savaşımın cephe hattındadır. Barrios şu görüşü dile getirdi: «Bir zamanlar emperyalizmin arka bahçesi olan Latin Amerika, ulusal ve sosyal kurtuluş için, demokrasi ve toplumsal ilerleme için muazzam bir savaş alanı haline gelmiştir. Böylece dünya barışının korunmasına katkısını artırmaktadır.»

Tartışmaya katılanlar, işçi sınıfının, demokrasi ve özgürlüğün çıkarları için savaşımındaki her başarının nesnel olarak barış savaşımını ilerlettiği görüşünü benimsediler. Lanao şöyle dedi: «Ne ki, bunun, savaş karşıtı savaşımındaki potansiyellerimizin tümü olduğunu düşünenler yanlış yapmaktadır ve dar bir yaklaşım içindedir.» Ve görüşünü kantılamak için iki duruma işaret etti. Komünistler savaş karşıtı harekete barışın korunmasından başka hiçbir istem öne sürmeyen büyük toplumsal güçlerin katılmasına yardımcı olmaktadır. Öte yandan, işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketinin, bir dünya savaşının önlenmesinin zorunluluğundan kaynaklanan geniş bir sorunlar yelpazesi üzerinde çok yönlü bir faaliyet yürütmesi gereği vardır. Garaycoa şöyle dedi: «Barış savaşımı ile antiemperyalist savaşım arasındaki bağ çok sıkıdır ve ayrılmazdır. Ancak her ikisini özdeş görmek de yanlış olacaktır.»

Tartışmada işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketleri ile barış hareketini birleştirmenin nesnel temeli çözümlenirken şöyle dendi: Savaş hazırlıklarının, işçi sınıfının koşullarını kötüleştirdiği, kapitalist ekonomide bunalım olgusunu derinleştirdiği, gelişmekte olan ülkelerde yeni sömürgeci sömürüyü şiddetlendirdiği ve bu ülkelerin çoğu kez insanın yaşamını sürdürmesinin en temel koşullarına ilişkin geniş sorunlar yelpazesinin üzerine gidilmesine engel olduğu olgusunun farkında olunması büyük önem taşımaktadır. Bir dünya savaş tehlikesi ulusal ve sosyal kurtuluşun sorunlarının çözümünü zorlaştıran genel bir politik atmosfer yaratmaktadır. Savaş genel olarak, yalnızca emperyalizme ve tekelleri sermayeye karşı uzun ve sürekli savaşım kazanılan herşeyi değil, aynı zamanda gezegenimizdeki

yaşamın bizzat kendisini de silip süpürme tehdidini yaratmaktadır. J. Lava, işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketi için barış uğruna savaşımın acil gereğinin buradan kaynaklanmakta olduğunu vurguladı. Bu savaşım öteki politik hedeflerle sıkışıkya bağlıdır ama kendi içinde de ayrı bir görev-dir. Ulusal kurtuluş savaşımı keskin biçimler olmakta, bu orada emperyalist saldırganlığa karşı silahlı savaşımı da içermektedir. Ancak bu durum bile dünya barışının korunması gereğini son derece önemli olmaktan çıkarmamaktadır.

W. Stewart şöyle dedi: «Komünistlerin faaliyetlerinde önceliklerin belirlenmesinin zorunlu olduğuna inanıyor ve nükleer savaş tehdidine karşı savaşımı en acil ve birincil görev olarak öne koyuyoruz. Ancak bunu, demokrasinin korunması ve genişletilmesine ilişkin ve ekonomik bunalımdan emekçi halkın çıkarlarının göz önünde tutularak çıkılmasına ilişkin öteki görevlerden kopormuyoruz.» Sempozyuma katılanlar bu görüşü desteklediler ve barış sorununun günümüzde dünya politikasının en önemli sorunu olmakla kalmayıp, yığınların savaş karşıtı eyleminin büyümesi ile, giderek artan sayıda ülkede iç politik yaşamın da merkez sorunlarından biri haline gelmekte olduğunu vurguladılar. Belirli koşullarda, savaşın önlenmesi sorunu, iktidar sorununda da belirleyici hale gelebilir.

Özel etmen, komünistlerin bilinçli faaliyeti, işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketinin bütün savaş karşıtı potansiyelinin seferber edilmesinde ve bunların bir dünya savaşını önleme çabalarında rollerinin artırılmasında belirleyici öneme sahiptir. Konuşmacılar, çabaların işte bu doğrultuda yoğunlaştırılmakta olduğunu belirttiler. H. Vossen şöyle dedi: «FAC'de geçmişe kıyasla işçi sınıfı giderek artan ölçüde barış savaşımına aktif olarak katılmaktadır, ancak bu hâlâ yetersiz düzeydedir. Ülkemiz işçi sınıfının barışın korunmasına daha somut katılımı için yapılması gereken daha çok şey vardır.» D. Lopes şöyle dedi: «Portekiz'de emperyalizmin militarist çizgisinin tehlikeleri konusunda, işçi sınıfı ve sendikal hareket içinde uyanıklık, öteki toplumsal güçlerden daha fazladır. Ancak bu gerekli örgütsel düzeye ve somut eyleme dönüşmemiştir. Bu konuda yapılacak çok şey vardır.» F. Dixon, kimi Latin Amerika ülkelerinde nükleer tehdidin yığınlara anlatılması konusunda çabaların yetersizliğine dikkat çekti. Caicedo «Barışın korunmasını Latin Amerika halklarının kendi çıkarlarını daha acilen etkilediğini hissettiği dava ile bağlamanın doğru bir mekanizmasını bulma»nın gereğinden söz etti. Bu tür bir bağın, savaş karşıtı hareketin sınıfsal, antiemperyalist istemlerle sınırlı tutulması anlamına gelmediğini, tom tersine, bunun ulusal kurtuluş güçlerinin ve onların geniş antiemperyalist potansiyellerinin barış sorunun çözüme kavuşturulması çabalarına daha aktif katılımı demek olduğunu belirtti.

X. Garaycoa, işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketi ile savaş tehdidine karşı koyma çabaları arasında somut bağlantı biçimleri ararken göz

önünde tutulması gereken önemli bir metodolojik zorunluluğun şu gerek-
ten kaynaklandığını belirtti: «Öne, yalnızca bu hareketlerin barışın korun-
masındaki rollerini ve faaliyetlerini artıran değil, aynı zamanda savaşın
engellenmesi sorununun önceliğinin tanınması temelinde öteki barış güç-
leri ile işbirliğine olanak veren görevler konması. Ötekilerin yanısıra, ba-
rış ve ulusal bağımsızlık savaşımı stratejisinin günümüzdeki özgünlükle-
rini belirleyen işte budur.»

Konuşmacılar, bu görevler arasında, savaşın maddi hazırlığının yapıl-
ması demek olan silahlanma yarışının durdurulması; görevinin herşeyden
önce geldiğini belirttiler. Silahlanma yarışı, işçi sınıfının ve gelişmekte olan
ülkelerin halklarının sömürülmesini artırmanın başlıca aracı ve toplumsal
ilerlemenin ve emekçi yığınların durumunun iyileştirilmesinin önündeki
başlıca engel haline gelmiştir.

Emperyalist saldırganlığa, devlet terörizmi politikasına, emperyalizmin
ve uşaklarının başlattığı yerel savaşlara ve çatışmalara karşı somut ey-
lem, (Lübnan'da, Afganistan'da, Nikaragua'da ya da Güney Afrika'da)
sınıfsal ve ulusal kurtuluş savaşımı ile dünya çapındaki savaş tedidine
karşı koyma arasındaki bağın önemli bir ifadesidir. Yerel savaşların dün-
ya çapında bir çatışmaya büyümesi gibi büyük bir tehlike vardır ve
komünistler bunun geniş halk yığınları tarafından anlaşılmasını amaçlı-
yorlar.

Tartışmada, Latin Amerika ülkelerinin dış borçlarının iptali isteminin
böylesi bir bağ için somut bir biçim olabileceğinden söz edildi. Raul Val-
des Vivo, bu istemin savaş karşıtı bir yönü olduğunu, çünkü borç veren
bankalara ödemelerin, askersel harcamalarında kısıntıya gidecek kreditor
ülkeler tarafından yapılmasını öngördüğünü söyledi. Dış borçların silin-
mesi isteminin harekete geçirici anlamını göstererek şöyle dedi: «İngil-
tere'nin ABD yönetimince de desteklenen Arjantin'e saldırısı, kıtanın tari-
hinde her zaman bir ulusal kurtuluşçu içeriği oluşmuş olan Latin Ameri-
kanizm ruhunu canlandırdı. Nikaragua ve El Salvador'a Amerikan müda-
halesine karşı direniş bu dayanışma duygusunu yeni bir düzeye çıkardı.
Şimdi Latin Amerika halklarının dış borçlar konusunda genel bir direnişi
neden beklenmesin?»

BARIŞSEVER GÜÇLERİN İŞBİRLİĞİNİ GÜÇLENDİRMEK

Sempozyumda, bir dünya savaşının engellenmesi için verilen savaşımın
komünistlerin toplumsal ve politik faaliyet alanını büyük ölçüde genişlet-
tiği belirtildi. İşçi sınıfının barışın savunulmasına geniş ölçüde katılımı ve
bunu etkilemesi doğaldır ki onun Marksist-Leninist öncüsünün çalışma-
larında ağırlık verdiği yönlerden biridir. Aynı zamanda komünistler ba-
rış için savaşanların saflarını genişletmeyi ve barışın korunmasını arzu

eden tüm güçleri harekete geçirmeyi ve onlarla ulusal ve uluslararası planda işbirliği yapmayı amaçlamaktadırlar.

Sempozyuma katılanlar, barış hareketleri arasında işbirliği sorununu çözümlerlerken bunun barış için savaşımla toplumsal ilerleme için savaşımı birbirine bağlama gibi daha geniş bir konunun parçası olduğu saptamasından hareket ettiler. Ne ki bu aynı şekilde özgün bir sorundur, çünkü bu konu işçi sınıfının emekçilerin sınıf savaşımını paylaşmayan, hatta bunları reddederek savaş karşıtı konumlarda yer alanlarla ilişkiliği ve eylembirliğini içermektedir. Konuşmacılar, bu nedenle, barışın korunmasının, komünistlerin nüfusun en değişik katmanları arasında çalışmanın yol ve yöntemlerinde büyük bir esneklik göstermelerini ve bunlara özgün yaklaşımlarda bulunma yeteneğinde olmalarını gerekli kıldığını belirttiler.

Günümüz savaş karşıtı hareketlerin karakteristik çizgisi, amaçları, niteliği ve bileşimi açısından demokratik ve genel olmalarıdır. Bu nedenle de bu hareketlerde işbirliği için herkese ortak bir sınıfsal temel olamaz. Böylesi bir temeli onların nükleer bir savaşın engellenmesi için duydukları kaygı oluşturmaktadır. Ne ki konuşmacılar bu temeli güçlendirirken, bir yandan barış hareketinin kendisi içindeki ve aynı zamanda savaş karşıtı eylemlerindeki çelişkilerin, öte yandan işçi sınıfının ve ulusal kurtuluş güçlerinin gerçek konumları arasındaki çelişkilerin dikkate alınması ve zamanında çözülmesi gerektiğini belirttiler.

Konuşmacılar böylesi çelişkilerin, örneğin, işçi sınıfının barış için savaşımında yetersiz düzeydeki aktif rolü ile, işçilerin oldukça büyük bir kesiminin seçimlerde uluslararası gerilimi artıran ve silahlanma yarışını tırmandıran bir politika izleyen politik partilere destek vermesi olgusunda ortaya çıktığını belirttiler. Bu çelişkilerin ne ölçüde giderileceği büyük ölçüde komünistlerin emekçi halk içindeki ideolojik ve politik çalışmalarına bağlıdır. İşçi sınıfı hareketine burjuva ideolojisinin yaptığı etki, işçi sınıfının yalnız sosyal savaşımında değil, aynı zamanda barış için savaşımında olanaklarını tam olarak ortaya koymasını engellemektedir.

Böylesi çelişkileri çözmenin yolları konusunu ele alan J. M. Lanao görüşünü şöyle ifade etti: «Ekonomik bunalımın çözümüne savaşımında bir şekilde çatışan güçler, yine de barış için savaşımında ortak bir temel bulabilmektedir. Arjantinli komünistler, Cumhurbaşkanı'nın barışın korunması yönündeki, uzayın silahlandırılmasına karşı, Orta Amerika'nın içişlerine emperyalist karışmaya karşı ve Sovyetler Birliği, Küba ve öteki sosyalist ülkelerle ilişkilerin geliştirilmesi yönündeki olumlu adımlarını destekliyor. Cumhurbaşkanı'nın barışın korunması yönündeki girişimlerinde temsil ettiği güçleri görmezden gelmemiz yanlış olurdu. Bu sektör bir tutum almak demek olurdu. Ne ki, hükümetin ekonomik ve toplumsal çizgisinde kendini açıkça gösteren emperyalizmin ve yerli oligarşinin baskısıyla uzlaşmalara ve sallantılara da kararlılıkla karşı çıkıyoruz.»

S. Zorbalas şöyle dedi: «Barış hareketinin gücü onun genişliğinden ve birliğinden gelir. Bu nedenle bunu bütünüyle bir parti davasına dönüştürme yönündeki eğilimi aşmak ve birliği bozan ve ortak savaş karşıtı faaliyeti zorlaştıran eylemleri önlemek zorunludur.» Yunan komünistlerinin, kent ve köylerdeki emekçi insanların, eski askerlerin, sanat ve bilim adamlarının, gençlerin ve kadınların daha da geniş katılımı yoluyla barış hareketini genişletmek için nasıl çalıştıklarını sergiledi. Başarı, birçok Yunan yurttaşının kaygı noktasını oluşturan konuların öne çıkarılması ile sağlanıyor: Doğu Akdeniz'deki tartışmalı konuların barışçı yoldan çözüme kavuşturulması, Yunan topraklarındaki ABD askersel üslerinin kaldırılması ve topraklarımıza nükleer silah yerleştirilmemesi, ülkenin saldırgan NATO blokundan çıkması ve askersel harcamaların kısılması. Ülkede üç değişik harekete mensup olan barış savaşçılarının ortak eylem yapmaları daha geniş bir birlik için yeni olanakların aranmasının sonucudur. Bunlar nükleer silahlardan arındırılmış bölgelerin oluşturulmasını, nükleer silahların dondurulmasını ve uzayın silahlandırılmasının engellenmesini amaçlayan girişimleri desteklemektedir.

S. Zorbalas şöyle devam etti: «Aynı zamanda, barış savaşımı ile emekçi halkın yaşamsal çıkarlarının savunulmasını birbiri ile bağlayan Yunan komünistleri, PASOK hükümetinin, grev hakkını kısıtlayan antidemokratik kararnamelerinin iptalini istemekte ve bunalımın yükünü emekçi halkın sırtına yıkan «kemerleri sıkma» politikası uygulama çabalarına karşı direnmektedirler.»

Tartışmada, barış güçlerini işçi sınıfı ile yurtsever bir temelde bağlamanın büyük potansiyelleri de ele alındı. Kimi ülkelerde Washington'un saldırgan politikası ile bağlanan iç gericiliğin hareketlenmesinin, bunların artan askersel, politik ve ekonomik bağımlılığı ile ilişkili olduğu gösterildi. Bu nedenle ülkenin barıştan yana bir politika izlemesi için savaşım, böylesi bir bağımlılık aşılardan hiç bir ufka sahip olamaz.

Çeşitli uluslararası konularda ve bunların çözümüne yaklaşımda farklı değerlendirmelerden kaynaklanan barış hareketi içindeki çelişkilerin ve olası farklılıkların, ana çabanın, barış için savaşımı daha da güçlü ve amaca yönelik kılma isteminin önüne geçmesine asla izin verilmemelidir. S. Moeti şunu vurguladı: «Komünistler savaş hazırlıklarına karşı tüm ciddi eylemleri desteklerler ve kendi görüşlerinin kabul edilmesini şart koşmazlar; ancak, barış savaşçıları tarafından sosyalizmin, işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketinin barış için savaşımındaki rolünün anlaşılması ve güçlendirilmesi için konularını açıklarlar.» Başka konuşmacılar da, bu konuya ilişkin olarak, savaş karşıtı harekete karşı sektör tutumların ve somut eylem yerine içi boş devrimci lafazanlığın geçirilmesinin kabul edilemez olduğunu belirttiler.

Barış hareketleri birçok özgün çizgi taşımaktadır. Çünkü farklı geliş-

mektedirler, değişik savaş kaşısı sorunlarla yüzyüzedirler ve her ülkenin genel ekonomik, toplumsal ve politik yaşamında farklı yer almaktadırlar. D. Sirkov, değişik hareketlerin uluslararası gerginliği tırmandıranlara karşı bağımsız ve paralel savaşım yürütebileceklerini belirtti ve şöyle devam etti: «Bunların işbirliği ortak bir programın ya da nükleer tehdide karşı eylemleri yöneten ve koordine eden örgütsel yapıların kabülünü zorunlu kılmamalıdır». W. Stewart şöyle dedi: «Barış için eylemin birçok yönünün olduğu bilinmelidir. Bunları bir tür tek biçime sokmaya çalışmak saçmalıktır. Ancak bunların birbirine yaklaşma ve benzeşme süreci ile belirlendiği olgusu da görülmelidir. Örneğin, ABD yönetiminin Yıldızlar Savaşı hazırlığı planlarının protesto edilmesinde ortak bir tutumun gelişmekte olduğuna ilişkin işaretler var. Kimi ülkelerde savaş karşıtlarının ulusal koalisyonları ortaya çıkıyor. Kanada'da Komünist Partisi, Yeni Demokratik Parti ve başlıca sendika merkezleri şu istemler çevresinde birleşiyorlar: Kanada'da «Cruise» roketlerinin denemelerine son verilmesi ve ülkenin nükleer silahlardan arındırılmış bir bölge haline getirilmesi, uzayın silahlandırılmasından vazgeçilmesi, nükleer ve genel silahsızlanma yönünde önlemler alınması, askersel-stratejik denge yönündeki istemlerin tanınması ve yumuşamaya geri dönülmesi. Deneyim gösteriyor ki, savaş karşıtı savaşımında belirli minimum (asgari) programlar oluşturmak olanaklıdır ve yararlıdır.»

Sempozyumda, tüm barış güçlerinin işbirliğini güçlendirmenin, işçi sınıfının savaş karşıtı eylemlerdeki rolünü artırmasına ve herşeyden önce barış konusunda birliğini sağlamasına büyük ölçüde yardımcı olduğu vurgulandı. Deneyim gösteriyor ki, işçi sınıfı burada belirleyici toplumsal güç olabilir.

Barış savaşçılarının birleşmesinin, savaşın engellenmesine yönelik politik, ekonomik ve ideolojik sorunların çözümü etrafında olduğu belirtildi. İb Nörlund savaşın hazırlanma biçimlerinin sistematik bir listesini sundu ve buna uygun olarak bunlara karşı koymanın ana çizgilerini de ortaya koydu: Silahlanma yarışına karşı savaşım, tehlikeli biçimde kötüleşmiş olan uluslararası durumun daha da istikrarsız hale gelmesinin önlenmesi ve savaş tacirlerini etkili biçimde yalıtlayacak ölçüde emperyalist propaganda karşı koyuş. İb Nörlund şöyle dedi: «Barış için eylemin her çizgide ardıcıl gelişimi kendiliğinden ortaya çıkmaz. Bu, sınıf çatışmasının yasalarını bilen bilinçli güçlerin etkisi altında yapılabilir. Komünistlerin sorumluluğu işte buradan doğmaktadır. Barış cephesini, geçmişte olduğundan çok daha geniş ve güçlü, savaşın hazırlıklarını ve patlamasını engellemeye yetenekli bir barış cephesini zamanında kurmak önemli ve gereklidir.»

İb Nörlund, barışın korunması uğrındaki ideolojik faaliyette, ağırlığı nükleer bir savaş tehdidine vermenin, sosyalist topluluğun uluslararası durumu iyileştirme yönündeki politik girişimleri konusunda bilgilerin yaygın-

laştırılmasının, antisovyetizm ve antikomünizmin sergilenmesinin ve barış güçleri arasında karşılıklı anlayış için çalışmanın önemli olduğunu ekledi.

A. Havari, barış konusunda ideolojik savaşımın keskinleşmekte olduğunu belirtti. Sosyalizmin ve komünist hareketin ve halkların ulusal kurtuluş savaşımının rolüyle ilgili yanlış düşünceler, etkili savaş karşıtı eylemleri zorlaştırıyor. Böylesi düşüncelerin etkisi giderilmek isteniyorsa, emperyalist propagandaya karşı daha güçlü bir direniş gösterilmeli ve komünistler kendi ideolojik ve politik konumlarını açıklamak için daha fazla çaba göstermelidirler.

Hareketimiz, savaş karşı savaşımında eşit haklı bir partnerdir. Ancak, Erol Cantekin ve Sam Moeti, komünistlerin savaş karşıtı hareketin konumlarını güçlendirmede başı çeken bir rolleri olduğunu belirttiler. Bunun barış savaşçılarına emirler yayınlama ya da talimat verme isteği ile hiçbir ilgisi yoktur. Çünkü komünistler çağımızın öncü sınıfının çıkarlarını dile getirirler ve onların savaşımın koşullarını, araçlarını, çizgisini ve gelişme ufuklarını anlamalarına yardımcı olan bilimsel Marksist-Leninist teori tarafından yönlendirilmektedirler. Onlar barış hareketi içinde en enerjik, amaçlı ve tutarlı politik güç olarak davranırlar.

Sempozyum'un çalışmasını toparlarken, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin Genel Teorik Sorunlar Komisyonu Başkanı Ganço Ganev, Komintern'in 7. Kongresi'nin ideolojik mirasının günümüzde barış ve toplumsal ilerleme için savaşımın özgünlüğüne ve deneyimine açıklık getirilmesi için gerekli olan konuların tartışılmasına temel sağladığını belirtti. Konuşmacılar Marksist araştırmacıların ilgi duydukları şu konuları ele aldılar: İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde barış ve sınıf savaşımı diyalektikliğiyle ilgili Marksist görüşün geliştirilmesi; savaş karşıtı harekette işçi sınıfının rolünü artıran etmenler; barış için savaşım ile işçi sınıfı ve ulusal kurtuluş hareketleri arasındaki ilişki; barış güçleri arasındaki bağlaşıklık politikasının ilkeleri; barış için savaşımında genel demokratik dayanışma ve komünistlerin enternasyonalizmi.

7. Kongre'nin bize devrettiği düşüncelerle ilişkili başka konular da ele alındı. Bir dizi partinin Kongrenin oluşturduğu çizgi doğrultusunda faşizmi, yaklaşan savaş geri püskürtmedeki tarihsel deneyimi komünistlerin işçi sınıfının birliği için savaşımı emperyalist saldırganlığa karşı ulusal yurtsever direnişi örgütlemekteki deneyimleri üzerine bildiriler sunuldu.

Tartışma derginin ilerdeki faaliyeti açısından genel bir sonuç çıkarılmasını sağladı. Savaş karşıtı hareketin ideolojik açıdan temellendirilmesi ve bunda komünistlerin rolü, bugün yalnızca Marksist araştırmaların son derece önemli bir konusu olmakla kalmayan, aynı zamanda komünist harekette daha sıkı bir birliğin sağlanmasına yardım eden ve daha enerjik savaşım için uluslararası işbirliğinin somut yönleri üzerinde görüş birliğini güçlendiren bir etmendir.

Ana çatışma alanında

(ASYA VE AFRIKA'DA ANTİKÖMÜNİZMİN BUGÜNKÜ ÖZELLİKLERİ VE EĞİLİMLERİ)

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi'nin Asya ve Afrika'da Ulusal Kurtuluş Hareketinin Sorunları Komisyonu, Asya ve Afrika'da 'antikomünizmin sosyal kaynakları, yönelim ve biçimleri konusunda görüş değiş tokuşunda bulundu. Tartışma, Sri Lanka Komünist Partisi'nden Raja Collure, Filipinler Komünist Partisi'nden Jose Lava, İsrail Komünist Partisi'nden İbrahim Malik'ten oluşan uluslararası çalışma grubunun hazırladığı bir tebliğ temelinde yapıldı. Aşağıda, tartışmadan bir özet bulacaksınız.

Antikomünizmin belirgin bir yanı, onun çok çeşitli olmasıdır. Öyle ki, biçimleri, yönelimleri, kavramları, doktrinleri, tarzları ve yöntemleri bile türdeş değildir. Tarihsel anın ağır basan özgülüklerine, ulusal ve yerel koşullara, hatta sözcülerinin eğilim, heves ve tercihlerine göre, her seferinde yeni bir yan kazanır.

Asya ve Afrika'da da, antikömunizmin kendine özgü yanları vardır. Özellikle, söz konusu görünümünün doğuş ve gelişme biçimlerinden ötürü, bu böyledir. Herkesin bildiği gibi, antikömunizm, yükselen komünist hareketin meydan okumasına karşı, egemen burjuva sınıfının bir yanıtı olarak ortaya çıktı. Ancak Asya ve Afrika'nın sömürge ve bağımlı ülkelerinde, antikömunist görüş ve duygular, örgütlü işçi sınıfı hareketi bir yana, daha burjuvazinin ve proletaryanın oluşmasından çok önce yayılmaya başladı. Bu görüşler, ulusal ve toplumsal kurtuluş düşüncesine, «devrimci salgın»a karşı bir çeşit önleyici olarak sömürgeci yöneticiler tarafından ekildi.

Ancak, toplumsal gelişmeyi yavaşlatmak ve Doğu ülkelerinin «dünya devrimci hareketinin genel girdabına girmesi»ni ⁽¹⁾ önlemek için emperyalistlerin yapabilecekleri bir şey yoktu. Ekim Devrimi, köle halkların tarihsel eyleme devâsa ölçülerde gözlerini açmalarını sağladı. Bu devrim, evrensel ölçüde işçi sınıfı hareketinin ulusal kurtuluş savaşçılarıyla bağlaşıklığının yolunu açtı. Aynı zamanda, ezilen ülkelerde yığınsal savaşımın örgütlü ve amaçla yönelik olması düşüncesini getirebilecek güçlerin olgunlaşmasını belirleyen etmen oldu. Ekim Devrimi'nden sonraki ilk on yılda, Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinde 22 komünist partisi kuruldu.

Yeni tarihsel aşamada, antikömunizm yeni çizgiler kazandı. Birincisi,

(1) V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 45, s. 403 (Rusça).

antisovyetizm, örgütlü işçi sınıfı devletine, Sovyetler Birliği'ne saldırılar başa geçti. Rusya'da sosyalist devrimin zaferinden sonra, dünyadaki gelişmeler açısından önemli her sorun, çok yönlü ve sınıf kavrayışına dayalı savaşıma bakarak ele alınmaya başlandı. Lenin'in de belirttiği gibi, «tek bir ulusal ya da sömürge sorununu, dünyanın en ücra köşesi bile söz konusu olsa, doğru olarak ortaya koymak» ⁽²⁾ artık bu gerçeği göz önüne almadan olanaklı değildi.

İkincisi, sömürgeci baskı zincirini kırma peşinde koşan ulusal kurtuluş hareketine karşı saldırılar daha da şiddetlendi. Özünde, tek bir yurtsever lider, tek bir özgürlük ve bağımsızlık savaşçısı bile komünizmi yama suçlaması dışında bırakılmadı. Emperyalist gericiliğin niyetlerine karşın, bu, komünizmin başarı hanesine yazılmalıdır. Çünkü bu, komünizmin insanlığın en yüce ülkelerini simgelediğini doğruluyor. Aynı zamanda, dünya devrimci sürecinin önemli bir bileşeni olarak kurtuluş hareketinin oynadığı rolü emperyalistlerin bildiklerini gösteriyor. Ortak düşmanı ezmek için, uluslararası proletarya ile ulusal kurtuluş güçlerinin sıkı ve savaşkan bağlaşıklığı konusunda Lenin'in tezi, «Bütün ülkelerin proleterleri ve ezilen halkları, birleşin!» belgisinde özlü anlatımını buldu. O zamandan bu yana, bu bağlaşıklığı dağıtma, birbirlerinden yalıtılarak devrimcilerin konumunu zayıflatma çabaları, antikomünist çalışmaların ana yönelimlerinden biri oldu.

Emperyalizmin sömürge sisteminin çökmesiyle, ulusal kurtuluş bölgesinde antikomünizmin ana amacı, devrimci sürecin daha da derinleşmesini engelleme, özgürlüğüne yeni kavuşmuş ülkeleri kapitalist dünyanın bağımlı ve sömürülen çeperi statüsünde tutma, bu ülkelerin toplumsal ilerlemeye geçişini ve sosyalizmi kurmalarını önlemeye dönüştü. Antikomünizm, ideolojik destekle emperyalist yenisömürgeci stratejiye bellibaşlı araçları sağlama görevini üzerine aldı. Antikomünizmin yönelimleri ve yöntemleri, uluslararası alanda ve tek tek ülkelerde güçler dengesindeki değişimler, olayların gidişindeki dolambaç ve dönemeçler, emperyalizmin stratejik ve taktik doğrultusundaki değişimlerin etkisi altında oluşuyor ve biçimleniyor.

SON DÖNEMİN «HAÇLI SEFERCİLERİ» VE ONLARIN YANDAŞLARI

1970'li yılların sonları ve 1980'li yılların başlarında, antikomünizmin ideolojik ve politik yapısında önemli değişiklikler oldu. Bu değişiklikler, sosyalizmle olan tarihsel yarışmayı, yumuşama koşullarında, barışçıl araçlarla kazanma konusundaki tahminlerin gitgide artan ölçüde açık umutsuzluğuna en saldırgan emperyalist çevrelerin, başta ABD'nin yanıtıydı. Bu çevreler, politik ve sosyal ölç stratejisine dayanarak bir karşı

⁽²⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 41, s. 242.

taarruzu örgütlemeye çabaladılar. Komünizme karşı «haçlı seferi» ilan edip, yüzlerindeki maskeyi atarak, açık saldırıya geçtiler. Öyle ki, komünizmi «tarihin çöplüğü»ne atmaya kalkışacak kadar ileri gittiler. Bu da, emperyalist gericiğin dünyadaki gelişmelerin kendi senaryosuna hiçbir biçimde uymaması karşısındaki umutsuzca kaygılarını yansıtıyor. Emperyalizmin egemenlik alanını daraltan, onu temelinden sarsan köklü değişiklikleri durdurma çabalarının sonunda beyhude olduğunu kanıtlıyor.

Üçüncü Dünya'daki durum da işte bunu doğruluyor. Gerçi ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesi, «detant» («yumuşama») kavramının politik sözlüğe girişinden çok önce başlamış bulunsu da, uluslararası iklimin yumuşaması, emperyalizmin doğrudan müdahale olasılıklarının daralması, özgürlük savaşçılarının mücadelesi için, tartışma götürmez bir biçimde daha elverişli dış koşullar yarattı. 1970'li yıllarda Güney Vietnam, Laos, Kamboçya, Angola, Mozambik, Etiyopya ve Afganistan'ın emperyalist denetim yörüngesinden çıktıklarını belirtmek yetecektir.

Arzulamadığı değişiklikleri durdurma çabası içinde olan Washington, antikomünizmi yalnızca devlet politikası düzeyine çıkarmakla kalmadı. Bunu aynı zamanda uluslararası alanda bütün eylemlerinde bir kılavuz olarak kullandı. Her şeyi ya da siyah ya da beyaz olarak gören antikomünizm, Üçüncü Dünya'yı, karşıt sosyal sistemler arasında bir «savaş alanı» saymaya başladı. ABD egemen çevrelerinin kavrayışına göre, ulusal kurtuluş hareketi, genç devletler halklarının bağımsızlıklarını pekiştirme savaşımı, onların kendi yazgılarını belirleme hakkı, nesnel nedenlerden ve toplumsal gelişme yasalarından doğan bir olgu değil, Moskova'nın ve uluslararası komünizmin entrikaları'nın sonucuymuş ve buna yanıt, ancak şiddetle, askeri güç kullanarak verilebilirdi ve verilmeliydi.

Washington yönetimi ulusal kurtuluş hareketine karşı savaş ilan etmiş bulunuyor ve bunu «uluslararası terörizme karşı savaşım» maskesiyle örtmeye çabalıyor. Amerika'nın politika cephaneliğinde bu yeni bir konu değildir. Ancak şimdiki makam sahibinin Beyaz Saray'a gelmesiyle, bu konu geçmişte raslanmadık ölçüde gürültü kazanmış, eşi görülmedik bir düzeye yükselmiştir. Şimdi ABD resmi çevreleri, özgürlük savaşçılarının tek tek bazı örgütlerine değil, ulusal kurtuluş hareketinin bütününe «terörist» etiketini yapııştırıyorlar. Egemen devletlerin, Vietnam, Angola, Libya ve Suriye'nin dış politikalarına bu hafta iliştiriliyor. Halkların özgürlüğe olan özlemini bastırma olanak ve yeteneğini açıkça abartan ABD yönetimi, istediği yerde ve istediği zaman, zararlı saydığı hükümetleri devirmeyi kendine «ahlâki bir görev» ilan etmiş bulunuyor. Bu «görev»i bir ölçüde inandırıcı kılabilme çabasıyla, ulusal kurtuluş güçlerine karaçalıyor. Bu güçlerin Sovyetler Birliği, Küba, Vietnam ya da başka bir sosyalist topluluk üyesi ülkenin «kışkırtma»sı ve desteğiyle hareket ettikleri suçlamasında bulunuyor. Söz konusu ülkelerin «komünist diktatörlükler»i bütün dünyaya yayma çabasında olduklarını öne sürüyor.

Kullanıla kullanıla bayağılaşan «komünist tehlike» yalanı, ulusal kurtuluş bölgesine işte böyle uyarlanmış bulunuyor. Asya ve Afrika'nın yeni devletlerindeki gelişmelere ilişkin olarak, 1970'li yılların ortalarında bu hayalet, daha bir tantanayla dalgalandırılmaya başlandı. Dışarıdan saldırıyı püskürtmeleri, emperyalist ve hegemonyacı güçlerin müdahalesine karşı direnmeleri için, Angola, Etiyopya, Kamboçya ve Afganistan halklarına yapılan enternasyonalist yardım, Afrika'nın güneyi, Afrika Boynuzu ve Çin Hindî'nin stratejik bakımdan önemli bölgelerini «komünistlerin kontrolü» altına alma çabası ve güneydeki denizlere «kızıkların yayılması» biçiminde tanıtıldı ve hâlâ da öyle tanıtılmak isteniyor. Kendi uluslararası haydutluk, devlet terörü politikasına ve öteki ülkelere ve halklara karşı kışkırtmalarına «teorik gerekçe» sağlayabilmek için, «komünizm tehlikesi» ve «Sovyet askeri tehdidi» diye boş yere masatlar anlatıp duruyorlar.

Ancak, burjuva düşünce ölçütlerine göre bile, bu masalları destekleyecek teorik hiçbir temel olmadığını görmek zor değildir. «Kavram» olarak öne sürülen şey, özünde Marksizm-Leninizm'e yabancı olan karaölü «devrim ihracı» tezine gelip dayanıyor. Bu tez, zafere ulaşan ilk sosyalist ülke ve Sovyet toplumunun politik öncüsü Sovyetler Birliği Komünist Partisi tarafından daima ve en kesin ifadelerle reddedilmiştir. Haziran 1983'teki SBKP Merkez Komitesi Plenumu'nda şöyle denmiştir: «Komünistler, geleceğin sosyalizme ait olduğu inancını taşıyorlar. Ancak bu, hiçbir biçimde bizim devrim ihracı işine girme, öteki ülkelerin işlerine karışma niyetinde olduğumuzu göstermez. Genel olarak söylemek gerekirse, devrimi ihraç etmek mümkün değildir. Sosyalizm, yalnızca her ülkedeki toplumsal gelişmenin nesnel gereklerinden ortaya çıkıp büyüyebilir.»⁽³⁾

Sosyalist devletleri öteki ulusların iç işlerine karışmakla suçlayan emperyalistler, Üçüncü Dünya'daki paralı uşaklarını antikomünist bir temelde birleştirme çabalarından vazgeçmiyorlar. Bu yaz, tropik Afrika ormanlarından birinde, Angola, Nikaragua, Afganistan, Laos ve Kamboçya'ya karşı ilan edilmemiş birer savaş yürüten çetelerin elebaşları bir araya getirildi. Bu toplantıyı, iki yıl önce ABD'de kurulan aşırı sağcı «Amerika İçin Yurttaşlar» adlı örgüt düzenledi. Reagan'ın açıkça «onların amaçları, bizim de amacımızdır» dediği mesajı, bu toplantıda okundu. ⁽⁴⁾ Toplantı, Demokratik Enternasyonal adını alan örgütün kabul ettiği bir «program»la son buldu. Bu toplantının ardından, «antikomünist isyancıların birinci dünya kongresi»nin toplanmasının planlandığı bildiriliyor.

Bu iğrenç kelime oyunları onlar, Washington'un gözetimi altında, CIA'nin banka hesaplarına kayıtlı kaotillerin bağlaşıklığını kurma, hepsinin birden taktiklerini çizme, bütün bunlara da yasal bir görüntü verebilme

⁽³⁾ SBKP Merkez Komitesi'nin 14–15 Haziran 1983 günlü Plenumu belgeleri, Moskova, 1983, s. 24–25 (Rusça).

⁽⁴⁾ «International Herald Tribune», 7 Haziran 1985.

çabalarını örtmeye kalkışıyorlar. Beyaz Saray'ın bir dış politika kuralı durumuna gelen terörizm, özgürlüksever uluslara karşı sinsice amaçları elde etmede yeni bir araç oluyor.

Asya-Afrika bölgesinde, özgürlük, barış ve sosyalizm güçlerine karşı «haçlı seferi»nde, biri Ortadoğu'da, öbürü Afrika kıtasının güneyinde emperyalizmin kalesi olan İsrail ve Güney Afrika'ya özel bir görev veriliyor. Reagan yönetiminin İsrail'le ilişkisini «stratejik bağlaşıklık», Güney Afrika'yla ilişkisini «yapıcı işbirliği» düzeyine yükseltmesi bosuna değildir.

Antikomünizm, ulusal ve sosyal kurtuluştan nefret, İsrail'in siyonist yöneticilerinin iç ve dış politikalarının temelini oluşturuyor. Arap topraklarının işgalinde, komşu Ortadoğu ülkelerine karşı bitip tükenmeyen saldırıların da, Arap kurtuluş hareketini geri döndürme, bu hareketin devrimci kazanımlarını hiçe indirme ve emperyalizmin bölgede yeniden konumlarını elde etmesi çabalarında, bu görülüyor. Öteki bölgeler, özellikle Afrika ve Latin Amerika'ya ilişkin olarak emperyalizmin genişölmürgeci planlarında İsrail'e verilen görevin önemi de hiçbir biçimde küçümsenemez.

Gerek İsrail siyonistleri, gerekse Pretoria ırkçılarının, artan saldırganlıklarını haklı gösterebilmek için kendilerine okyanus ötesindeki patronlarınca sunulan aynı gerekçeleri kullanmaları dikkat çekicidir. Örneğin, geçen Nisan ayında Güney Afrika Savunma Bakanı General Magnus Malan tarafından kamuoyuna tanıtılan Beyaz Kitap'ı ele alalım. Bu kitabın bir yerinde şöyle deniyor: «Son on küsur yıl içinde Güney Afrika Güvenlik Kuvvetleri'nin kararlı askeri eylemleri, Afrika'ya, ülkelerindeki Rus müdahalesinin tehlikelerini, aynı zamanda devrimci reçetelerin getirdiği ızdırıp ve geri adımları göstermede, yeterli bir süre olmuştur sanırız.» ⁽⁵⁾ Beyaz Kitap'ın yazarlarına göre, bu «kararlı eylemler» (saldırı ve bozgunculuk eylemleri diye okuyunuz), Güney Afrika'nın birçok komşusunun «akıllarını başlarına getirmiş» ve «Rus emperyalizminin tehlikelerine karşı onların gözlerini açmıştır». ⁽⁶⁾

Aynı çevreler, hiç yüzleri kızarmadan, Güney Afrika'daki bütün «toplumsal huzursuzluklar ve işçi çatışmalarını», sözümona «vekilleri» aracılığıyla, yani Güney Afrika Komünist Partisi, Afrika Ulusal Kongresi SWAPO eliyle kışkırtan Sovyetler Birliği'ne yüklüyorlar. Antikomünizm, antisovyet isteri nöbeti, yığınlara ve yurtsever güçlere karşı hunharca baskıların kılıfı olarak kullanılıyor. General Malan ve benzerleri, herhangi bir kanıt sunma zahmetine de katlanmıyorlar. Şiari «Kızıl olmaksızın ölelim, daha iyi» olan herkesi, her şeyi cömertçe desteklemekten geri durmayan Amerikalı koruyucuları, bunların en saçma, en antikomünist ve antisovyet uydurmalarını beğeniyor.

⁽⁵⁾ «The African Communist», Sayı 98, 1984, s. 17.

⁽⁶⁾ Agy.

Bu tür kişilere, gelişmekte olan ülkelerde de raslanabilir. Antikomünizm, buralarda da, geriye bakan, aydınlık düşmanı kim varsa, bayrağı altında topluyor. Gelişmekte olan ülkelerde, antikomünizmin sosyal tabanı, daha ziyade toplumsal ilerlemeye düşman, emperyalizmle sıkı sıkıya bağlı, ona bağımlı sınıf ve katmanlardan oluşuyor. Bunlar, feodal toprak beyleri, kompradorlar, bürokratik ve asalak burjuvazi ve yerli kapitalistlerin, özellikle büyük kapitalistlerin en gerici kesimleridir. Baskıcı antidemokratik rejimlerin erkte olduğu yerlerde, özellikle bu askeri diktatörlükler biçimindeyse, antikomünizm, çokçası devlet politikası ve resmi ideoloji durumuna gelir. Bu politika ve ideoloji, daha çok eğitim sistemi ve yığınsal haberleşme araçlarıyla yayılır. Asya ve Afrika'daki birçok ülkede, işçi sınıfının partileri derin yeraltı koşullarında çalışmak zorunda bırakılırlar ve gaddarca baskılara uğrarlar.

Komünistlere yönelik bellibaşlı suçlama, yukarıda belirttiğimiz ve yerel koşullara göre biçilmiş «devrim ihracı» doktrini ve onun akrabası, «komünist komplo teorisi»dir. Ve onların iddiasına göre, komünistler, «yabancı bir güç»ün çıkarlarına göre hareket ederler ve «Sovyet ajanı»dırlar. Birçok durumda, komünistler genellikle «yabancı», «dış» öğeler olarak tanıtılıyor. Mısır'da erkteki Ulusal Demokratik Parti'nin sözcüsü «Mayu» gazetesinin iddiası, bu tür uydurmaların tipik bir örneğidir. Gazeteye göre, Mısır ve Sudan komünistleri, Mısır ve Sudan'daki rejimleri (Numeyri rejimi kastediliyor. *Yazarlar*) devirmek için, Moskova'nın ihtiraslarını yerine getirmenin araçlarından başka bir şey değildirlar ve bu ülkelerdeki komünist hareket, Yahudiler tarafından oluşturulmuş ve paraca desteklenmiştir. (?) Bu artık ilkel, canice bir antikomünizmin belirgin yanının apaçık bir göstergesidir. Bu, önyargılara seslenmek, sürü içgüdülerine dayanmaktır.

Dinsel inançları sömürüp antikomünist duyguları körükleme çabalarında, bu doğrultu bütün açıklığıyla görülebilir. Bu tür eylemlerin özel tehlikesi, Asya ve Afrika ülkelerinde yaşayan insanların büyük çoğunluğunun dindar olması ve din adamlarının güçlü etkisi altında bulunmasıdır. Onların cehaletinden, bilgi eksikliğinden yararlanan aydınlık düşmanı çevreler, komünistlerin din düşmanı olduğunu yenileyip dururlar. Komünist ve dinsel ideolojiler arasında temel farklar bulunduğu yolundaki Marksist-Leninist konumlar, antikomünistler tarafından kasıtlı olarak vurgulanır. Bu komünistlerin dini zorla yokedip kökünü kazıma çabalarının bir göstergesi olduğu şeklinde yorumlanır. Bilimsel komünizme saldırılar, onun felsefe yönleri üzerinde yoğunlaştırılır. Komünistler, ailenin, yaşamın ortaya koyduğu ana sorunlara yanıt getirmeyen, ahlâksız ve insan düşmanı kişiler olarak suçlanır.

Bu tutum, iki dünya görüşünü karşı karşıya koymaktan çok, «dinsel

(?) «Mayu», 23 Mart 1984 (Arapça).

konumlarından» sosyalizme karaçalmaktır. Dindar insanların sosyalizmi savunmalarının imkânsız, hatta doğaya aykırı olduğu düşüncesini kabul ettirebilmek için özellikle büyük çabalar harcanıyor. Bu, bazan kanıt bile gerektirmeyen bir aksiom olarak ilan ediliyor. Bazı durumlarda da, yanıltıcı, demagogik bir propagandaya indirgeniyor.

Halkı etkileri altında tutmak, devrimci değişikliklerin yolunu tıkamak, bu değişikliklerin yolunu gösteren teoriyi kötölemek ve gözden düşürmek için akla gelebilecek her aracı kullanarak, sağcı din adamları, emperyalist gericilikle birleşik bir cephe içinde hareket ediyorlar. Emperyalist ve hegemonyacı güçlerce desteklenen karşı devrimciler, Afganistan'daki halk hükümetine karşı din bayrağı altında dövüşüyorlar. Kutsal din kitaplarından yapılan alıntılar, İsrail'in siyonist yöneticilerinin Arap ülkelerine karşı saldırılarda bir kılıf olarak kullanılıyor. İşgal altındaki Arap topraklarında, aşırı gerici Müslüman Kardeşler örgütü, mızrağın sivri ucunu işgalcilere ve halkı köleleştirenlere karşı değil, ana tehlike olarak gördüğü komünistlere yöneliyor. Çünkü bunlara göre, komünistler «Allahsız», buna karşılık siyonistler «yüreklerinde dini taşıyan» insanlardır.

Dinsel kurumlar ve mezhepçilik son zamanlarda antiemperyalist güçler cephesini dağıtma ve zayıflatmada ana araçlardan biri durumuna dönüşmüştür. İran-Irak çatışması, Lübnan, Sudan, Hindistan, Sri Lanka ve öteki ülkelerde din, cemaat ve ulus ayrımlarından yola çıkılarak yapılan ve her iki taraf için de zararlı olan iç kavgaların körüklenmesi, emperyalizmin bozguncu eylemleri için verimli bir toprak yaratıyor. Dergimizde daha önce, İsrail'in siyonist yöneticilerinin Arap ülkelerini din ve mezhep temelinde bölük pörçük etme planları üzerinde duruldu. (8)

İdeolojik-politik hasımlarımız, gericiliğin kışkırttığı kardeş kavgalarının yıkıcı sonuçlarında, kabahati sık sık komünistlerin üzerine yıkmaya çalışıyorlar. Bu, hasımlarımızın yöntem seçiminde ne ölçüde ilkesiz ve vicdansız olduklarının bir başka kanıtıdır. Örneğin, Sri Lanka'da cemaatler arasında kanlı kavgalar patlak verdiğinde, bunun aralarında Komünist Partisi'nin de bulunduğu üç sol partinin komplosu sonucu olduğu öne sürüldü. İddiaya göre, üç sol parti, «güçlü bir yabancı devlet»in desteğiyle, kendilerine iktidar yolunu açmayı amaçlıyorlardı. Yarı resmi basın, Soyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerle diplomatik ilişkilerin kesilmesi çağrısında bulundu. Daha sonraki gelişmeler, Sri Lanka Komünist Partisi ve öteki sol güçlere karşı yöneltilen suçlamaların toptan temelsiz olduğunu gösterdi. Yine de hükümet, adada olup bitenlerin, «Marksist-Leninist düşüncelerin esinlendirdiği» teröristlerin eylemleri sonucu ortaya çıktığını öne sürüp duruyor.

Özünde, «Soyet askeri tehlikesi», «devrim ihracı», «komünist komplo»

(8) Bak: Refik Samhun, «Lübnan'a Yapılan Amerikan NATO Saldırısı Neyi Gösterdi?», «Yeni Çağ», 1984, Sayı 1.

konusunda alevlendirilen antikomünist isteri ve yalanlar, salt bir ideolojik savaşımla çerçevesinin ötesine geçiyor. Bunlar, bilimsel sosyalizmin teori ve pratiğine karşı şimdi bir «haçlı seferi» görüntüsüne bürünen «psikolojik savaş»ın klasik silahlarıdır. Günümüzün «haçlı sefercileri», sosyal ve politik öç duygusuyla, dünyada güç dengesini emperyalizmden yana değiştirme güdüsüyle hareket ediyorlar. Antikomünist kampanyalar ve saldırı ile savaş tehdidinin tırmanması arasındaki kopmaz bağın temelini oluşturan da budur. Tartışmaya katılanlar, bu tür kampanyalara karşı ödünsüz, savaşkan biçimde karşı koyuşun, her tür antisovyet, antisosyalist uydurmalara karşı kararlı bir direnişin ve hasmın ideolojik kışkırtmalarını aktif olarak bozmanın, antikomünizmin en utanmazca ve kudurgan türlerine karşı savaşımında öncelik kazanması gerektiğini belirttiler. Bugün bu savaşım, emperyalizmin saldırgan politikalarına, onun uluslararası gerginliği tırmandırma doğrultusuna ve nükleer bir felaket tehlikesini artırmasına karşı aktif eylemlerle sürekli sıkı sıkıya bağlanma gereksinimi duyuyor.

OLMAYAN SEÇENEKLERİ ARARKEN

Emperyalizmin tırmandırdığı topyekûn ideolojik karşı taarruz, komünizme karşı kaba saldırıları kabul etmeyen kamuoyunu ters yöne çevirmek ve şaşırtmak için ince yöntemler kullanılmasını dışlamıyor, tersine bunu öngörüyor. En açık düşünceli burjuva ideologlar, kapitalizmin genç devletler için moral yünden inandırıcılığını yitirmiş bir sistem olduğunu, bu devletlerden çoğunun kapitalizmin bugüne kadar geçtiği yolu ne izleme, ne de onun «değerler» silsilesini benimseme arzusu içinde olmadıklarını hesaba katmak zorunda kalıyorlar. Dahası, Asya-Afrika dünyasındaki halklar arasında sosyalizmin ilke ve ülkülerinin muazam bir çekim gücüne sahip olduğu tartışma götürmez. Her ne kadar bu insanların çoğu, sosyalizm konusunda net bir anlayışa sahip olmasa da, sosyalizm kavrayışları bilimsel olmasa da, bu böyle.

Kapitalizmi aklama yanlıları, bu durumdan yararlanarak, sosyalist ilke ve ülkülerin özünü çarpık, tepetaklak gösteren bir anlayışı beslemek için ellerinden gelen her şeyi yapıyor, sosyalizmin gerçekleştiği her ülkenin, en başta Sovyetler Birliği'nin uygulamalarını ters göstermeye yelteniyorlar. Sosyal-ekonomik gelişmenin «Sovyet modeli»nin zamanın sınavından geçmediği ve gelişmekte olan ülkeler için artık esinlendirici bir örnek hizmeti göremeyeceği öne sürülüyor. Maoist «kültür devrimi» ya da Pol Pot despotluğu gibi aşırılıklar, çokçası, sosyalist sisteme özgü belirgin nitelikler gibi gösterilmek isteniyor. ⁽⁹⁾

⁽⁹⁾ Bununla birlikte, antisovyetizm ve sosyalist topluluğa saldırıların, söz konusu bölgedeki kimi güçlerin politikalarında (bunların bazıları erkettir), ülke içinde antikomünist bir doğrultu izlemelerine rağmen, ya

Geçmişte de sık sık görüldüğü gibi, Marksist-Leninist teorinin sağ ve soldaki hasımları doğrudan bir polemikte savlarının inandırıcı olacağına güvenmedikleri için, bunu kendi oluşturdıkları çarpıtmalardan «arıtma» iddiasıyla gidermeye çalışıyorlar. Marksizm'e «dönüş», Marksizm'in «gerçek, kendi» yüzü yolunda yapılan araştırmalar, örneğin, Senegal Sosyalist Partisi, Afrika'da sosyal demokrat görüşlerin önde gelen temsilcilerinden biri olan bu parti tarafından büyük ölçüde destekleniyor. «Dogmatik ve ortodoks» olarak, körü körüne «Moskova'nın çizdiği yoldan yürümekle» suçlanan gerçek Marksist-Leninistlere karşı kendilerine komünist adını veren küçük gruplar destekleniyor. Sovyetler Birliği ve SBKP'ne mesafeli tutumlar komünist partilerin «bağımsızlığı»nın, gerçeklere «yaratıcı yaklaşımları»nın bir ölçütü sayılıyor.

Öte yandan bilimsel sosyalizme son derece az bir benzerliği olan bir alternatif ortaya koyma yolunda da çabalar var. Çoğunca bu sosyal-reformizmin köşe taşı oluşturulan, gelişmenin «üçüncü» bir yoludur. Bu «üçüncü yol» Afrika-Asya bölgesinde Sosyalist Enternasyonal ve 1981'de kurulan ve başında Sosyalist Enternasyonal'in başkan yardımcılarında biri olan Senegal'in eski devlet başkanı Leopold Senghor'un bulunduğu Afrika Sosyalist Enternasyonalisi tarafından ısrarlı bir biçimde piyasaya sürülüyor.

Afrika Sosyalist Enternasyonalisi kurulur kurulmaz dünya kamuoyunun önüne Afrika halklarının özgürlük ve ilerleme özlemlerinin savuncusu olarak çıkmak istedi. Afrika Sosyalist Enternasyonalisi'nin kuruluş kongresinde kabul edilen bildirgede Afrika'nın ancak «demokratik sosyalizm» görüşlerinin öncülüğünde «özgür, dayanışma ve birlik içinde» olabileceği iddia ediliyor. Bu tezdeki içerik Afrika Sosyalist Enternasyonalisi 2. Kongresi'ne (Dakar, Aralık 1983) Senghor'un sunduğu raporla karşılaştırılıp değerlendirilebilir. Senghor raporunda «demokratik sosyalizm» terimindeki kelimelerden ikincisinin değil, birincisinin çok daha önemli olduğunu ⁽¹⁰⁾ belirterek Marksist-Leninist, bilimsel sosyalizm anlayışına Afrikalı sosyal-reformistlerin düşmanlığını açıkça vurguluyordu.

Dış politikada «üçüncü yol» kavramı emperyalist kamptan ve sosyalist

ikircimli oldukları ya da hemen hemen böyle bir saldırının varolmadığı da belirtilmelidir. Bunun nedeni, herkesin bildiği gibi, gelişmekte olan ülkelerin dünya kapitalist sisteminin bağımlı, acımasızca sömürülen çeperi olarak kalmalarıdır. Bu devletler için, sosyalist ülkeler, yenisömürgeci bağımlılıktan kurtuluş savaşımında, nesnel olarak en bellibaşlı ve en güvenilir bağlaşıklardır. Gelişmekte olan ülkelerde, iç ve dış politika arasında belirli bir uyumsuzluğun bu ölçüde yaygın olmasının nedeni de budur. İç politikada gerici ve antikomünist olursa bile, dış politikada şu ya da bu ölçüde tutarlı bir antiemperyalizmin öğeleri bulunabilir. Bu çelişkili durum, antiemperyalist konumlardan ayrılma, emperyalizme teslimiyet, onun stratejik planları yörüngesine girme tehlikesini de sürekli bünyesinde barındırır.

⁽¹⁰⁾ Bak: Le Soleil, 21 Aralık 1983.

topluluktan «eşit uzaklıkta» durma istemiyle uluslararası ortamın gerginleşmesinde, nükleer savaş tehlikesinin artmasında «iki süper güç»ün de «eşit sorumluluğu» olduğu yolundaki tezle dile getiriliyor.

Birbirine karşıt iki dünya sistemini eşit tutma girişimleri, uluslararası gelişmeleri «Kuzey-Güney» bağlamında yorumlamalarda da açıkça görülüyor. Dünyanın «gelişmiş» ve «gelişmemiş» ülkeler olarak ikiye ayrıldığını, bunun kalıcı ve kaçınılmaz olduğunu öne sürmek, Marksizm-Leninizm'in «evrensel yapıları»nı, tarihsel sistemlerin birbirini izlediği yolundaki öğretisini açıkça reddetmektir. «Kuzey-Güney» doktrini burjuva ve reformist çevreler tarafından ulusal kurtuluş hareketini zayıflatmak, onun antiemperyalist özünü boşaltmak için etkin bir şekilde kullanılıyor. Bununla genç devletlerin sosyalist dünya ile ilişkilerini zayıflatmayı, gelişme düzeylerinin biçimsel göstergeleri temelinde bunları birbirine düşürmeyi amaçlıyorlar. Burada özgürlüğüne yeni kavuşmuş ülkelerin tarihsel yazgılarının ayırddedici özelliği, bu ülkelerin kapitalist aşamayı atlayarak ilerlemesi de dahil toplumsal gelişmenin daha yüksek aşamalarına geçme olanaklarını sözde ortadan kaldıran «özgül uygarlık» olarak gösteriliyor.

Özellikle sosyalist yönelime saldırıyorlar. Bu, gerçi pratikte geçerliğini, derin toplumsal köklerini ve tarihsel açılımını kanıtladı, ama sosyalizm seçeneğinin açık ve gizli hasımları bunu bir çeşit «anormallik» ve «olağandışılık», «sosyalizm modası»na uymaktan başka birşey olmadığı şeklinde göstermeye devam ediyorlar.

Sosyalist yönelimli devletler pratiğine saldırılar değişik yönlerden yapılıyor. Kapitalizmin savuncuları bu devletlerdeki durumu yanlış analiz edip, buradan hareketle bu yönelimin ekonomik anlamda etkili olmadığı ya da en azından kapitalist yoldan daha az etkili olduğu sonucunu çıkarıyorlar. Görüş öne sürmek yerine, bu ülkelerin karşılaştığı zorluklardan, yöneticilerin hatalarından, ekonomik mekanizma, ekonomik yönetim ve planlamadaki yanlış hesaplamalardan yararlanmaya çalışıyorlar. Sosyalist yönelimli ülkelerde ekonominin çok çabuk gelişebileceği gerçeğinin kabul edildiği durumlarda bile bunun ancak halkın büyük özverisi pahasına olabileceğini iddia ediyorlar. Burjuva tipi çok partili demokrasiden farklı olarak sosyalist yönelimin doğasında antidemokratiklik olduğu gösterilmek isteniyor.

Bazı çevreler tarihi, gelişmekte olan ülkelerin tarihini, toplumsal ve kültürel öteki özgüllüklerini mutlaklaştırarak, bu ülkeler için sosyalizmi seçmenin kabul edilemez olduğunu, Marksist-Leninist teoriyi uygulayamayacaklarını, çünkü bunun «sadece Avrupa» olgusu olarak tanımlandığını kanıtlamak için boşuna çaba harcıyorlar. Geleneksel toplumsal yapıları idealize etme, onları tümüyle uyumlu, kardeşlik ve adalet ilkeleri, ortak kültürel değerlerin bir bileşeni olan «ahlak ve manevi ilişkiler» temeline oturmuş olduğu ve kaçınılmaz olarak sınıf çatışmasını içeren bir savaşı-

min, sosyalizmi kurma savaşımının gereksiz olduğu yönünde iddialar ortaya atıyorlar. Afrika toplumlarında genel olarak diyalog ruhunun ve kişisel ilişkilerin ağırlıkta olduğunu belirtiyorlar ve bunun tarihin belirleyici gücünün sınıf savaşımı olduğu görüşünü kabul eden Marksist görüşe tümüyle aykırı olduğunu söylüyorlar. (11)

Kapitalizmin «aşırılıklarını» ve komünizmin «kötülüklerini» kabul etmeyen «üçüncü güç»ün rolü bugün çeşitli dinsel sistemler tarafından artan ölçüde savunuluyor. Genç devletler için «üçüncü» bir gelişme yolu Papa 2. Jean Paul'un «Günah Borcu» (İnsanların günahlarının bağışlatıcısı) adını taşıyan ve bu ülkelerdeki toplumsal sorunların dinsel-ahlaki yollarla çözümlemesini öneren mektubunda propaganda edildi. Papa, Afrika ülkelerine üç kez gezi düzenledi, dini savunan, «putperestliğe, materyalizme ve ateizme» karşı konuşmalar yaptı.

Bazan da Marksist, dinsel ve liberal-burjuva görüşlerin bir çeşit birliğini gösterme girişimleri yapıyor. Bu, özellikle Mısır'da önceleri komünist hareket içinde yer almış olan bazı kişilerin oluşturduğu «Al-Tanvir (Aydınlatma)» adındaki grupta kendini gösteriyor. Onlar bugün Arap dünyasında komünist partilerin varlığı ve bağımsız çalışma yürütmelerinin meşruluğunu kategorik olarak reddediyorlar ve «Yenilenme» adı altında «aydınlatma» ve «misyonerlik» çalışmasına önem veriyorlar.

Afrika ve Asya ülkelerine «geleneksel alternatifler» eski dinsel değerlere ve dogmalara, başta İslamiyete ve daha az yaygın olan Budizm ve öteki puta tapma dinlerinde dayalı sosyal-ekonomik kalkınma modellerine ilgiyi artırma yönünde belirgin bir çaba var. Bazan bu modeller (genellikle İslamcı) tam anlamıyla hukuki ya da ekonomik sorunlara bir reçete olarak verilmenin yanı sıra İslamiyetin şartlarına, şeriat yasalarına uygun olarak toplumsal yapıların tümüyle değiştirilmesi için bir mekanizma sayılıyor. Burada ana nokta, İslamiyetin reçetelerinin ne kapitalizmin ne de sosyalizmin ilkelerine indirgemeyecek, her iki sosyal-ekonomik sistemin üzerinde yükselen bir toplumsal sistemi temel alması görüşüdür.

Toplumsal içerik ve politik konumları bakımından bu çeşit görüşler birbirlerinden farklılıklar gösteriyor. Belirgin olarak iki akım öne çıkıyor: Radikal küçük burjuva akımı ve tutucu burjuva-toprak ağası akımı. Radi-

(11) Burada şu belirtilmelidir. Etik dayanışma ilkeleri-kollektifçi tutum, karşılıklı anlayış, saygı, hoşgörü, karşılıklı yardıma hazır olma vb. anti-komünist bir baskı özü taşıyor. Ulusal kurtuluş hareketinin birçok seçkin kişisi, toplumu onun bağımsız gelişme aşamasında örgütlemeye ana etmen olarak bu ilkelerin öneminin vurgulanmasını kendileri istediler. Bu ilkeler, sosyalist yönelimi seçtiklerini ilan eden birçok ülkede, örneğin, Tanzanya (ucamaa), Madagaskar (fukunuluna) ve öteki ülkelerde toplumsal sistemlerin temelini oluşturuyor. Burada ana nokta dayanışmanın toplumsal baskısının sosyalizmden uzak tutmak için mi yoksa sosyalizme yaklaşmak için mi kullanıldığıdır.

kaller kişisel emeğe dayanan mülkün yasal olduğunu savunurken ikinci akımın temsilcileri mülkün dokunulmazlığına önem veriyor. Kuran'ın ve İslamiyetteki eski uygulamaların buna ilişkin yorumlamaları yoluyla kapitalist işletmenin modern biçimlerini adlandırmanın yollarını arıyor. Bazı ülkelerde toplumun «İslamlaştırılması»na başladılar. Pakistan ve Sudan buna örnek verilebilir. İslamiyetin geleneklerine başvurma ve İslamcı toplumsal kurumların kurulmasının amacı emperyalizm yanlısı burjuva çevrelerin erkini «yüceltmek»tir. İran'da devrimci yığınların «ABD emperyalizmine ölüm» çağrısının yerini alan «ne Doğu ne Batı»sloganı, sadece ve sadece emperyalist çevrelerle uzlaşan ve antikomünist isteriyeye giderek daha çok bulaşan sermayenin konumlarını güçlendirmesini gizlemeye yaramaktadır.

Tarihin verdiği ders, antikomünizmin tek tek yönelimlerinin birbirinden yalıtlanmış halde olmadığıdır. Onun en «ilkel» ve en «karmaşık» türleri arasındaki fark görecelidir: Bunlar ortak toplumsal ve ideolojik-politik temelleri konusunda birşey söylememelerine karşın birbirlerini tamamlamakta, halkı etkileme yolları üzerinde görüş alışverişinde bulunmaktalar. Bu ilişkiyi göstermek ve dönüp dolaşıp antikomünizme varan bu durumu gün ışığına çıkarmak, yeni oyunları ve kullandıkları yöntemleri göstermek, bunların zararsız hale getirilmesine yardımcı olacaktır. Tartışmada ortaya çıkan görüş şudur: İdeolojik-politik hasımların eylemlerinin özü ve amaçlarını halka açık bir biçimde göstermek, sinsi planlarını ortaya çıkarmak, sözde bilimsel yöntemlerle, Marksizm-Leninizm'i çarpıtarak kamuoyunu etkilemeye çalışma girişimlerini sergilemek, komünistlerin temel görevidir. Antikomünist kavramların kapsamlı bir şekilde eleştirisine ek olarak emekçi halkın geniş kesimlerini etkileyen sorunlara olumlu çözümler önermek gereklidir.

AYIRIMLI YAKLAŞIM ZORUNLULUĞU

Antikomünizm kendi ideolojisi ve politikasına ek olarak bilimsel sosyalizmin temel görüşlerinin ve ilkelerinin net bir biçimde kavranmasını önlemek için geriye dönüş şablonları, çeşitli tasarım ve önyargılar yoluyla yığınların bilincini işliyor. Bu çeşit önyargılar taşıyanları inanmış antikomünist saymak, halkın oldukça geniş bir kesimini, antikomünist propagandanın kurbanı olan ve toplum devrimci bir yoldan yeniden kurulması için savaşanların saflarına katılma potansiyelini taşıyan kesimi ideolojik hasımlara bırakmak demektir.

Şu nokta unutulmamalıdır ki, Afrika ve Asya'da birbirine karşıt, uzlaşmaz iki ideoloji, burjuva ideolojisi ve proleter ideoloji arasındaki çarpışma, birçok yönden her ikisi için de yeterli olmayan toplumsal bir tabana açılıyor. Bu ülkelerin çoğunda burjuvazi ve işçi sınıfı zayıftır, sayıca azdır

ve oluşumlarının ilk aşamalarından geçmektedir. Sosyal yapıyı köylülük, kent küçük burjuvazisi ve kimi orta tabakalar belirlemektedir. Bunlar, işçi sınıfının geniş bir bölümü de dahil, Marksist-Leninist teorinin, özellikle felsefesinin uygulanması ve kavranmasında büyük zorluklar getirmektedir. Marksizm-Leninizm öteki ideolojilerle ve kabilecilik, komüncülük, kastçılık gibi geri toplumsal düşüncelerle zorlu bir savaşım yürüterek, kendisi için insanların beynine giden yolu açıyor.

Antikomünist görüşler temelde bu kesimlerin gerçek çıkarları ve nesnel sosyal-ekonomik çıkarlarıyla çelişiyor. Ancak bilimsel sosyalizmin teori ve pratiğine karşı önyargıların sızacak bir ortam bulmasının belli nedenleri vardır. Okuma-yazma oranının ve bilgilenme düzeyinin düşük olması, politikaya karşı ilgisizlik, geleneksel, özellikle dinsel dünya görüşüne bağlılık, özel mülk sahibi düşünce biçiminin etkisi bunlar arasında sayılabilir. Öte yandan emperyalist propagandanın etkisi ve emperyalizmin yanında yer alan yerel iletişim araçları da hesaba katılmalıdır. Bir başka etmen de Asya, Afrika ülkelerinin çoğunda yığınlarla yeterli bağları olmayan ilerici partilerin ve güçlerin örgütsel ve politik zayıflıklarıdır.

Bazı durumlarda antikomünizm zehiri işçi sınıfının bir bölümüne de sızmaktadır. Daha önce de belirtildiği gibi, Asya ve Afrika ülkelerinin çoğunda işçi sınıfı henüz gençtir ve sayıca azdır. Küçük işletmelerin egemen olması ve üretici olmayan sektörün çok yaygın olması nedeniyle işçi sınıfının yapısı da farklılıklar göstermektedir. İşçi sınıfı henüz artizan ve köylü geçmişinden tam anlamıyla kopmuş değildir, gelişmiş proleter geleneklerden net bir sınıf bakış açısından yoksundur.

İşte bu antikomünizme zemin oluşturmaktadır. Ancak antikomünist önyargılar kendi başlarına ortaya çıkmazlar. Bunlar yoğun bir çaba sonucu yeşertirilir. Amaç temel olarak halk arasında komünist görüş ve ülküleri karşı duygusal bir antipati uyandırmak, bunlara karşı bir çeşit psikolojik korunma duygusu yaratmaktır. Yani irrasyonalizme dayanmak, akla değil, duygulara hitap etmek ve psikolojik beyin yıkama yöntemlerine ağırlık vermek.

Bunun için büyük bir aygıt yaratıldı ve işletiliyor. Uluslarötesi tekelci enformasyon şirketleri ve gelişmiş kapitalist devletlerdeki hükümetlerin propaganda araçları gelişmekte olan ülkelere yönelik «enformasyon emperyalizmi» politikası izliyor ve onları antikomünist uydurmalar seline sürüklüyor, gerçek, doğru enformasyon yayılmasını önüyor.

Ne yazık ki, antikomünizm tohumları yeşeriyor. Yerli antikomünizmin başta burjuva milliyetçiliğine dayandığını söylemek doğrudur. ⁽¹²⁾ Ancak öteki toplumsal olgular gibi milliyetçilik için de tarihsel bir analiz ve diyalektik bir yaklaşım gereklidir.

⁽¹²⁾ Antikomünizm: Toplumsal ilerlemenin önünde bir engel, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ», 1984, Sayı 12.

Asya ve Afrika'da milliyetçiliği besleyen ana kaynaklar arasında şunlar sayılabilir: Emperyalizmin genç devletlerin egemenlik ve bağımsızlığını sürekli olarak çiğnemesi, bu ülkelerin uluslararası kapitalist işbölümü sistemine bağlı durumları, emperyalist tekellerin bu ülkelerin halklarını sürekli olarak ve artan ölçüde sömürmesi, ulusal güçlenme sürecinin tamamlanmamış olması vb. Bu, birçok açıdan ezilen ulusların milliyetçiliğidir. Büyük ölçüde genel demokratik bir öze sahip olup, Lenin'in sözleriyle «tarihsel haklılık»tır. ⁽¹³⁾ Burada ulus ilkesi uluslararası ilişkiler anlamıyla sınırlı olmayıp, emperyalizmle olan ilişkiler temelinde biçimlenmekte ve emperyalizme karşı savaşta kendini göstermektedir. Bu ise birçok milliyetçinin görüşlerine antiemperyalist bir yön veriyor.

Dahası Asya ve Afrika'da milliyetçilik, onu temsil edenlerin izlerini taşımaktadır. Bunu temsil edenler de orta ve küçük burjuva katmanlarıdır, çünkü, daha önce de değinildiği gibi, burjuvazi sayısal olarak azdır ve bazı durumlarda hiç yoktur. Böyle bir durumda küçük burjuva milliyetçiliğinden söz edilebilir. Bu ise burjuva milliyetçiliği ile dünya görüşü açısından benzer olmasına karşın, bazı farklılıklar taşımaktadır.

Küçük burjuvazinin kendisi gibi milliyetçiliği de iki yanlı ve çelişkilidir. Genel demokratik, antiemperyalist özellikler taşıdığı hallerde bile ulusal antagonizm eğilimlerinden ve şovenizmden arınmış değildir. İlerici ve gerici öğeleri birlikte, bazan son derece karmaşık ve içiçe geçmiş bir biçimde içermektedir. (İşler terminolojik karışıklık nedeniyle daha da çetrefil hale gelmektedir. «Milliyetçilik» kavramı bazan ve özellikle bazı dillerde «yurtseverlik»le aynı anlamda kullanılmakta ve ulusal değerlere, ülkelere bağlılık şeklinde yorumlanmaktadır.)

Bazan sağ kanat milliyetçi hareketlerdeki güçler kapitalizmi eleştiriyor ve sosyalizme bağlılığını ilan ediyorlar (eylemleriyle sözlerinin ne denli uyum içinde olduğu ayrı bir konudur). Öte yandan antiemperyalist milliyetçiler de sömüren ve sömürülenin uzlaşması için, emekçi halkta sınıf bilincinin gelişmesini önlemek için sık sık «ulusal birlik» sloganını kullanıyorlar. Gelişmelerin getirdiği örnekler arasında (Arap dünyası ele alınır) milliyetçilik bayrağı altında hareket eden kişi ya da hareketlerin bilimsel komünizme yaklaştığı hatta onun konumlarını kabul ettiği durumlar da var. Ancak bunun tersini gösteren örnekler, belli etmenlerin etkisiyle antiemperyalist milliyetçiliğin antikomünist ve antisovyet eğilim göstermesi, gericileşmesi örnekleri de var.

Asya ve Afrika toplumlarında milliyetçilik kavramının büyük ölçüde olumlu, yurtseverlik görevi ve hatta tümüyle yurtseverlik sayılmasından yararlanarak emperyalizm yanlısı ve açıkça antikomünist görüşleri olan kişiler milliyetçilik kılıfına girme girişiminde bulunuyorlar. Filipinler'de böyle kişilere «ehliyetli milliyetçiler» deniyor. Milliyetçiliğin değişik biçim-

⁽¹³⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 39, s. 330.

leri her birinin gelişme dinamiği göz önüne alınmak şartıyla sosyal-politik anlamda değerlendirilebilir. Komünist teoriye bağlı olanlar ile milliyetçi görüşlerin baş savunucuları arasındaki ilişkiler bağlamında, Lenin'in «burjuvaziye yönelenlere karşı savaşın yanısıra, proletaryaya yönelen öğelere tavizler vermenin – proletaryaya yöneldikleri zaman ve ölçüde –»⁽¹⁴⁾ gerekli olduğu yolundaki öğüdünü unutmamak çok önemlidir.

Benzer bir tavır din bayrağı altında gelişen hareketler için de geçerlidir. Böylesi hareketlere, hele özel bir politik bir renk taşıyorsa, tümüne aynı biçimde yaklaşılmamalıdır. Deneyimler bir ve aynı dindeki görüş ve sloganların değişik, hatta birbirine karşıt güçleri coşturabildiğini göstermektedir.

Yukarda dini çerçevede antikomünist kampanyalar başlatma girişimlerinde bulunulduğunu belirtmiştik. Ancak çeşitli dinlere bağlı çok sayıda din adamı komünizmi kötülerken, sosyalist görüşlere dinsel bir kılıf giydirmeye, bunları Hristiyanlığın, İslamiyetin ve Budizmin amaçlarının somutlanması biçiminde gösterme çabaları da var.

Asya ve Afrika'da din etmeninin etkisi özellikle çok güçlüdür. Bu anakaralardaki ülkelerin halkları için din hâlâ toplumsal bilincin egemen olan yığınsal biçimidir. Buralarda insanlar hâlâ kendi ulusal ve toplumsal gereksinimlerini ve amaçlarını öteki ideolojik biçimlerde formüle edemiyorlar, aynı zamanda bunları kavrayamıyorlar. Hâlâ geleneksel dini tasarımlar dünyasında yaşayan milyonlarca insanın, en başta da köylülerin, aktif politik eylemlere çekilmesi, Asya ve Afrika'da politik süreçlere dinin etkisinin belirgin bir biçimde görülmesinin ana nedenlerinden biridir.

Öteki nedenler arasında, istikrarsızlığa ve halkın maddi koşullarının kötüleşmesine, geniş halk kesimlerinin kendi sınıflarına bağlılıklarını kaybetmelerine, üretici çalışma alanından uzaklaşmalarına yol açan bağımlı kapitalizmin onulmaz hastalıkları da sayılabilir. Halk bunu kendi kafasında doğrudan «batılılaşma»ya bağlamaktadır ve bu da onların yaşamının alışlagelmiş ve değişmez görünen yaşamlarının temellerini aşındırmaktadır. Halkın artan hoşnutsuzluk ve protestolarına, yabancı bir yaşam tarzına karşı konulan dinsel norm ve geleneklere eşlik etmektedir.

Öte yandan bilimsel sosyalizmin görüşlerinin yayılmasını engellemek amacıyla din etmeninin kullanımı yönünde giderek netleşen bir eğilim var. Bunun etkili olduğunu emperyalist çevreler ve gelişmekte olan ülkelerin tutucu yöneticileri de görüyor.

Böylece, dinsel hareketlerde biri antiemperyalist, ötekisi gerici ve anti-komünist olmak üzere iki çizgi vardır. Birinin ya da ötekinin öne çıkması duruma bağlıdır. Yelpazenin bir ucundan öteki ucuna kaymalar da görü-

⁽¹⁴⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 41, s. 59.

lebilir. Bunun en açık örneği İran'da görüldü. İran'da çeşitli nedenlerle halk devriminin başına geçen, Şii din adamları arasındaki şiddetli çatışma feodal toprak ağalarına ve tüccarlara (ticaret burjuvazisi) bağlı sağ kanat dinsel öğelerin üstün gelmesiyle sonuçlandı. Antifeodal ve antiemperyalist devrim boğuldu, komünistlere ve tüm öteki demokratlara karşı zorbaca baskılar uygulandı ve antisovyetizm dalgası kabardı.

Komünistler şu ya da bu dinsel akımı değerlendirirken, her zaman bunun toplumsal içeriğinin somut-tarihsel analizinden hareket ederler. Onlar için adil bir temel üzerinde toplumsal yaşamın köklü bir biçimde yeniden kurulması için yürütülen savaşım, felsefi, dinsel ve öteki görüşlerine bakmaksızın tüm emekçi halkın dayanışması ve aralarında yakın bir sınıf işbirliği, «proleterlerin cennetle ilgili görüşünün birliği»nden ⁽¹⁵⁾ çok daha önemlidir. Uluslararası komünist ve işçi sınıfı hareketi pratiğinde dindarların ve din adamlarının devrimci hareket içinde aktif olarak çalıştığını gösteren örnekler vardır. Öte yandan sınıf yaklaşımı, dinin emperyalist ve gerici çevrelerin halk düşmanı planlarını gizlemek için bir paravanaya dönüştürülmesi girişimlerine kesinlikle karşı koymayı öngörmektedir. Bu tutum 1981 yılında Arap ülkeleri komünist ve işçi partileri konferansında onaylanan bildiride açık bir biçimde formüle edildi. Bildiride dinsel hareketlerle ilişkilerini belirtirken komünist ve işçi partileri «ortak amaçlarımız uğruna onlarla yakın ilişki kurmak ve uyumlu eylemler yapmak için kararlılıkla çaba harcamaktalar» deniyor ve şu belirtiliyor: «Emperyalist güçler, siyonizm ve gericilik, katmanları ve hareketleri kullanıyor, yurtseverlerin birliğini zayıflatma çabasını gizlemek için dinsel faaliyete başvuruyor, komünizme ve toplumsal ilerlemeye karşı düşmanlığı körüklüyor ve dinsel-cemaat temeline dayalı çatışmaları alevlendiriyor.» ⁽¹⁶⁾

Olgular şunu gösteriyor: Asya ve Afrika halkları için emperyalist propagandanın iddia ettiği gibi gerçekten yabancı olan komünizm değil, antikomünizmdir. Son derece olumsuz ve yıkıcı olan bu güç, kurtulmuş ülkelerin karşılaştığı sorunlara gerçekçi çözüm yolları göstermiyor. Antikomünizme karşı kararlı bir savaşım verme gereği sadece devrimci işçi sınıfı hareketinin bir isteminden değil, ulusal ve toplumsal baskının her çeşidinin kalkmasını isteyen geniş yığınların yaşamsal çıkarlarına uygun olmasından da kaynaklanıyor. Bu ilerleme ve gericilik güçleri arasındaki evrensel çatışmanın ana savaşım alanıdır. Tartışmada şu da vurgulandı: Bu savaşıma katılanlar arasında en bilinçli ve en kararlı alan komünistlerin görevi, geniş bir antiemperyalist cephenin güçlendirilmesine yardım etmek amacıyla her durumda savaşımın en yararlı biçimini arayıp bulmak, antikomünist önyargıları yenmenin en etkin yollarını belirlemektir.

⁽¹⁵⁾ V. İ. Lenin, Tüm yapıtlar, c. 12, s. 87.

⁽¹⁶⁾ Arap Ülkeleri Komünist ve İşçi Partileri Bildirisi: Mayıs 1981, sayfa 20 (Arapça).

Barışçı, nükleer silahlardan arındırılmış Balkanlar için

Enyo Savov

*«Karl Marks» Ekonomi Yüksek Okulu'nun Uluslararası
İlişkiler Bölümü Başkanı, Hukuk Bilimleri Doktoru (BHC)*

Balkan yarımadasında ⁽¹⁾, geçmişte Avrupa'nın bu huzursuz bölgesinde, uluslararası ilişkilerin tarihi, kritik durumlarla, beklenmedik değişmelerle, silahlı çatışmalarla doludur. Yüzyıllar boyu süren Osmanlı egemenliği ⁽²⁾, bölgenin politik ve sosyal-ekonomik gelişmesini engellemiştir. Burada bağımsız ulusal devletler genel olarak daha geç ortaya çıkmış ve bunlar arasında hiç de basit olmayan, hatta çatışmaya hazır ilişkiler kurulmuştur. Balkanlar, Avrupa'nın «arka bahçesinin» «barut fıçısı» kötü ününü kazanmıştı. Yarımada'nın zengin doğal kaynakları ve elverişli stratejik durumu emperyalistlerin öteden beri iştahını kabartıyordu. Önemli ileri karakollar ele geçirmeye çalışan bu devletler, çok sayıdaki etnik grupların dağınıklığından, ulusal düşmanlıklardan, ekonomik gerilikten, politik istikrarsızlıktan ve yerli burjuvazinin yabancı sermayeye bağımlılığından da yararlanarak, Balkan halklarının içişlerine kabaca karışıyordu.

Başta Birleşik Amerika olmak üzere uluslararası emperyalizm, bugün de, bölgede gergin bir durum yaratmaya ve bunu sürdürmeye çalışıyor. ABD ve bağlaşıkları, SSCB'ne ve diğer sosyalist ülkelere karşı kendi saldırgan amaçlarını gerçekleştirmek, Yakındoğu, Basra Körfezi ve Afrika devletlerinin içişlerine karışmak için Balkan yarımadasının bir bölümünü ve Doğu Akdeniz'i saldırı üssüne dönüştürmek istiyorlar. Bu, barış ve güvenlik için büyük bir tehlike oluşturuyor, kendi aralarında dostluk ve iyi komşuluk ilişkilerinin kurulmasında çıkarı olan Balkan halklarının ilerlemesini engelliyor.

Yarımada'nın kendine özgü durumu, aynı zamanda İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra oluşan özgül ortamla da belirleniyor. Bu çok çeşitli toplumsal düzenlerin ve dış politika çizgilerinin olmasıyla da ortaya çıkıyor. Bilindiği gibi, burada hem kapitalist, hem de sosyalist devletler yer alıyor.

(1) Balkan yarımadasında Bulgaristan, Arnavutluk, Yugoslavya ve Yunanistan'ın büyük bir bölümü, Romanya ve Türkiye'nin bir kısmı yer alıyor. (Not Red.)

(2) Osmanlı imparatorluğu sultanlık Türkiye'sinin adıdır. İmparatorluk, 15. ve 16. yüzyıllarda Türklerin Asya, Avrupa ve Afrika'daki işgallerinin bir sonucu olarak kurulmuştur. Birinci Dünya Savaşı'ndaki yenilgisinden sonra kesin olarak çökmüştür. (Not Red.)

Bulgaristan Halk Cumhuriyeti (BHC) ve Romanya Sosyalist Cumhuriyeti Varşova Antlaşması Örgütü (VAÖ), Yunanistan ile Türkiye de NATO üyesidirler. Yugoslavya Federatif Sosyalist Cumhuriyeti Bağlantısızlar Hareketine katılıyor, Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti (ASCH) ise sınırlı dış ilişkiler politikası izliyor.

Sosyalist devletlerin ardıcıl barış çizgisi, Balkanlar'da durumun istikrara kavuşmasının aktif bir faktörüdür. Yarımada'daki ülkelerin çoğunluğunda sosyalizmin yerleşmiş olması, köklü olumlu değişikliklere yol açmıştır. Bir dizi tartışmalı sorun çözüme kavuşmuş, birçok alanda işbirliği önemli ölçüde genişlemiş, politik hava iyileşmiş ve sonuç olarak da devletler arasında güven ve karşılıklı anlayış artmıştır. Sosyalist ülkeler, bölgede normal ilişkileri sürdürmek ve değişik sosyal sistemlere bağlı devletler arasında Leninci barış içinde yanyana yaşama ilkesini yaşama geçirmek için büyük çaba harcıyorlar. BHC, bu alanda önemli bir rol oynuyor.

Bulgar Komünist Partisi (BKP) 90 yılı aşkın tarihi boyunca, Balkan halkları arasında düşmanlığın tamamen ortadan kaldırılması, anlaşmazlıkların barışçı yollardan çözülmesi, karşılıklı anlayış ve işbirliği ilişkilerinin yerleşmesi için çaba gösteriyor.

BKP'nin Dimitir Blagoev ve Georgi Dimitroff gibi ünlü yöneticilerinin yaptıklarında, devrim öncesi ve sonrası döneme ait birçok parti belgesinde, bugün Bulgaristan'ın yeni Balkan politikasının dayandığı sağlam temeller atılmıştır. Eylül 1944'te kurulan Vatan Cephesi hükümeti, ilk programsal bildirisinde, tüm tartışmalı sorunların çözüme bağlanması için Balkan halklarıyla sıkı ilişkiler geliştirme isteğini, başta gelen amaçlarından biri olarak ilan etmiştir.

Bulgar ve diğer Balkan halkları için ortak olan barışın çıkarları, güvenlik ve işbirliği, BKP'nin dikkat merkezindedir. Partimiz politikasını devletleri birbirinden uzaklaştırma değil, yakınlaştırma temeline dayandırıyor, karmaşık sorunların karşılıklı saygı ve iyi niyet ortamında, ilgili taraflar arasında görüşmeler yoluyla çözülmesi zorunluluğu inancını kılavuz edinmiş bulunuyor. Yaşam bunun tüm Balkan devletleri arasında güven ve dostluk ilişkilerini güçlendirecek yetenekte olan tek doğru tutum olduğunu göstermiştir.

Bulgaristan'ın barışçı ve yapıcı dış politikası, BKP'nin 1981'de yapılan 12. Kongresinde geleceğe yönelik bir biçimde daha da geliştirildi. Kongrede, BKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri ve BHC Devlet Konseyi Başkanı Todor Jivkov, Balkan devletleri arasında, ikili anlaşmalar temelinde iyi komşuluk ilişkileri ilkelerini kapsayan geniş ve gerçekçi bir programın hazırlanmasını önerdi. Bu öneri toprak isteklerinden vazgeçilmesi, anlaşmayı imzalayan ülkelerin topraklarının düşman amaçlarla kullanılmasına ve birbirlerine karşı eylemlerde bulunmalarına izin verilmemesi, ekonomik, bilim ve kültür vb. alanlarında işbirliğinin genişletilmesi ve derin-

leştirilmesi ilkelerini içerebilir. Balkan ülkeleri arasında, somut alanlarda, karşılıklı yarar temelinde, çok yönlü işbirliğinin sürdürülmesi kararlılığı da dile getirildi. ⁽³⁾

T. Jivkov'un 1981'de Bulgaristan'ın 1300. kuruluş yıldönümü dolayısıyla yaptığı «Bulgaristan üstüne birkaç söz» başlıklı konuşmasında yer alan Balkanlar'ın nükleer silahlardan arındırılmış bölgeye dönüştürülmesi önerisi, BHC'nin dış politikasının yeni güçlü bir adımı oldu. ⁽⁴⁾

Dünyanın diğer bölgelerinde olduğu gibi, yarımadada da nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler oluşturma sorunu, ilk kez ortaya atılmıyor. Nükleer silahlardan arındırılmış belli coğrafi bölgelerin kurulması fikri, somut yeni atom tehlikesi ortaya çıkar çıkmaz doğdu. Bu fikirlerin sahibi Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerdir. Son yıllarda bunlara, değişik ülkelerin devlet yöneticileri, artan askersel tehlikeyi azaltma olanaklarını araştırma amacıyla daha sık başvurmaya başladılar. Artık Orta ve Kuzey Avrupa'da. Balkanlar'da ve Adriyatik'te Akdeniz ve İberik yarımadasında, Baltık denizi, Hind ve Pasifik Okyanusunda, Orta ve Yakındoğu'da vb. nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler oluşturulması için çok sayıda projeler olduğu biliniyor. Bu projelerin yaşama geçirilmesiyle gezegenimizin nükleer silahlardan kurtulması ve giderek tam ve genel silahsızlanma yolunda önemli adımlar atılmış olacak, pratikte ise bu, uluslararası gerginliğin yumuşamasına ve yalnız belli coğrafi bölgelerde değil, tüm dünyada devletler arasında karşılıklı güvenin güçlenmesine yardım edecektir.

Sosyalist Bulgaristan, nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler oluşturma fikrine ve bu yöndeki somut önerilere daima olumlu bir yaklaşım göstermiştir. O, SSCB ve Romanya'nın 1957, 1959 ve 1963 yıllarında ardarda yaptıkları Balkan yarımadasının, Adriyatik ve Akdeniz bölgelerinin nükleer silahlardan arındırılmış bölgelere dönüştürülmesi girişimlerini daha ilk başta selamlamış ve kesin bir biçimde desteklemiştir. Bununla birlikte Cumhuriyetimiz Balkanlar'da durumun giderek iyileşmesine yönelik bir dizi öneride bulunmuştur.

70'li yıllar, bölgede iyi komşuluk ilişkilerinin güçlenmesi olanaklarının ne denli geniş olduğunu apaçık gösterdi. Bu süre içinde, burada, özellikle barış ve güvenliğin güçlenmesine yönelik çabalar hız kazanmış, karşılıklı güven ve anlayış artmış, işbirliğinin güçlü biçimleri birçok alanda yerini almıştır. Balkan devletleri yöneticilerinin ikili görüşmeleri, dış işleri bakanları ve parlamento heyetlerinin gezileri, devlet kurumları ve toplumsal örgütler arasında diyalog büyük önem kazanmıştır. Ekonomik, bilimsel-teknik ve kültürel alanlarda işbirliği anlaşmalarının hukuksal temelini genişleten çok sayıda belge imzalanmıştır.

⁽³⁾ Bak: T. Jivkov, Toplu yapıtlar, c. 31, Sofya, 1984, s. 464-465 (Bulgarca).

⁽⁴⁾ Agy, c. 32, s. 244.

Bilindiği gibi, 70'li yılların sonunda Washington'un ve onu izleyenlerin dış politikalarında, Doğu ile Batı arasında askersel-politik çatışmayı yeniden canlandırmaya yönelik bir dönüş başladı. Yeni Amerikan roketlerinin birçok Batı Avrupa ülkesine yerleştirilmesi uluslararası gerginliği ve yeni bir savaş tehlikesini hızla artırdı. Ancak karmaşıkleşan koşullarda da sağlanan yeni politik-psikolojik hava Balkan devletlerinin ilişkilerinde genel hatlarıyla korundu. Bunun sonucu olarak, Balkanlar'ın değişik toplumsal sistemlere bağlı devletlerin barış ve iyi komşuluk bölgesine dönüştürülmesi için yarımada yapıcı devletlerarası ilişkilerin genişletilmesinin kimi olanakları da korundu.

Bu olanakların gerçekleşmesini isteyen, nükleer silahların yayılmasının sınırlandırılmasına ve silahlanma yarışına son verilmesine yardımcı olmayı amaçlayan BKP Merkez Komitesi yarımada'nın nükleer silahlardan arındırılmış bölgeye dönüştürülmesi önerisinde bulundu. Bunu yaparken partimiz, oluşan koşullarda, hatta sınırlı coğrafi bölgeler çerçevesinde bile nükleer silahların yayılmasının önüne geçilmesi için etkin önlemlerin gerçekleştirilmesinin, yalnız bölgedeki devletlerin güvenliğini artırmakla kalmayacağı aynı zamanda tüm Avrupa'daki duruma olumlu etki yapacağı olgusundan hareket etti. Söz konusu öneri Akdeniz'de ve dünyanın diğer bölgelerinde barış, güvenlik ve işbirliği bölgeleri oluşturma girişimleriyle çelişmiyor, tersine bunlarla tam bir uyum içindedir. Bu anlaşılır bir şeydir, çünkü barış bölgeleri oluşturma'nın kilit öğelerinden biri nükleer silahların bu topraklardan kaldırılmasıdır.

Balkanlar'da nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler oluşturma'nın en etkin yolu, ilgili devletler arasında, bunların aktif katılımıyla egemenlik, eşitlik ve eşit güvenlik ilkeleriyle uyum içinde hazırlanmış bir anlaşma'nın imzalanmasından geçiyor. Bunun için ise zamana, bölgedeki tüm devletlerin ısrarlı, ardıcıl çabalarına, karşılıklı güven ve saygı temelinde elverişli politik koşulların yaratılmasına gerek vardır. BHC'nin ve diğer Balkan sosyalist ülkelerinin çabaları, işte bu doğrultuda yoğunlaşıyor.

Bugün yarımada'yı nükleer silahlardan arındırılmış bölge olarak ilan etmek için belli politik ve hukuksal koşullar oluşmaktadır. Bunlardan biri, atom enerjisinin barışçıl amaçlar için kullanılması üstüne UAFA'nın (5) saptadığı kural ve garantilerin tüm Balkan ülkelerince kabul edilmesinde ifadesini buluyor. UFA ile işbirliği, nükleer silahlardan arındırılmış bölgelerle ilgili anlaşmaların yerine getirilmesinin denetlenmesi gibi hiç de basit olmayan bir sorunun çözümünü önemli ölçüde kolaylaştıracaktır. Arnavutluk Sosyalist Halk Cumhuriyeti'nin dışında bölgedeki tüm devletler nükleer silahların yaygınlaştırılmasının yasaklanmasını öngören 1968 anlaşmasını imzalamıştır. Bu anlaşma'nın 2. maddesinde şöyle deniyor:

(5) Uluslararası Atom Enerji Ajansı (Not Red.)

«Bu anlaşmayı imzalayan nükleer silaha sahip olmayan her devlet, her kimden olursa olsun, doğrudan ya da dolaylı bir biçimde nükleer silah ya da diğer nükleer patlayıcı maddeler almamakla; nükleer silah ya da diğer nükleer patlayıcı araçlar üretmemekle, bunları herhangi bir biçimde elde etmemekle; aynı zamanda nükleer silahların ve ya diğer nükleer patlayıcıların üretimine herhangi bir biçimde yardımda bulunmamakla yükümlüdürler.» (*)

Balkan ülkelerinin kendi nükleer silahı yoktur, bu tür silahlar üretmeye ya da nükleer devletlerden almaya kalkıştıklarını gösteren bir belirti de yoktur. Dolayısıyla nükleer silahlardan arındırılmış bölgeyle ilgili olası bir anlaşmanın yükümlülüklerinin özü, Balkanlar'da yer almayan devletlere ait böylesi silahların ortadan kaldırılmasına, onun ilerde de Balkan devletlerinin topraklarına yerleştirilmesine ve bu toprakların üzerinden taşınmasına izin verilmemesine, nükleer silahların Balkan ülkelerine karşı kullanılmayacağına ve bunların bir tehdit aracı olarak kullanılmasından vazgeçileceğine dair garanti sağlanmasına, aynı zamanda nükleer silahlara sahip devletlerin, nükleer silahlardan arındırılmış devletler statüsüne saygı göstermelerine indirgenmiş olacaktır. Bu, bölgenin nükleer silahlardan arındırılmış bir bölgeye dönüştürülmesi sürecini kolaylaştıracaktır.

Ancak bu yolda varolan güçlükleri de küçümsemek gerek. Politik ortamın iyileşmesinde ve özellikle ikili görüşmeler temelinde gelişmesinde elde edilen ilerlemeye karşın, kimi Balkan devletleri arasında halen çözülmemiş sorunlar vardır. Avrupa'da ve dünyadaki gergin ortam da Balkanlar'ın durumunu etkiliyor. Yarımamamız artık «barut fıçısı» değildir, ama sözün tam anlamıyla henüz daha bir barış bölgesi de olmamıştır.

Bunun gerçekleşmesine, Balkanlar'da güvenliğin ve karşılıklı anlayışın sağlanmasına karşı olan ve bu alanda çok değişik araçlar kullanan ABD'nin ve NATO üyesi diğer kimi ülkelerin politikası ve eylemleri engel oluyor. Onlar, nükleer silahların Balkan yarımadasından kaldırılmasının sözde askersel dengeyi Varşova Antlaşması Örgütü yararına bozacağını ve Yunanistan ile Türkiye için bir tehlike oluşturacağını iddia ediyorlar. Avrupa'da nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler kurma sorununun tüm Kuzey Atlantik Bloku'nun güvenliğini ilgilendirdiğini, bu nedenle bu örgüte üye devletlerin böylesi bir bölgenin kurulmasına bağımsız olarak katılamayacaklarını, nükleer silahlardan arındırılmış bölgelerin oluşturulmasının, dünyada büyük nükleer silah yığınakları olduğu için güvenliğin gerçekten güçlenmesi açısından sözde anlamsız olduğunu, nükleer silahsızlanma sorununun global olarak düzenlenmesi gerektiğini, bundan sonra ancak nükleer silahlardan arındırılmış bölgelerin oluşturulmasına geçilebileceğini vb. ileri sürüyorlar.

(*) Bak: Sovyetler Birliği silahsızlanma için savaşıyor, Seçme belgeler, Moskova, 1977, s. 45, Rusça (Not Red.)

Ancak yaşam, dünya emperyalizminin bencil askersel – stratejik çıkarları için ileri sürülen bu gerçeklerin temelsizliğini tümüyle ortaya koymuştur. Varşova Antlaşması Örgütü üyesi devletler, öteden beri dünya ölçüsündeki silahsızlanma sorunlarının köklü çözümünden yana çıkıyorlar. Ama pratiğin de gösterdiği gibi, bu öylesine karmaşık bir sorun ki, ona yavaş yavaş ve küçük işlerden başlayarak yaklaşmak gerekiyor. Bunun tersi bir yaklaşım, eylemsizliğe ve pasif bir bekleyişe yol açıyor. Pratik ve etkili önlemlerden biri nükleer silahlardan arındırılmış bölgelerin oluşturulması olabilir. Bunların önemi herşeyden önce bu bölgelerdeki ülkeler için, dünyanın diğer bölgelerindeki nükleer silah sayısına bağlı değildir.

Balkanlar'da nükleer silahların yok edilmesi sonucu VAÖ ile NATO arasında askersel dengenin bozulacağı ve bununla ilgili olarak Yunanistan ile Türkiye'nin tehdidi konusundaki hayali tez, yalnızca yalandan ibarettir. Çünkü nükleer silahlardan arındırılmış bölgede eşit güvenlik ilkesine uyulmasına ilişkin madde anlaşmada, temel maddelerden biri olarak yer almaktadır. Bundan başka, söz konusu ülkeleri hiç kimse tehdit etmiyor ve tehdit etmeye niyeti de yoktur.

Yarımadamızda, VAÖ'ne olduğu gibi, NATO'ya da üye devletlerin yer aldıkları olgusu, nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler oluşturma yolunda bir engel olarak görülmektedir. Bunun oluşturulmasıyla ilgili anlaşmanın imzalanması, hiçbir ülkeyi askeri-politik örgütten otomatik olarak çıkarmaya, önceden imzalanmış olan ikili ya da çok yönlü anlaşmalardan vazgeçmeye zorlamamalıdır. Böylece, hiçbir Balkan devleti uygun gördüğü güvenlik sistemlerine katılmakla elde ettiği garantileri yitirmiş olmayacaktır. Balkan devletlerinin, nükleer silahların yayılmasının yasaklanması anlaşmasına katılmaları, onların askersel-politik bloklarda eylemlerini etkilememiş ve diğer devletlerle olan anlaşmalı ilişkileri bozmamış olması, bunun açık bir kanıtıdır.

Balkanlar'ın nükleer silahlardan arındırılmış bölge ilan edilmesi için VAÖ'nün olduğu gibi, NATO'nun da bu sorunda politik irade, yapıcı ve gerçekçi bir tutum göstermesi gerekiyor. Kuzey Atlantik Bloku'nun yaptığı gibi, devletlerin aralarında bağımsız olarak anlaşmaya varma çabalarını engellemek değil, tersine bunu her bakımdan selamlamak ve teşvik etmek gerek. Yalnız böyle bir tutum başarıya götürebilir. Bulgaristan, Romanya, Yugoslavya ve Yunanistan'ın, bu dört ülkenin, nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler oluşturma sorununa olumlu yaklaşımları, bunun olanaklı olduğunu kanıtıyor.

Ne de olsa, genel düzeyde elverişli faktörler, elverişsiz faktörlerden daha fazladır. Balkanlar'daki durum, dünyanın diğer birçok bölgesine kıyasla çok daha sakindir. Bu, genel olarak uluslararası duruma olumlu ve istikrarlı bir etki yapıyor, barışçı ve tehlikesiz bir gelecek için belli bir güven açılıyor.

Kanımıza göre, Balkanlar için böylesi bir geleceğin sağlanması amacıyla çabaların şu alanlarda yoğunlaştırılması gerekiyor:

– Balkan devletleri arasındaki ilişkilerde elde edilen olumlu sonuçların korunması ve geliştirilmesi, ABD ve bağlaşıklarının saldırgan, serüvenci dış politika çizgisinin bunlar üzerindeki olumsuz etkilerine karşı konulması;

– Bölgedeki devletlerin Helsinki Konferansı ruhuna sadık kalması ve bunların aralarındaki ilişkilerin Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı'nın Sonuç Belgisi'nde yer alan çağdaş uluslararası hukukun demokratik ilkeleri temelinde kesin olarak normalleştirilmesi ve giderek iyileştirilmesi;

– Varolan anlaşmalar temelinde karşılıklı yarara dayanan ikili ve çok yönlü ilişkilerin değişik alanlarda yaygınlaştırılması ve derinleştirilmesi.

Balkan devletleri yöneticilerinin, yarımadanın nükleer silahlardan arındırılmış bölge ilan edilmesi konusunda yapacakları hazırlıklar ve karşılaşmaları bu doğrultuda büyük bir adım olabilir. BHC'nin böyle bir karşılaşma için yaptığı öneriler, Balkanlar'da büyük bir ilgi görüyor. Bu öneriler, Balkan devletleri komünist ve işçi partileri de içinde en değişik politik ve toplumsal güçler tarafından desteklenmektedir. BKP Politik Büro üyesi ve Merkez Komitesi Sekreteri Milko Balev, Aralık 1984'te kardeş partilerin «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin çalışmalarını değerlendiren konferansında yaptığı konuşmada şöyle dedi: «Kanımıza göre, nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler oluşturulmasını konu edinen çok yönlü karşılaşmalar örgütlemek günceldir. Bilindiği gibi, böylesi karşılaşmalara değişik politik güçler, başlıcası da ilgili ülkelerden milyonlarca insan büyük ilgi duyuyor. Eğer bu öneri kabul edilirse, kimi politik ve toplumsal güçlerin temsilcilerinin karşılaşmaların hazırlık çalışmalarına çekilmesi düşünülebilir.» (7)

Komünistler, Balkanlar'ın ve daha birçok bölgenin nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler ilan edilmesi önerilerinin desteklenmesine katılıyorlar. Örneğin Doğu Akdeniz, Yakın ve Ortadoğu ve Kızıl deniz bölgesi komünist ve işçi partilerinin bundan bir süre önce Lefkoşe'de yapılan 2. Konferansında «Ortak eylemleri artırılmalı» başlığı altında yayınlanan bildiride «Balkanlar'da, Akdeniz bölgesinde nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler oluşturma planlarını destekliyoruz ...» (8) deniyor.

Bu önerilerin, VAÖ üyesi tüm ülkelerce ardıcıl bir biçimde desteklenmesinin özel önemi vardır. BHC, DAC, MHC, PHC, RSC SSCB ve ÇSC parti ve devlet yöneticilerinin 28 Haziran 1983'te, Moskova toplantısında kabul ettikleri ortak bildiride şöyle deniyor: «Toplantıya katılan devletler, Kuzey Avrupa'da, Balkanlar'da ve Avrupa anakarasının diğer bölgelerinde,

(7) «Rabotničesko delo», 6 Aralık 1984.

(8) Information Bulletin, 1985, № 7, s. 15.

nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler oluşturma önerilerinin gerçekleşmesinden, bu konularda gerekli görüşmeler yapılmasından yana kesin tutumlarını bir kez daha vurguluyorlar». ⁽⁹⁾

Sovyetler Birliği bu sorunların çözümünde çok önemli bir rol oynuyor. SSCB, nükleer silaha sahip devletler arasında dünyanın değişik bölgelerinde nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler oluşturulması için somut önerilerle ortaya çıkan ve hiçbir ön koşul ileri sürmeden gerekli yükümlülükleri üzerine alarak bunların statülerine titizlikle uymaya hazır olduğunu belirten ilk ve şimdilik tek devlettir. Sovyetler Birliği nükleer silaha ilk başvurmayacağını ve bunu üretmekten ve elde etmekten vazgeçen ve böylece silahları topraklarında bulundurmayan devletlere karşı da kullanmayacağını açıkladı. Bu, SSCB ve diğer sosyalist topluluk ülkelerinin halkların güvenlik, barış ve işbirliği ortamında yaşayabilmesi için her türlü olanağın kullanılması kararlılığını bir kez daha apaçık kanıtıyor.

Balkanlar'daki sosyalist devletler (ASHC'nin dışında, bu ülke bu konuda henüz resmi bir açıklamada bulunmamıştır) yarımada da nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler oluşturma önerilerinin pratikte gerçekleşmesine her alanda yardım etme çabalarını defalarca gösterdiler. Böylece 20 Aralık 1984 günlü Bulgar-Romen bildirisinde, Avrupa'da nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler kurulması önerilerini desteklediklerini belirten Bulgaristan Halk Cumhuriyeti ve Romanya Sosyalist Cumhuriyeti, bölgenin nükleer silahlardan arındırılmış bir bölgeye dönüştürülmesi, güvenliğin güçlenmesi, Balkan devletleri arasında güvenin, iyi komşuluğun ve işbirliğinin gelişmesi uğruna aktif çalışacaklarını ortaya koymuşlardır. 27 Ekim 1982 günlü Romen-Yugoslav bildirisinde ise tarafların Balkanlar'da, Akdeniz'de ve Avrupa'nın diğer bölgelerinde nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler oluşturulmasından yana oldukları belirtiliyor.

Nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler oluşturma önerilerinin gerçekçiliği, bunun Balkan kapitalist devletlerinin 50'li yıllara kıyasla konuya ilişkin tutumlarındaki değişikliklerin göz önünde bulundurulmasında ifadesini buluyor. Son yıllarda, Balkanlar'daki sosyalist ve kapitalist devletlerin temsilcileri arasında yapılan ikili karşılaşma ve görüşmeler, tanımlamalarda kimi farklılıklar olmasına karşın, bunların genel olarak nükleer silahsız ve barışçı Balkanlar'dan yana olduklarını gösteriyor.

Örneğin, Türk hükümeti, bir dizi koşula karşın, bu doğrultuda önlemler alınmasının zorunluluğunu kabul ediyor. T. Jivkov'un Türkiye'yi ziyaretıyla ilgili olarak yayınlanan 9 Temmuz 1983 günlü ortak bildiride şöyle deniyor: «Her iki devlet yöneticisi, Balkan devletleri arasında karşılıklı güven ve iyi komşuluğun önemini belirtiyor ve bu bölgede barış ve istikrarın güçlen-

⁽⁹⁾ «Rabotničesko delo», 29 Haziran 1983.

mesine yönelik çabaların aynı zamanda Avrupa'da politik havanın iyileşmesine de yardım edeceğini vurguluyorlar.» ⁽¹⁰⁾ Bununla birlikte, Türkiye, Balkanlar'ın nükleer silahlardan arındırılmış bölgeye dönüştürülmesi yararına henüz kesin bir tutum belirtmemiştir.

ABD'nin nükleer silahlarının topraklarından sökülmesi ve Amerikan askeri üslerinin kaldırılması için çaba sarfeden Yunanistan hükümeti aktif ve yapıcı bir tutum almış bulunuyor. Yunanistan Başbakanı A. Papandreu, Mayıs 1983'te, Balkan devletleri yöneticilerine bir mektupla başvurarak, nükleer silahlardan arındırılmış bölgeler oluşturma sorununu tartışmak için Atina'da, uzmanlar düzeyinde bir toplantı yapılmasını önermiştir.

1984'te Bulgaristan, Romanya, Yugoslavya, Yunanistan ve Türkiye'nin de katılımıyla, bu türden iki toplantı yapıldı. Bunlar sorunun çözümünde kimi güçlüklerin olduğunu ortaya koymuş olsalar da, özellikle bu sorunun uluslararası durumun hızla gerginleştiği bir dönemde ortaya konmasının önemi ve güncelliği yeniden vurgulandı. Beş Balkan ülkesi uzmanlarının toplantısı, başlı başına büyük politik önemi olan bir olgudur. Bunların sürdürülmesi, bölgede barış ve güvenliğin güçlenmesi davasına hizmet edecektir.

BKP Merkez Komitesi'nin birçok kez belirttiği gibi, kamuoyunun dikkatlerini üzerine çeken Balkanlar'ın nükleer silahlardan arındırılmış bölge ilan edilmesi fikri, onun gerçekleşmesinde dikkate değer bir rol oynayabilir, oynaması gerekir. Böylece, Bulgaristan Bilimler Akademisi'nin girişimiyle 1983 ilkbaharında, Sofya'da Yunanistan, Romanya ve Bulgaristan bilim adamlarının «Nükleer silahlardan arındırılmış Balkanlar» konulu iki günlük bir toplantısı yapıldı. Bilim adamları, nükleer bir savaşın yıkıcı sonuçları üstüne herkesten daha geniş bilgiye sahiptirler. İşte bundan dolayı da, özellikle onlar, böyle bir savaşın önlenmesi yollarının ortak saptanması için çalışıyorlar. Onların kanısına göre, nükleer silahlardan arındırılmış bölgelerin oluşturulması, bu doğrultuda en etkin yollardan biridir. Bilimin değişik alanlarını temsil eden ve toplantıda söz alan uzmanlar, Balkanlarda barış ve iyi komşuluk ilişkilerinin ve bölgenin nükleer silahlardan arındırılmış bir bölgeye dönüştürülmesinin son derece önemli olduğunu inandırıcı deliller ve olgularla gösterdiler. Bu sorun, Kasım 1984'te Sofya'da yapılan Balkan ülkeleri ve Kıbrıs gençlerinin karşılaşmasına da konu oldu.

Hiçbir hükümet, hiçbir parti ve hiçbir toplum insanlığın barış ve yaşam, ya da savaş de ölüm seçeneği ile karşı karşıya geldiği bir durumda kenarda duramaz. Silahlanma yarışının ve en başta da nükleer silahlanmanın sınırlandırılması ve ortadan kaldırılmasına yönelik gerçekçi önlemlerin yaşıma geçirilmesi, boyutları bakımından günümüzün en büyük ve en

(10) «Rabotničesko delo», 10 Haziran 1983.

önemli görevidir. Bunun çözümü tüm ülkelerin ve devletlerin, tüm politik ve toplumsal güçlerin elindedir.

Günümüzün bu sorumlu döneminde tüm komünistlerin, ırk, cinsiyet, politik, dinsel ve diğer inançlarına bakmaksızın tüm dürüst insanların görevi, artan nükleer savaş tehlikesine karşı, nükleer silahların yok edilmesi ve sonuçta gezegenimizin nükleer silahlardan arındırılmış bir bölgeye dönüştürülmesi için savaşımızda birleşmek ve çabalarını artırmaktır. Barışçı ve nükleer silahlardan arındırılmış Balkanlar'la ilgili önerilerin gerçekleşmesi, bu yüce amaçların gerçekleşmesine önemli katkılarda bulunabilir.

Provokasyonun yöneticileri

Christian Roulette. Jean Paul II – Antonov – Ağca. La Filiere. Paris. Editions du Sorbier, 1984, 319 sayfa.

Bulgaristan vatandaşı Sergey Antonov hakkında 13 Mayıs 1981'de 2. Jean Paul'e karşı düzenlenen suikaste katıldığı gerekçesiyle, Roma'da açılan dava her yerde öfkeyle karşılandı, protestoya yol açtı. Duruşma sırasında, iddianamenin temelini oluşturan Türkiyeli neofaşist Ali Ağca'nın ifadelerinin yalan olduğu tüm açıklığıyla ortaya çıktı.

Bu çirkin politik provokasyonu kim ve ne amaçla düzenledi? Fransalı avukat Christian Roulette "Jean Paul II – Antonov – Ağca. İzler nereye götürüyor?" adlı kitabında bu soruya ayrıntılı ve inandırıcı yanıt veriyor. Eldeki çok sayıdaki belgeyi inceleyerek, davayla ilgili kaynakları enine boyuna araştırarak, Christian Roulette, sosyalist ülkelere karşı yürütülen "psikolojik savaş"ın en büyük operasyonlarından birinin gerçekleştirilmesindeki mekanizmayı ayrıntılı şekilde açıklıyor.

Kitapta, Papa'ya yapılan suikast ile ilgili olayların geliştiği tarihsel-politik durum sergileniyor. Yazar, bu olaylardan birkaç zaman önce, 1979 yılının Temmuz ayında Kudüs'te «uluslararası terörizm» konusunda uluslararası bir toplantı yapıldığını hatırlatıyor. Bu toplantıya ABD eski Dışişleri Bakanı Henry Kissinger, Amerikalı senatör Henry Jackson, Londra'da yayımlanan ve etkili bir haftalık dergi olan «The Economist»'in başyazarı Robert Moss, İngiltere Çatışmalı Durumları İnceleme Enstitüsü müdürü Brian Crozier, İsrail ordusu gizli servisi şefi tuğgeneral Sholms Gazit, anti-komünist görüşleriyle tanınan çeşitli gazeteciler katıldı. Bu toplantıyı düzenleyenler arasında 1976–1977 yıllarında CIA'nın şefi, şimdi ise ABD Başkanı yardımcısı olan George Bush da vardı. George Bush yaptığı konuşmada Kudüs toplantısının amaçlarını açıkladı ve toplantıya katılanları sözde «terörün kaynağının bolşevik devrimi olduğu ve Sovyetler Birliği'nin Batı'nın durumunu istikarsız kılmak için her tür terörizmi teşvik ettiği» (s. 61–62) yolunda dünya kamuoyunu ikna etmeye çalıştı.

Yine Kudüs'teki bu toplantıda emperyalizmin sosyalist ülkelere karşı 80'li yıllarda yürüteceği «psikolojik savaş»ın ana yönlerinden biri belirlendi ve bu yöndeki çalışmaların uyumlaştırılması kararlaştırıldı. Kitapta, ABD'ndeki etkili aşırı sağ eğilimli politik grupların, şimdiki ABD yönetimine yakın olan bu çevrelerin ve aynı zamanda Hoover Savaş, Devrim ve Barış Enstitüsü, Georgetown Üniversitesi'ne bağlı Stratejik ve Uluslararası Araştırmalar Merkezi, «Heritage Foundation» gibi tekelci sermayenin ideolojik kurumlarının bu politikanın esinleyicileri oldukları çok inan-

dırıcı bir biçimde ortaya konuyor. Tüm bu gruplar ve kurumlar CIA ile sıkı işbirliği içinde bulunuyorlar.

Kudüs toplantısında ileri sürülen teze, yani sözde uluslararası terörizmi Sovyetler Birliği ve öteki sosyalist ülkelerin teşvik ettikleri teze kanıt bulmak gerekiyordu. Ama buna kanıt yoktu. Çünkü sosyalist ülkeler Marksist-Leninist ideolojiye kesinlikle bağlı kalarak ve terörizmi devlet politikası haline getiren ABD'nden (bilindiği gibi CIA beğenmediği yabancı devlet yöneticilerine ve politikacılara karşı defalarca komplolar tertiplemiş ve suikast düzenlemiştir) farklı olarak, politik sorunları çözüme bağlama yöntemi olarak teröre başvurulmasını ilkesel olarak reddediyorlar. Bu tür eylemleri Sovyetler Birliği'ne yükleme denemeleri, bu yönde düzenlenen çeşitli kampanyalar beklenen sonucu vermedi. Claire Sterling'in «The Terror Network» (Terör ağı) adlı kitabı Batı Avrupa'da beklenen yankıyı uyandırmadı. CIA ile sıkı ilişkiler içinde olan bu Amerikalı gazetecinin kaba saba bir şey olan bu «klasik» uydurması, bu beş para etmez yapıt, bu edebiyat tortusu sadece antisovyetik yatkın eserler deposunu doldurdu. Yeni, daha değişik bir şey, daha geniş boyutlu ve daha çok ilgi çekecek bir şey bulmak gerekiyordu.

Christian Roulette, tüm dünyadaki Katolik dine bağlı milyonlarca insanın duygularını etkilemek için büyük çaplı bir provokasyon düzenleme yönünde gerici çevreler için cazip fikirlerin doğmasını sağlayacak bir dizi gelişmeyi hatırlatıyor. 80'li yılların başlarında Polonya'da meydana gelen olaylarla ilgili olarak, «2. Jean Paul'un, Papa olan çilekeş Polonyalının ölüsünü dirisinden daha yüce olur fikri doğdu» diye yazıyor. (s. 27) Yazar, Avrupa'da ve ABD'nde nükleer silahlanmaya karşı eylemlerin arttığını, ABD'nde Katolik piskoposların Reagan yönetiminin militarist planlarına karşı çıktıklarını ve nükleer silahların «dondurulması» çağrısında bulunduklarını, nükleer savaşın ahlaka aykırı, Hristiyan dine yabancı olduğunu ilan ettiklerini belirtiyor. Sözde «kötülük imparatorluğu»ndan korunmak için zorunlu olduğu ileri sürülen «ek silahlanma» kampanyasıyla bağlı hesaplarda ABD'ndeki 50 milyon katolığın tutumunu hesaba katmak gerekiyordu. Papa'ya karşı düzenlenecek ve bu «kötülük imparatorluğu»nun üzerine atılabilecek bir suikast, sosyalist ülkelere büyük bir politik darbe olabilirdi.

Planlanan bu korkunç provokasyonu yerine getirecek kişilerin bulunması zor olmadı. Christian Roulette, Türkiye'deki bozkurtlar neofaşist örgütünün (Ali Ağca da bu örgütün üyesidir) NATO üyesi ülkelerdeki ve özellikle ABD'ndeki gizli istihbarat örgütleriyle olan bağlarını ortaya koyuyor. Yazarın bozkurtların izinden giderek yaptığı incelemeler sonucunda iki önemli kişi ön plana çıkıyor. Biri CIA'nin Türkiye'deki eski istihbarat şefi Paul Henze, diğeri ABD'nin Bonn Büyükelçiliğinde görevli Ruzi Nazar.

Ruzi Nazar'ın nasıl bir geçmişi olduğu biliniyor. İkinci Dünya Savaşı sırasında Sovyet ordusundan firar etmiş, Hitlercilerin yanına giderek Gestapo ile işbirliği yapmış, faşist toplama kamplarında Sovyet yurttaşlarına işkence yapmış, birçoğunu kurşuna dizmiş, partizanlara karşı düzenlenen cezalandırma, yok etme operasyonlarına katılmış, sivil halka karşı katliamlar düzenlemiş bir kişidir. İşlediği bu cinayetlerden ötürü naziler tarafından ödüllendirilmiştir. Hitlerciler yenilgiye uğratıldıktan sonra Ruzi Nazar Amerikan istihbarat servisi tarafından angaje edilmiştir. CIA'ye casusluk yapacak kişiler sağlamış, «Amerikanın Sesi» radyosunda çalışmaya başlamıştır. Ruzi Nazar o zamanlar FAC'nde «Hür Avrupa» radyosunda politik danışman olarak çalışan Paul Henze ile tanışmıştır. Daha sonraları her ikisi de ABD'nin Ankara Büyükelçiliğinde çalışmışlardır. 1974 yılında Paul Henze CIA'nin Türkiye'deki istihbarat şefi olmuş, Ruzi Nazar ise ABD'nin Bonn Büyükelçiliğine değiştirilmiştir. Ruzi Nazar burada FAC'ndeki bozkurtların şefi Altaylı ile sürekli ilişkiler içinde bulunmuştur. Ruzi Nazar, bozkurtların uyuşturucu ve silah ticaretinden ilerici kişileri öldürmeye kadar uzanan çeşitli caniyane eylemlerini kontrol etmiştir.

Kitapta, Türkiye'deki ve Batı Avrupa'daki bozkurtların azgın antikomünist örgütler olarak NATO'nun özel servislerinin sempatisini kazandıkları ve bunlardan destek gördükleri belirtiliyor. Bozkurtların başı Türkeş 1978'de FAC'ni ziyareti sırasında şunları söylemiştir: Bizim sizden aldığımız her Mark, komünistlere karşı sıkılmış bir kurşundur . . .». (s. 154)

Ağca, liberal «Milliyet» gazetesinin başyazarı Abdi İpekçi'yi öldürmekten çarptırıldığı ceza üzere yattığı hapisten 1979 yılının Kasım ayında kaçırıldıktan sonra FAC'ne geçmiştir. Burada kendisine barınacak yer ve para bulunmuş, daha sonra da öteki Batı Avrupa ülkelerinde engelsiz dolaşma olanağı sağlanmıştır. Hem de bu Türkiye yetkililerinin Interpol aracılığıyla onun tutuklanmasını istemelerine rağmen yapılmıştır. 13 Mayıs 1981'de Ağca, Roma'da St. Peters alanında Papa'ya ateş etti. Bundan sonra İtalya'da çarçabuk görülen davada, terörist tek başına hareket eden bir fanatik ilan edildi ve ömür boyu hapis cezasına çarptırıldı.

İşte tam bu sıralarda provokasyon mekanizması tam hız çalıştırıldı. Birçok dilde yayımlanan ve tirajı milyonları bulan Amerikan «Reader's Digest» dergisi, yukarda adı geçen Claire Sterling'in bir yazısını yayınladı. Bu yazıda Ağca'nın . . . Bulgaristan ve Sovyetler Birliği gizli servisleriyle bağı olduğunu gösteren deliller olduğu iddia edilmektedir. Daha sonra Claire Sterling ile Paul Henze bu konuda yapılan televizyon yayınlarına katıldılar. Ve bu ikisine başka gerici gazeteciler de katıldı.

«İfşacılar», Amerikan ve Batı Avrupa burjuva basınında geniş reklamlı yapılan yazılar ve kitaplar yayınladılar. Çok sesli koroyu hünerli bir el yönetiyordu. 22 Aralık 1982'de, Helsinki Anlaşması kararlarının yerine

getirilip getirilmediğini kontrol etme misyonunu yükümlenen ABD Cumhurbaşkanlığı Komisyonu, Washington'da «Claire Sterling'i kabul etti ve Batılı hükümetlerin dikkatinden kaçan uluslararası komployu ortaya çıkardığı için kendisini hararetle selamladı.» (s. 87)

Christian Roulette Roma'daki Amerikan Büyükelçiliğinin ABD Dışişleri Bakanlığına gönderdiği gizli telgraflardan ilginç bölümler aktarıyor. 28 Ağustos 1982'de çekilen bir telgrafta şöyle deniyor: «1. İtalya'da kamuoyunun dikkatini çekmek için Bulgaristan'ın Papa suikastine karıştığı yolunda bir kampanya açmak mümkündür, bu aynı zamanda çok vait-kardır . . . 2. Tüm işin kilit noktası, Ağca ile Bulgarlar arasında bağ kuran delil üretmektir. SISMI'den (!) arkadaşlar uzmanlarımıza şu konuda te-minat verdiler: Ağca şimdi artık işbirliği yapmaya ve doğrudan İtalya'daki Bulgar temsilcilerinin direktifleriyle hareket ettiği yolunda ifade vermeye hazırdır.» (s. 113–114) Telgrafta daha sonra bu operasyona İtalyan basını ve İtalyan politicacılarının çekilmesinin de öngörüldüğü bildirilmektedir.

Üç ay sonra İtalyan polisi Roma'da Bulgaristan uçak şirketinin temsilcisi Sergey Antonov'u tutukladı. Böylece Bulgar izi kanıtlanmış oldu. Antonov'un tutulmansından sonra, 6 Aralık 1982'de gönderilen bir telgrafta şunlar belirtiliyor. «Öngörülüyor gibi Bulgarları Papa suikastıyla bağlama operasyonumuz çok başarılı oldu. Avrupa'daki yığınsal iletişim araçları, büyük bir çabayla öngörülen doğrultuda tezler geliştirmeye başladılar . . .» (s. 115)

«Antonov davası» işte böyle doğdu. Ne var ki, Roma'daki duruşma daha başından itibaren saçma, utanç verici bir temsile dönüştü. Amerikalıların direktifiyle İtalyan gizli servisinde cezaevinde kulağı doldurulan Ağca'nın abuksabuk, ipe saba gelmez sözleri, bazen de ilkel mantıktan yoksun «delil»leri, anti-Bulgar kampanyasına katılanlar arasında bile şaşkınlık yarattı. Ama yine de şu gerçek unutulmamalıdır: Yalan birkaç kez tekrarlanınca, kapitalist ülkelerde politikanın acemisi olan ve doğru enformasyon alabilme olanağından yoksun bulunan çok sayıda insanın kafasında belirli bir etki yapıyor. Bu çirkin operasyonu örgütleyenler de, görülüyor ki, buna belbağlamışlardır.

Kitabın sahibi Christian Roulette'i okuyucular tanıyor. O, 1984 yılında, yüzyılımızın başka büyük bir politik serüveni olan faşistlerin Reichstag'ı

(1) SISMI, İtalyan gizli haberalma servsidir. İtalyan haftalık «L'Espresso» dergisi Haziran 1985'te, Ağca'nın bulunduğu cezaevinde yatan mafya babalarından birinin demecini yayınladı. Bu mafya babası 1982 yılı Martında SISMI'nin o zamanki müdür yardımcısı P. Musumeci'nin cezaevinde Ağca ile görüştüğünü ve onu «işbirliği yapmaya» ikna ettiğini bildiriyor. Ağca'ya SISMI'nin hazırladığı bir belge okunmuş ve P. Musumeci bu belgeyi Ağca'ya imzalatmıştır. (Not Red.)

yakmaları ve Bulgar Komünist Partisi yöneticisi Georgi Dimitrof hakkında dava açma olayını inceleyen bir kitap yayınlamıştır. Papa suikastının tarihçesi ve sosyalist Bulgaristan'ı ve onun aracılığıyla Sovyetler Birliği'ni bu cinayete bulaştırma denemeleri, birçok bakımdan Hitlercilerin utanç verici biçimde sonuçlanan girişimine benziyor. Fransalı hukuçu Christian Roulette'in yapıtı, bugün nazi provokatörlerinin yöntemlerine başvuran güçlerin içyüzünü açığa vurmaya önemli katkıda bulunmaktadır.

Anatole Corbeau

TÜSTAV

Bildiri

NATO Başkomutanı Rogers'in «nükleer modernizasyon» adı altında topraklarımızda yeni ölüm üsleri kurmak amacıyla ülkemize gelmesinden kısa bir süre önce, 3 Ekim 1985'de, komşumuz Sovyetler Birliği geniş kapsamlı, çok yönlü, yeni barış girişimlerinde bulundu. SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov'un Fransa ziyareti sırasında dünya kamuoyuna açıkladığı bu girişimler, ülkemizin ve halkımızın geleceğini de çok yakından ilgilendiriyor.

Sovyetler Birliği, ABD hükümetine, uzaya saldırı silahlarının yerleştirilmesini tamamen yasaklayacak ve birbirlerinin topraklarına ulaşabilecek türden nükleer silahlarda yüzde 50 oranında indirim yapılmasını sağlayacak bir anlaşma önermiştir.

SSCB, uzay silahları ve stratejik roketler konusunda bir sonuca ulaşmadan da ABD ile, Avrupa'daki orta menzilli nükleer roketlerin azaltılması konusunda ayrı bir anlaşmaya varılmasını olanaklı görüyor. SSCB ayrıca Fransa ve İngiltere ile bu konuda doğrudan görüşmelere hazır olduğunu açıklamıştır.

Sovyetler Birliği, Batı Avrupa'ya yeni orta menzilli Amerikan roketlerinin yerleştirilmesinin sürmesine karşılık, kendi topraklarının Avrupa kesimine Haziran 1984'den itibaren ek olarak yerleştirdiği SS-20 roketlerinin tümünü tek taraflı önlemler çerçevesinde hizmetten çıkartmıştır. Bu roketlerin yerleştirildiği tüm rampaların 2 ay içinde söküleceğini, SS-4 roketlerinin kaldırılmasına devam edileceğini açıklamıştır. Şu anda SSCB'nin Avrupa bölgesindeki orta menzilli roketlerinin sayısı, toplam olarak, bundan 10, hatta 15 yıl öncesi düzeyin de altına inmiştir.

Bu, insanlığın nükleer savaş tehlikesinden kurtulması, yüreklere korku salan dehşet dengesinin kaldırılması için ve uluslararası ilişkilerin olumlu yönde gelişmeye yönelmesi için çok yönlü, gerçekçi ve yapıcı bir önlem paketidir. Şimdi, eğer ABD ve Batı'nın önde gelen devletleri bu önerileri dikkate alırlarsa, bu, uzayın silahlandırılmasının önlenmesi, yeryüzünde nükleer silahlanma yarışının durdurulması yolunda pratik adımların atılması için bir başlangıç olabilir.

Bu öneriler, insanlığa bugünkü ve gelecek kuşaklara yönelik tehlikenin Sovyetler Birliği'nden gelmediğini bir kez daha kanıtladı. «Sovyet teh-

did'i' yalanlarını birkez daha çürüttü. Şimdi, sağduyulu herkes şunu sormalıdır: Silahlanma yarışının önlenmesi için tek yanlı önlemler alan bir ülke, Batı'da olsun, Doğu'da olsun herhangi bir ülkeyi tehdit eden bir ülke olabilir mi? Savaşın toplum yaşamından çıkartılmasını, nükleer silah yığınaklarının eşitlik temelinde azaltılmasını öneren bir ülke, askersel üstünlükten, savaştan yana olabilir mi?

Görülüyor ki, Batı'da ve Doğu'da bütün ülkeleri kendi egemenliği altına sokma tutkusuna kapılan Amerikan yönetimi, bu yeni Sovyet barış girişimlerini de geçiştirmenin yollarını arıyor. Oysa, Reagan yönetimi, SSCB ile silahlanma yarışının durdurulması konusunda bir diyalog kurmak için nükleer silahlarda önemli ölçüde indirim yapılması gerektiğini öne sürüyordu. Şimdi SSCB sözünü söylemiş, somut önerilerini yapmıştır. Amerikan yönetimi niçin konuşmuyor?

Bugüne kadar ABD, SSCB'nin bir dizi barış girişimini, «bunlar propaganda kampanyasıdır» diyerek geri çevirdi. Şimdi şu sorulmalıdır: Her türlü olanakla kontrol edilebilecek biçimde tek taraflı silah indirimleri yapmak, propaganda mıdır? Eğer bu propagandaysa, neden ABD ve Batılı devletler SSCB ile bu alanda yarışmıyorlar?

Sovyetler Birliği'nin bu geniş kapsamlı önerileri, Gorbaçov ile Reagan arasında Kasım ayında yapılacak olan yüksek düzeydeki görüşmeler öncesinde açıklandı. Hayatı, insanlığın geleceğini, toplumsal ilerlemeyi savunan bütün güçler, bu görüşmeden silahlanma yarışının korkunç çemberini kırmaya yönelik yapıcı ve etkili adımlar atılmasını istiyor. Bugün, ABD hükümetinin dünya halklarının sesine kulak vermesini, yeni Sovyet barış girişimlerini olumlu yanıtlamasını sağlamak için dünya çapında farklı politik güçler, bütün barışsever insanlar seferber olmuştur. Eğer ABD yönetimi ve öteki Batılı ülkeler bu önerilere olumlu yanıt verirlerse, Türkiye'nin de NATO'nun «nükleer modernizasyon» adlı tuzağından kurtulması, topraklarımıza yeni nükleer ve kimyasal silahlar yerleştirilmesinin önlenmesi, F-16 savaş uçakları için varımızı yağumuzu emperyalizme kaptırmamızın önüne geçilmesi olanaklı olabilecektir.

Türkiye Komünist Partisi, çok yönlü, geniş kapsamlı yeni Sovyet barış girişimlerini vargüçüyle destekliyor. Sağduyu sahibi bütün yurttaşları, tüm barış ve demokrasi güçlerini bu önerileri desteklemeye çağırıyor.

İnsanca yaşamaya, çocuklarımıza yaşanası bir dünya bırakmaya ilişkin bütün arzularımız, dünyada barışın korunmasına, ülkemizin iki sistem arasındaki bir çatışmada yok olacak bir tampon durumundan çıkarılmasına bağlıdır.

Şimdi ülkemizde barıştan ve demokrasiden yana olan bütün güçler, hükümete vargüçleriyle baskı yapmalıdır. İnsanlığın ve ülkemizin nükleer

kırımdan kurtarılması için ABD'niñ de ilk somut adımları atması için ellerindeki bütün olanakları seferber etmeli, hiçbir çabadan geri durmamalıdır. Türkiye ile SSCB arasında çok yönlü ilişkilerin geliştirilmesi için, SSCB'nin ÷lkemize öteden beri önerdiği karşılıklı saldırmazlık anlaşmasının gündeme getirilmesi ve imzalanması için sesini yükseltmelidir.

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

10 Ekim 1985

Bildiri

«SİLAH VERGİSİ»NE – SİLAHLANMAYA HAYIR HALKIMIZ İŞ-EKMEK-ÖZGÜRLÜK İSTİYOR

Evren-Özal yönetimi Meclis'e yeni bir yasa tasarısı getirdi. Son ana kadar gizli tutulan ve şimdi bir oldu-bitti ile çıkarılmak istenen bu yeni yasa, yerli ve yabancı şirketlere silah üretme izni verilmesini ve bu üretime katılacak tekellerin bütçe dışı oluşturulacak bir fondan desteklenmesini öngörüyor. Söz konusu 300 milyar liralık fon, gelir ve kurumlar vergisinin %1 artırılması, sigara, içki ve akaryakıtta yeni ek vergiler konulmasıyla oluşturulacak.

Evren-Özal diktatörlüğü böylece bu yeni «silah vergisi» ile bütün yurttaşları haraca bağlamak ve yerli ve yabancı tekellerin kasasını doldurmak istiyor. Şimdiye kadar her silah işinde bir vurgun vurmuş olan generaller de iştahla gözlerini yeni fona diyorlar.

«Ulusal savunma sanayii kuracağız» diyorlar. Bunun aslı astarı yoktur. Yalan söylüyorlar. Amaçlanan, sonuçta emperyalizme bağımlılığı ve dış borçları daha da artırmaya yarayacak birkaç montaj işletmesinden başka birşey değildir. Yeni vergiler Amerikan F-16 savaş uçakları içindir. Alman Leopard tankları içindir.

Kirli amaçlarını halktan gizlemek için «Sovyet tehdidi» yalanlarını öne sürüyorlar. Oysa sosyalist ülkeler kimseyi tehdit etmiyor, tam tersine bütün ülkelere barış ve silahsızlanma öneriyorlar.

Evren-Özal yönetimi zaten açlık sınırında yaşayan halkın ekmeğini daha da ufaltmak pahasına silahlanma harcamalarını artırmayı planlarken, aynı günlerde, Varşova Antlaşması Örgütü üyesi sosyalist ülkeler ABD ve öteki NATO üyesi ülkelere yeni somut silahsızlanma önerileri getirdiler.

23 Ekim günü Sofya'da açıklanan bu öneriler şunları içeriyor: Avrupa'daki silahlı kuvvetler karşılıklı azaltılmalıdır. 1 Ocak 1986'dan itibaren ABD ile SSCB aralarında anlaşmaya vararak, askeri birliklerinin sayısını ve silahlanma harcamalarını dondurmak, geleneksel türden yeni kırım silahları geliştirmeyi durdurmalıdır. Bu ses, barış, dostluk ve işbirliği isteyenlerin sesidir.

Evren-Özal yönetimi ulusal güvenliğimizi düşünmüyor. Onlar gözlerini karartmış, Amerikan emperyalizminin saldırgan, serüvenci amaçlarına, yerli ve yabancı tekellerin kâr çıkarlarına ve kendi ceplerine hizmet ediyorlar.

İşsiz sayısı dört milyonu çoktan geçti. Her gün batışında ortalama bin

kişi daha işsizler ordusuna katılıyor. Ülke ve halk beş yıldır sürekli yoksullaşılıyor. Ekonomi bir türlü canlanamıyor. Onlar bütün bu gerçeklere gözlerini kapayarak yüzlerce milyarı daha silahlanmaya yatırmak istiyorlar.

TKP bu büyük ihanete izin verilmemesi için elden gelen herşeyin yapılması gerektiğine inanıyor. Bütün yurttaşlarımız ülkenin geleceği konusunda sorumluluk duyan bütün politik güçler, parlamenterler, bütün yığın örgütleri, işçiler, aydınlar, gençler ve yurtsever subaylar bu tehlikeli girişi önlemek için zaman yitirmeden her çabayı göstermelidir.

Diktatör Evren son konuşmasında silahlanma harcamalarının artırılmasına, yeni silahlar alınmasına karşı çıkanları TKP'yi izlemekle suçlamaya çalıştı. Yurtsever güçler bu tehditlere boyun eğmemelidir. Bu bir ölüm kalım sorunudur.

Bu ihanete dur demek her yurtseverin boynunun borcudur.

«SİLAH VERGİSİ»NE – SİLAHLANMAYA HAYIR!

HALKIMIZ İŞ-EKMEK-ÖZGÜRLÜK İSTİYOR!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

24 Ekim 1985

Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Kapitalizmden sosyalizme ve komünizme geçiş çağını açan Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin 68. yıldönümünde Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına Sovyet toplumunun öncü ve yönlendirici gücü olan şanlı Sovyetler Birliği Komünist Partisi'ne, komünizm kuruculuğuna koyulan ve barışın ardıcıl savunucusu olan yiğit Sovyet halkına devrimci savaş selamlarını gönderir.

SBKP ve Sovyet halkı, bu şanlı yıldönümünü, SBKP'nin 27 Kongresi hazırlıklarıyla kutluyor. Sosyal-ekonomik gelişmeyi hızlandırarak Sovyet toplumunu nitel bakımdan yeni bir duruma getirmek için Leninci Bolşevikler, Stahanovcular, emek kahramanları, Leninci Komsomolcular ileri atılıyorlar. Türkiye Komünist Partisi, bu hazırlıkları ve atılımları büyük bir coşkuyla izliyor. Türkiye komünistleri, Alman faşizmine ve Japon militarizmine karşı tarihsel utkunun 40. yıldönümüne denk düşen bu atılımın büyük başarılarla sonuçlandırılacağına yürekten inanıyor.

Barışın kalesi olan Sovyet ülkesi, Ekim Devrimi'nin 68. yıldönümünde, dünyamızın bütün barış güçlerine güven veriyor. Genel Sekreter Gorbaçov yoldaşın Fransa gezisi sırasında açıkladığı son Sovyet barış önerileri, SSCB'nin dünyanın geleceği açısından taşıdığı sorumluluğunu bir kez daha kanıtlamıştır. TKP, yaklaşmakta olan SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri M. Gorbaçov yoldaş ile ABD Başkanı Reagan arasındaki zirveye SSCB'nin dünya halklarının çıkar ve istemlerini gözeterek hazırlanmasında yüksek bir değer biçiyor.

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi, bugüne kadar olduğu gibi, bundan sonra da büyük bir ardıcılılıkla ülkemiz ile komşumuz SSCB arasındaki ilişkilerin barış içinde yanyana yaşama ve karşılıklı yarar ilkeleri temelinde gelişmesi için elinden geleni yapacaktır. TKP, kardeş SBKP'nin dünya komünist ve işçi partilerinin arasındaki birliği daha da güçlendirme yönünde gösterdiği çabalara, SBKP ile arasındaki Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelindeki ilişkilerin daha da gelişip güçlenmesine yüksek bir değer biçiyor.

Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin 68. yıldönümü, Sovyet komünistlerine, Sovyet halkına kutlu olsun!

Yaşasın Büyük Sosyalist Ekim Devrimi!

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

Filistin Komünist Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Ağustos başlarından bu yana İsrail'in işgali altındaki Filistin topraklarındaki baskı, katliam ve keyfi uygulamalarını büyük bir endişe ile izlemekteyiz. «Demir yumruk» politikası olarak yürütülen bu ırkçı politikanın Filistin hareketinin zor bir dönemden geçtiği ve Arap sıralarındaki birliğin yaralar aldığı günlere denk düşürülmesi hiç de bir rastlantı değildir.

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi, İsrail siyonistlerinin ABD'nin desteğiyle yürüttükleri «demir yumruk politikası»nı şiddetle kınar. Baskıların, katliamların, tutuklamaların ve keyfi uygulamaların derhal durdurulmasını talep eder. Kardeş Filistin halkıyla, Filistin Komünist Partisi'yle dayanışmasını dile getirir.

«Demir yumruk politikası»nın yürütüldüğü şu günlerde İsrail dışışleri bakanı ile görüşmesi Tunus saldırısı nedeniyle ertelenen Türkiye'deki faşist rejimin dışışleri bakanı, Birleşmiş Milletler önünde hiç sıklımadan Filistin halkının haklarından dem vurdu. Amman Anlaşması'na açık destek veren bu rejim, bu antlaşmanın uzlaşmacı, Filistin halkının çıkarlarını emperyalizme ve siyonizme teslim edici yönünü açığa vuran Türkiye Komünist Partisi'ne karşı fiziksel ve politik bir saldırı kampanyası yürütüyor.

Bu koşullar altında, TKP, Filistin halkıyla ve kardeş Filistin Komünist Partisi'yle dayanışmasını, işgal altındaki topraklardaki bu uygulamaları yayın organları aracılığıyla halkımıza duyurmak, Batı Avrupa'daki Türkiyeli işçilerin sıralarında ve Türkiyeli sol güçlerin sıralarından protestoların yükselmesi için çalışacaktır. Türkiye'deki faşist rejimin uzlaşmacı Arap rejimleriyle siyonizm arasında bir «köprü» kurmasına karşı ülkemizin yurtsever güçlerini karşı çıkmaya çağıracaktır.

Ne işgal altındaki Filistin topraklarındaki «demir yumruk politikası»ne de Türkiye'deki faşist rejimin ağır baskıları, halklarımızın haklı savaşımını durduramayacaktır. Size çetin savaşımınızda büyük başarılar diler, halkımızın geleceği için olduğu kadar Filistin halkının geleceği için de mücadelemizi en çetin koşullar altında bile yılmadan sürdüreceğimizi bir kez daha ifade ederiz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

7 Ekim 1985

Yemen Sosyalist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri A. Nasır Muhammed yoldaş'a

Değerli A. Nasır Mahammed yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve kendi adıma Yemen Sosyalist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreterliği görevine yeniden seçilmeniz nedeniyle Sizi içten kutlar, devrimci savaş selamlarımızı iletirim.

Yemen Sosyalist Partisi'nin 3. Kongresi'ni başarıyla sonuçlandırması, Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti'ndeki ulusal demokratik devrimin önümüzdeki yıllarda da başarıyla sürdürülmesinin garantisi olmuştur. Türkiye komünistleri, Yemen Sosyalist Partisi'nin bölgemizdeki tüm anti-emperyalist güçlerin birliğini güçlendirme yönünde gösterdiği çabalara ve Yemen Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin bölge barışı ve bölge halklarının kutsal çıkarları için aldığı ilkeli tutuma yüksek değer biçiyor. Türkiye Komünist Partisi, kardeş Yemen Sosyalist Partisi ile ortak savaşım ülküleri temelinde bağlıdır. Partilerimiz arasındaki bu temeldeki ilişkilerin daha da güçlendirilmesi için Partimiz elinden geleni yapacaktır.

Değerli A. Nasır Mahammed yoldaş,

Yemen Sosyalist Partisi'ne 3. Kongre kararlarını hayata geçirmede büyük başarılar dileriz. Size, sağlık, esenlik ve sorumlu görevinizde yeni başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

18 Ekim 1985

Honduras Komünist Partisi 4. Kongresi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına kardeş Honduras Komünist Partisi'nin 4. Kongresi'ne devrimci savaş selamlarını gönderir.

Honduras ile Türkiye arasında binlerce kilometrelik bir uzaklık olmasına karşın, ortak savaşım ülkülerimiz ve ülkelerimize Amerikan savaş planlarında biçilen rol bizi ortak kavgamızda birleştiriyor. Kongreniz, değerli yoldaşlar, ülkeniz halkı üzerindeki baskıların yoğunlaştığı, insan haklarının ayaklar altına alındığı, Honduras'ın bölge halklarına karşı bir saldırı üssü olarak kullanıldığı, ülke ekonomisinin emperyalistler ve işbirlikçileri tarafından talan edildiği bir ortamda toplanıyor. Gizlilik koşullarında, sürekli saldırı altında savaşım yürüten biz Türkiye komünistleri, 4. Kongre'nin bu alanlardaki savaşım konularında bir dizi önemli kararlar alacağına inanıyoruz.

Kongreniz, Amerikan emperyalizminin, NATO başlarının insanlığı nükleer bir kırımın eşiğine sürükleme pahasına uzayın militarizasyonuna yöneldiği, sosyalizme, ulusal kurtuluş ve dünya barış güçlerine karşı «haçlı seferi» yürüttüğü bir ortamda toplanıyor. Honduras Komünist Partisi'nin 4. Kongresi'nin silahlanma yarışına karşı, yumuşama ve dünya barışının korunması için bir dizi önemli kararlar alacağına inanıyoruz.

Değerli yoldaşlar,

Partimiz, Türkiye'deki faşist diktatörlüğü yıkmak, demokrasiyi kazanmak, emekçilerin yaşam düzeyini yükseltmek, ülkemizi Ortadoğu halklarına karşı saldırı üssü, komşu sosyalist ülkelere karşı sıçrama tahtası durumundan kurtarmak, Türkiye'nin bölgede ve dünyada bir barış etmeni olması için savaşıyor. Türkiye Komünist Partisi, kardeş Honduras Komünist Partisi ile Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde kardeşçe bağlıdır. Size 4. Kongre kararlarını yaşama geçirmede büyük başarılar dileriz.

Yaşasın Honduras Komünist Partisi!

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

21 Ekim 1985

Venezuela Komünist Partisi 7. Kongresi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına kardeş Venezuelle Komünist Partisi'nin 7. Kongresi'ne devrimci savaş selamlarını iletir.

Kongreniz, insanlığın nükleer savaş tehlikesinden kurtarılması, uzayın militarizasyonunun önlenmesi, ABD emperyalizmi başta olmak üzere, emperyalizmin en gerici, en saldırgan çevrelerinin sosyalist ülkelere, gelişmekte olan ülkelere, barış güçlerine karşı çok yönlü saldırılarda bulundukları bir ortamda toplanıyor. Kongreniz, Venezuelle ve Türkiye gibi ülkelerin dış borçlar sorununun ülkelerimizi kısaç altına aldığı, halklarımızın yaşam düzeyini tükettiği bir ortamda toplanıyor.

Venezuelle Komünist Partisi'nin 7. Kongresi'nin dünya barışı ve ülkelerimizin halkları için yaşamsal olan bu konularda bir dizi önemli kararlar alacağına olan inancımızı dile getirir, Kongrenize büyük başarılar dileriz.

*Komünist selamlarımızla,
Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

23 Ekim 1985

**«YENİ ÇAĞ» I
OKU
VE
OKUT!**